

JELENTÉS

MAGYARORSZÁG NEMZETI VIDÉKFEJLESZTÉSI TERVÉNEK

2007. évi megvalósításáról

Budapest
2008. június

Az NVT MB által 2008. június 11-i írásbeli eljárással elfogadva. (AVF/3880/2008)

Módosítva a Bizottság AGRI D/20554 (26/08/08) számú levelében foglalt észrevételek alapján

Vezetői összefoglaló	4
1. Bevezetés.....	6
2. A gazdasági és szakmapolitikai keretfeltételek változásai	7
2.1. Társadalmi-gazdasági trendek.....	7
2.1.1 Külső környezet	7
2.1.2 Belső folyamatok	8
2.1.3. Országos, regionális és ágazati politikák változásai	26
2.1.4. A foglalkoztatáspolitikai stratégiájának alakulása: az 1260/99/EK rendelet 9. cikkelye szerinti referenciakeret változása	28
2.1.5. Az Alapok és egyéb pénzügyi eszközök közötti konzisztencia	30
3. A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv megvalósításában elért eredmények.....	31
3.1. A program előrehaladásának összefoglaló bemutatása.....	31
3.2. Az intézkedések megvalósításában elért eredmények	37
3.2.1. Agrár-környezetgazdálkodás	37
3.2.2. Kedvezőtlen adottságú területek támogatása	45
3.2.3. Az Európai Unió környezetvédelmi, állatjóléti és -higiéniai követelményeinek való megfelelés	53
3.2.4. Mezőgazdasági területek erdősítése.....	63
3.3.5. Korai nyugdíjazás	69
3.3.6. Szerkezetátalakítás alatt álló félig önellátó gazdaságok támogatása ...	70
3.3.7. Termelői csoportok létrehozásának és működtetésének támogatása... 	79
3.3.8. Az egyes szántóföldi növények termesztését támogató kiegészítő nemzeti közvetlen kifizetések (továbbiakban: szántóföldi növények top-up támogatás)	86
4. Pénzügyi megvalósítás.....	89
5. Programmenedzsment	96
5.1. Az NVT módosításai.....	96
5. 2. Az NVT Monitoring Bizottságának működése, hatékonysága	97
5.3. Ellenőrzés	98
5.4. Partnerség	101
5.5. Beszámoló a monitoring és értékelési rendszerek hatékonyságáról	102
5.5.1. MVH és AIR monitoring tevékenysége	102

5.5.2. Az AVF monitoring tevékenysége.....	103
5.5.3. Az Irányító Hatóság és a Monitoring Bizottság intézkedései a pénzügyi ellenőrzés, monitoring és értékelés színvonalas és hatékony végrehajtása érdekében	103
5.5.4. NVT-t érintő ellenőrzések és azok tapasztalatai 2007-ben.....	104
5.6. A megvalósítás során felmerült jelentős problémák és az ezek megoldására meghozott IH és MB intézkedések.....	105
5.6.1. Az NVT megvalósítását érintő jogszabályok javasolt módosítási irányai.....	105
5.6.2. Az NVT végrehajtását biztosító adminisztratív kapacitás.....	111
5.7. Információs és tájékoztatási tevékenység.....	113
5.8. Technikai segítségnyújtás igénybevétele.....	116
6. Közösségi politikákkal való összhang.....	118
6.1. A Közös Agrárpolitikának való megfelelés.....	118
6.2. Környezeti fenntarthatóság és esélyegyenlőség.....	119
6.3. Közbeszerzés	121
6.4. Minőségügyi politika	123
6.5. Foglalkoztatás	123

Vezetői összefoglaló

Magyarország Nemzeti Vidékfejlesztési Terve (NVT) az **Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap (EMOGA) Garanciarészlegéből finanszírozott vidékfejlesztési intézkedéseket** tartalmazza. Kijelöli a vidéki térségek fenntartható fejlődését biztosító célokat, a megvalósításukat szolgáló intézkedéseket, valamint az azok keretében támogatható tevékenységeket. Meghatározza továbbá a támogatás igénybevételének feltételeit és végrehajtásuk részletes szabályait is. Az NVT támogatja a környezetkímélő mezőgazdasági termelést, segítséget nyújt a kedvezőtlen adottságú területeken folytatott gazdálkodáshoz, az ország erdőborítottságának növeléséhez. A terv intézkedései hozzájárulnak ezen kívül a félig önellátó gazdaságok ökonómiai életképességének javításához, valamint a termelői csoportok felállításához és működéséhez.

Az NVT nem terjed ki valamennyi vidékfejlesztési intézkedésre. A komplex vidékfejlesztés egymással összhangban lévő fejlesztési dokumentumokban (Nemzeti Fejlesztési Terv, annak operatív programjai, kiemelten az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program – AVOP) megjelölt stratégiák és tevékenységek együtteseként valósul meg.

Az Európai Bizottság 2004. augusztus 26-i C(2004)3235 sz. határozatával hagyta jóvá az NVT-t, amely azóta többször módosult. Jelenleg a Bizottság 2006. december 29-i határozata érvényes B(2006/7301). A terv keretében 2004-2006 között **754 140 000 euró** támogatás nyújtható Magyarországon, melyből a **közösségi támogatás aránya 80%, azaz 602 300 000 euró¹.**

Az NVT tervezési folyamata – az Európai Unióhoz történő csatlakozás kitűzött időpontját (2004. május 1.) tekintve – későn (2003 februárjában) indult. Az NVT jóváhagyása után, 2004. őszén a terv végrehajtására kijelölt szervezetek megkezdték tevékenységüket (Illetékes Hatóság: a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM); Program Menedzsment Egység: az FVM Irányító Hatósági Főosztálya, majd Agrár-vidékfejlesztési Főosztály; a végrehajtásért felelős intézmény: Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH), egyben az EMOGA Garanciarészleg Kifizető Ügynöksége).

2004 őszén összesen hat intézkedés keretében nyílt meg a kérelmek beadásának lehetősége (a „korai nyugdíjazás” intézkedés nem került meghirdetésre). Ez a helyzet maradt fenn 2007-ben is, azzal az eltéréssel, hogy az agrár-környezetgazdálkodási intézkedésre 2007-ben nem lehetett új kérelmeket benyújtani.

A következőkben rövid összefoglalását adjuk a jelentésben foglaltaknak.

A bevezetést követő **második fejezetben** a jelentés bemutatja, hogy az NVT-ben rögzített *általános feltételek (társadalmi-gazdasági trendek, országos és ágazati politikák, a megvalósításban érintett más alapokkal összefüggő fejlemények) változásai hogyan befolyásolták az NVT támogatásainak (tényleges vagy tervezett) felhasználását.*

A **harmadik fejezet** először *átfogóan, majd az egyes intézkedések szerint részletezve tárgyalja a 2007. év során, illetve az indulás óta elért eredményeket.* Leírja röviden az intézkedések tartalmát, pénzügyi tervét, a beérkezett kérelmek főbb jellemzőit, a monitoring indikátorokat és (ahol lehetőség nyílt rá) azok teljesítésének állását.

A **negyedik fejezet** a *pénzügyi megvalósítás helyzetét* mutatja be.

---

¹ Az NVT egészére jellemző 80 százalékos közösségi támogatási arány a SAPARD-programra történt keretátcsoportosítás (15 000 000 €) miatt nem alakul ki pontosan, mivel a SAPARD esetében a közösségi támogatások aránya 75 százalékos.

A program-irányítás kérdéseit az **ötödik fejezet** tárgyalja, bemutatva a Monitoring Bizottság működését, a partnerség elvének érvényesülését a program tervezése és eddigi megvalósítása során, a kapcsolódó információs rendszer fejlesztésének helyzetét, valamint a megvalósítás során felmerült problémákat és a megszüntetésükre hozott intézkedéseket. Végül a **hatodik fejezet** a közösségi politikákkal való összhang kérdését és egyéb, a programot érintő horizontális témaköröket vizsgál.

1. Bevezetés

Magyarország Nemzeti Vidékfejlesztési Terve (NVT) a 2004-2006 közötti hároméves időszakra vonatkozik. A tervdokumentumot **2004. augusztus 26-án hagyta jóvá az Európai Bizottság**, s csak ezután kezdődhetett meg a végrehajtása. Így az első töredék-év eredményei nem voltak látványosak: a jogi szabályozás és a szervezeti háttér kialakításán túlmenően az pályázatok kiírásáig, a kérelmek befogadásáig és – esetenként – az első támogatási döntések megszületéséig sikerült eljutni a rendelkezésre álló idő alatt.

Az NVT az 1257/99 EK Tanácsi rendeletben meghatározott és az EMOGA Garancia-részlegéből finanszírozott négy vidékfejlesztési intézkedést (agrár-környezetvédelem, korai nyugdíjazás, erdősítés, kedvezőtlen adottságú és környezetileg veszélyeztetett területek kompenzációs támogatása), továbbá **az új tagállamok számára bevezetett „átmeneti intézkedéseket” tartalmazza.** Utóbbiak közé tartozik a termelői csoportok létrehozásának támogatása, a félig önellátó (félig árutermelő) gazdaságok átalakulásának támogatása, az EU standardoknak való megfelelés támogatása és a technikai segítségnyújtás. A komplex vidékfejlesztés egymással összhangban lévő fejlesztési dokumentumokban (Nemzeti Fejlesztési Terv, annak operatív programjai, kiemelten az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program – AVOP) megjelölt stratégiák és intézkedések összességéként valósul meg.

Az NVT – az EMOGA Orientációs Részlegéből finanszírozott Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Programmal (AVOP) együtt – az integrált vidékfejlesztési intézkedések keretét képezi. Az egyes vidékfejlesztési programok figyelemmel vannak arra, hogy a vidéki népesség jelenleg többféle problémával (szociális és társadalmi, gazdasági, környezeti) kénytelen szembenézni. Az AVOP intézkedéseinek célja a foglalkoztatottság, a jövedelemszerzési lehetőségek, a lakókörnyezet és részben az infrastrukturális ellátottság javítása. A LEADER+ intézkedés a fenti folyamatokat a helyi közösségek és belső erőforrásaik mozgósításával viszi előre, és így már társadalmi, szociális vonatkozásokat is érint. **Az NVT intézkedései pedig elsősorban a környezeti kihívásokra adnak választ, illetve közreműködnek az átalakulás okozta gazdasági és társadalmi nehézségek enyhítésében.**

Az NVT támogatásai – hasonlóan a szintén a Garanciarészlegből finanszírozott közvetlen kifizetésekhez – normatív jellegű támogatások: bizonyos vállalatok (például agrár-környezetgazdálkodási feltételrendszer) teljesítése fejében meghatározott időszakra (5 évre) biztosítanak évente azonos összegű jövedelemkiegészítést.

Bizonyos intézkedései az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programban is megtalálhatók, amely megkönnyítette az új programozási periódusra (2007-2013) való átállást.

2. A gazdasági és szakmapolitikai keretfeltételek változásai

2.1. Társadalmi-gazdasági trendek

2.1.1 Külső környezet

2007-ben tovább folytatódott az Európai Unió gazdasági növekedése, azonban a lassulás jelei már látszanak. Az év első felében a növekedés zavartalanul folytatódott, az év második felére azonban az Egyesült Államok pénzügyi piacairól induló válság miatt némi lassulás következett be. A krízis hatásai eddig a vártnál kevésbé gyűrűztek be az európai országokba.

A növekedés mérséklődésével együtt járt a beruházások bővülésének lassulása. A legszembetűnőbb visszaesés a külkereskedelemben volt érzékelhető.

A folytatódó növekedés várhatóan további munkahelyteremtéssel jár együtt.

Az elmúlt két évben a gazdaság talpra állása a tagországokban az államháztartások pozíciójavulásával párosult (az EU-27-ben átlagosan 1% körül alakult az államháztartás hiánya), ez a javulás azonban 2008-2009-ben várhatóan nem folytatódik.

A fogyasztói árindex az Európai Központi Bank által meghatározott árstabilitási kritériumnak felelően alakult (2%-os emelkedés).

A világszerte tapasztalható élelmiszerár-robbanás vitatott kiváltó okai a bio-üzemanyag termelés, a spekulatív piaci magatartás és az ázsiai piac megváltozó fogyasztói szokásai. Ezek a globális hatások, valamint a környező országok versenyelőnye és a drasztikusan megugró takarmányárak a magyar mezőgazdaságot és élelmiszerpiacot is érzékenyen érintik, így a primer szektorban éppen ezekben az időkben jött kedvezően a gazdálkodók számára az NVT által is nyújtott támogatás.

A magyar agrár-kereskedelem eddig komolyabb sokk nélkül vészelt át a megváltozott globális feltételeket, sőt, az egyes térségekben megnövekedő kereslet a magas árak miatt új lehetőségeket is magával hoz. A belpiaci folyamatok azonban – bár jóval tompítottabban, de – egyértelműen visszatükrözik az áremelkedést. Vállalhatatlan mértékű élelmiszerár-emelkedés Magyarországon nem várható, ugyanis a magas hozzáadott értékkel feldolgozott élelmiszerek előállítói hasznuk terhére tompítani tudják azt. Nem úgy, mint az inkább feldolgozatlan, vagy félig feldolgozott élelmiszereket előállítók (liszt, cukor). Utóbbiak fogyasztóit a globális áremelkedés érzékenyebben érinti.

1. táblázat – Az Európai Unió (EU-27) fő gazdasági mutatói

	2005	2006	2007	2008*
<i>GDP és fő komponensei (százalékos változás, év/év)</i>				
GDP	1,9	3,0	2,9	2,4
Végső fogyasztás	1,8	2,1	2,0	2,3
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	3,2	6,0	5,5	3,5
Hazai kereslet	2,0	3,0	2,8	2,6
Export	5,7	8,9	4,7	5,8
Import	6,1	8,9	4,4	6,1
<i>Munkaerő-piac (15-64 éves korosztályra vonatkozó adatok)</i>				
Foglalkoztatási ráta	63,5	64,5		
<i>Általános gazdasági mutatók</i>				
Munkatermelékenység (EU15=100)	87,6	87,9		
Munkaerőköltség (egy munkaóraóra eső, PPS)	20,35			
Fogyasztói árindex (2005=100)	2,2	2,3	2,2	
Államháztartási hiány (GDP %-ában)	2,4	1,6		
Államadósság (GDP %-ában)	62,7	61,4		

*Előrejelzés

Forrás: EUROSTAT.

2.1.2 Belső folyamatok

2007-ben a magyar gazdaság növekedése, a viszonylag kedvező külső környezet ellenére jelentősen lelassult. A lassulás elsődleges oka az államháztartási konszolidáció volt, aminek eredményeként az államháztartás hiánya jelentősen csökkent. A konszolidáció együtt járt az árak emelkedésével, a fogyasztói árindex az előző évnek majd a duplájával növekedett.

A növekedés elsődleges támogatója az export bővülése volt, a beruházások gyakorlatilag változatlanok maradtak, a fogyasztási kiadások viszont az előző évhez képest csökkentek.

Az év folyamán a munkaerő-piaci helyzet gyakorlatilag változatlan maradt.

2. táblázat – Magyarország általános gazdasági-társadalmi jelzőszámai

	2005	2006	2007	2008*
GDP és fő komponensei (százalékos változás, év/év) (EUROSTAT)				
GDP	4,1	3,9	1,3	2,6
Végző fogyasztás	3,1	2,6	-2,2	-0,2
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	5,3	-2,8	1	4,8
Hazai kereslet	1,3	1	-0,3	0,9
Export	11,5	18,9	14,2	10,5
Import	6,8	14,5	12,2	8,7
Munkaerő-piac (15-64 éves korosztályra vonatkozó adatok) (KSH)				
Aktivitási ráta	61,4	62	61,9	
Foglalkoztatási ráta	56,9	57,3	57,3	
Munkanélküliségi ráta	7,2	7,5	7,4	
Általános gazdasági mutatók (EUROSTAT)				
Munkatermelékenység (EU15=100)	54,8	55,8		
Munkaerőköltség (egy munkaóraóra eső)	6,14	6,34		
Fogyasztói árindex (év/év)	3,5	4	7,9	
Államháztartási hiány (GDP %-ában)	7,8	9,2	5,4**	4,4
Államadósság (GDP %-ában)	61,6	65,6	66,1**	66,3

*Előrejelzés

**Beclés

Gazdasági növekedés

2007-ben a bruttó hazai termék (GDP) az előző évhez képest változatlan áron 1,3%-kal bővült, ami nemcsak a többi közép-kelet-európai ország növekedésétől marad el jelentősen, hanem a korábbi növekedési ütemnek is csak harmadát teszi ki. A csökkenés elsősorban az év első felében volt tapasztalható, a második félévben a gazdaság némileg felélénkült.

A hazai kereslet, elsősorban a fogyasztás (mind a magán, mint a közösségi) visszaesése miatt csökkent, a növekedést az export támogatta.

Bizakodásra ad okot ugyanakkor, hogy a beruházások az előző éves csökkenése megállt, ugyanakkor a beruházások ágazati megoszlása meglehetősen heterogén képet mutatott. Az állami megrendelések jelentős visszafogása az építőiparban például drámai visszaesést okozott, amit az európai uniós támogatások sem tudtak ellensúlyozni. Az elsősorban exportra termelő feldolgozóipari ágazatokban ugyanakkor jelentős beruházás élénkületet tapasztalhattunk.

A külső konjunktúra lassulásának hatását jelzi az export növekedésének lassulása, ami várhatóan 2008-ban tovább folytatódik, és ezt a hazai kereslet sem fogja érdemben tudni ellensúlyozni.

Munkaerő-piac

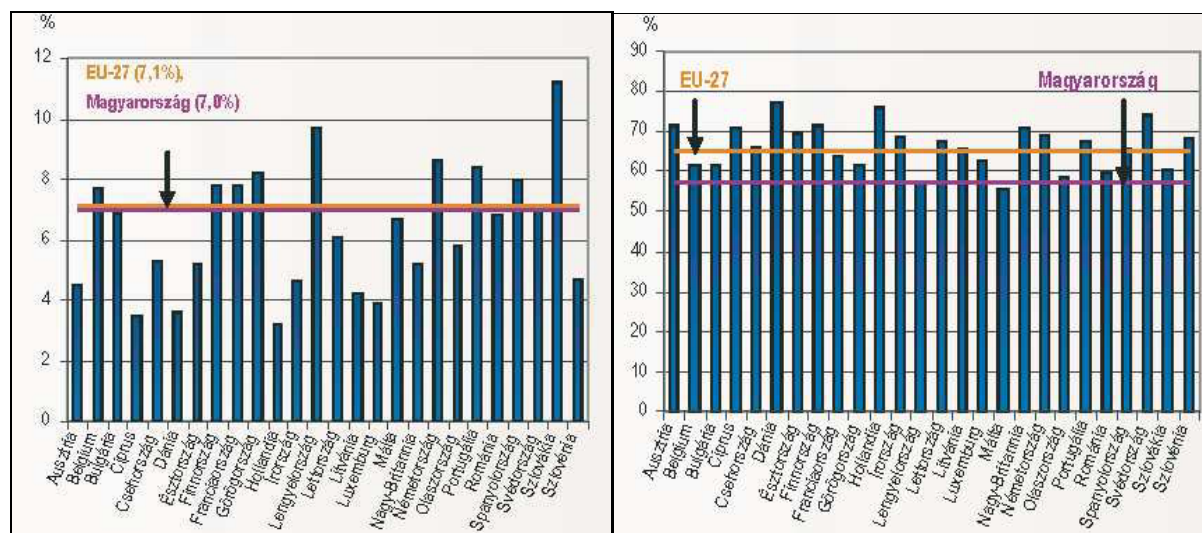
A gazdaságilag aktív 15-64 éves népesség az előző évhez képest mintegy 13 ezer fővel csökkent (0,3%), ez részben a foglalkoztatottak létszámának 9 ezer fős (0,2%), részben a munkanélküliek számának mintegy 4 ezer fős (1,5%) csökkenéséből adódik. Mindezzel párhuzamosan némileg csökkent az inaktívak, valamint a munkavállalási korú népesség létszáma is (2 ezer, illetve 15 ezer fővel), ami magyarázatul szolgál arra, hogy a munkaerő-piaci mutatók miért maradtak kvázi változatlanok.

A 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci jelenléte 2005-ben 26,8%-os volt. A fiatalok távolmaradását továbbra is főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja. Míg a korábbi években a fiatalok foglalkoztatási aránya csökkenő tendenciát mutatott, addig 2006-ban a stagnálás volt a jellemző.

A munkaerőpiac területi egyenlőtlenségei továbbra is jelentősek. Míg a legkedvezőbb helyzetben levő Közép-Magyarországon a foglalkoztatási ráta 56,2%-os, a munkanélküliség pedig 5,1%-os volt, addig a legrosszabb mutatókkal rendelkező Észak-Magyarországon ennél több mint 10 százalékponttal alacsonyabb a foglalkoztatás, és több mint a duplája a munkanélküliségi ráta.

A munkaerő iránti kereslet nemzetgazdasági szinten 2006 első negyedében 4,5%-kal meghaladta az egy évvel azelőttit, a második és harmadik negyedében 0,5, illetve 1,5%-kal elmaradt attól, a negyedik negyedében ismét, mégpedig jelentősen – 15,6%-kal – túlhaladta azt. A nemzetgazdaság üres álláshely számának 2005. évhez mért növekedésében a vállalkozásoknál jelentkező munkaerő iránti kereslet játszotta a főszerepet.

1. ábra – A 15-64 éves népesség foglalkoztatási és munkanélküliségi rátája az Európai Unióban 2007 II. negyedében*

Forrás: EUROSTAT

A gazdaságilag aktív 15-64 éves népesség az előző évhez képest mintegy 13 ezer fővel csökkent (0,3%), ez részben a foglalkoztatottak létszámának 9 ezer fős (0,2%), részben a munkanélküliek számának mintegy 4 ezer fős (1,5%) csökkenéséből adódik. Mindezzel

* A jelentés elkészítésének időpontjában még nem érhető el uniós szintű összehasonlítás a teljes 2007-es évről.

párhuzamosan némileg csökkent az inaktívok, valamint a munkavállalási korú népesség létszáma is (2 ezer, illetve 15 ezer fővel), ami magyarázatul szolgál arra, hogy a munkaerő-piaci mutatók miért maradtak kvázi változatlanok.

3. táblázat – Főbb munkaerő-piaci mutatók alakulása nemenként 2007-ben és változásuk 2006-hoz képest (15-64 korcsoport)

Összesen	Foglalkoztatottak	Munkanélküliek	Gazdaságilag aktívok	Inaktívok	Népesség	Aktivítási arány	Munkanélküliségi ráta	Foglalkoztatási ráta
	1000 fő	1000 fő	1000 fő	1000 fő	1000 fő	%	%	%
2006	3 906,0	316,5	4 222,5	2593,3	6 815,8	62,0	7,5	57,3
2007	3 897,0	311,7	4 208,7	2591,0	6 799,7	61,9	7,4	57,3
Változás %	-0,2	-1,5	-0,3	-0,1	-0,2	-	-	-
Férfiak								
2006	2 122,1	164,4	2 286,5	1041,6	3 328,1	68,7	7,2	63,8
2007	2 125,5	164,0	2 289,5	1029,4	3 318,9	69,0	7,2	64,0
Változás %	0,2	-0,2	0,1	-1,2	-0,3	-	-	-
Nők								
2006	1 783,9	152,1	1 936,0	1551,7	3 487,7	55,5	7,9	51,1
2007	1 771,5	147,7	1 919,2	1561,6	3 480,8	55,1	7,7	50,9
Változás %	-0,7	-2,9	-0,9	0,6	-0,2	-	-	-

Forrás: KSH

A 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci jelenléte 2007-ben tovább csökkent 25,6 százalékra. A fiatalok távolmaradását továbbra is főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, a tanulással töltött idő, illetve a munkaerő-piaci átmenet időszaka egyre hosszabbodik, a tanulás melletti rendszeres munkavégzés továbbra sem tekinthető tipikusnak Magyarországon.

Az idősebb **55-64 éves korcsoport** foglalkoztatási jellemzői 2007-ben – a korábbi évek tendenciáit megszakítva – nem javultak tovább, a foglalkoztatottak számának 0,9 százalékpontos csökkenését (és egyúttal a foglalkoztatási ráta 0,5 százalékpontos csökkenését, mely információt a táblázatban nem szerepeltettünk) a munkanélküliek számának 7,2 százalékpontos növekedése (egyúttal a munkanélküliség 0,3 százalékpontos növekedése) kísérte, ami elsősorban a nyugdíjrendszer változtatására irányuló reformok bevezetésével függ össze.

4. táblázat – Főbb munkaerő-piaci mutatók korcsoportonként 2007-ben és változásuk 2006-hoz képest (15-64 korcsoport)

Összesen	Foglalkoztatottak	Munkanélküliek	Gazdaságilag aktívak	Inaktívak	Népesség	Aktivitási arány	Munkanélküliségi ráta	Foglalkoztatási ráta
	1000 fő	1000 fő	1000 fő	1000 fő	1000 fő	%	%	%
15-24	261,6	57,6	319,2	927,0	1 246,2	25,6	18,0	21,0
25-54	3 232,5	236,3	3 468,8	866,6	4 335,4	80,0	6,8	74,6
55-64	402,9	17,8	420,7	797,4	1 218,1	34,5	4,2	33,1
15-64	3 897,0	311,7	4 208,7	2 591,0	6 799,7	61,9	7,4	57,3
Változás (%)								
15-24	-3,6	-10,1	-4,9	0,9	-0,6			
25-54	0,1	0,2	0,1	-2,3	-0,3			
55-64	-0,9	7,2	-0,6	1,2	0,6			
15-64	-0,2	-1,5	-0,3	-0,1	-0,2			

Forrás: KSH

Bár a foglalkoztatás mértéke országos szinten stagnált, a régiók relatív foglalkoztatási helyzete változott. A munkaerő-piac területi egyenlőtlenségei továbbra is jelentősek. A 15-64 éves népesség foglalkoztatási rátája 1998-tól az elmúlt évig a Közép-magyarországi régióban nőtt a legdinamikusabban, 2007-ben ez a növekedés megtorpant. Közép- és Nyugat-Dunántúlon, valamint Észak-Magyarországon és Dél-Alföldön némileg emelkedett a foglalkoztatási ráta, de az emelkedés mértéke az egy százalékpontot nem haladta meg. Nyugat-Dunántúl megtartotta vezető szerepét, mint a legkedvezőbb foglalkoztatási helyzetben lévő régió, az uniós átlagtól (65,4%) csak két százalékponttal maradván el. A foglalkoztatás terén kedvezőtlen változás következett be a Dél-Dunántúlon, ahol a foglalkoztatási ráta több mint két százalékponttal 51,2 százalékra csökkent. Dél-Dunántúl ezzel a legalacsonyabb mutatóval rendelkező észak-magyarországi és észak-alföldi régiókhöz csatlakozott.

5. táblázat – Az egyes aktivitási kategóriába tartozók létszáma és a főbb munkaerő-piaci mutatók 2007 évben régióként

Régiók	Foglalkoztatottak	Munkanélküliek	Gazdaságilag aktívak	Gazdaságilag inaktívak	Népesség	Aktivitási arány	Munkanélküliségi ráták	Foglalkoztatási ráta
Közép-Magyarország	1 233,6	61,9	1 295,5	671,7	1 967,2	65,9	4,8	62,7
Közép-Dunántúl	464,1	24,6	488,7	261,8	750,5	65,1	5,0	61,8
Nyugat-Dunántúl	432,1	22,9	455,0	226,1	681,1	66,8	5,0	63,4
Dél-Dunántúl	333,7	37,2	370,9	280,4	651,3	56,9	10,0	51,2
Észak-Magyarország	422,5	59,4	481,9	349,6	831,5	58,0	12,3	50,8
Észak-Alföld	517,6	63,1	580,7	443,6	1 024,3	56,7	10,9	50,5
Dél-Alföld	493,4	42,6	536,0	357,8	893,8	60,0	7,9	55,2
Összesen	3 897,0	311,7	4 208,7	2 591,0	6 799,7	61,9	7,4	57,3

Forrás: KSH

Az uniós viszonylatban igen alacsony magyar foglalkoztatási ráta egyik magyarázata az alacsony iskolai végzettségük rendkívül rossz foglalkoztatási esélyei. Magyarországon a 15–64 éves alapkülső iskolai végzettségűeknek csak 27,3 százaléka minősült foglalkoztatottnak 2007-ben. A magyarországinál alacsonyabb ráta 4 uniós országra jellemző, míg az EU-27 átlaga 48,3%. A középfokú végzettséggel rendelkező 15–64 évesek 64,8 százaléka volt foglalkoztatott 2007-ben, ami 6 százalékponttal marad el az Unió 27 tagországának átlagától, míg a felsőfokú végzettségűeknél még ennél is kisebb – bár az előző évekhez képest némileg növekvő a különbség. (A tagországok a felsőfokú végzettségűek foglalkoztatási rátáját tekintve jóval homogénebb képet mutatnak, mint a képzetlenek esetében.)

Árak, bérek

A fogyasztói árszint az elmúlt évben jelentősen emelkedett, aminek oka a szabályozott árak növekedése, és a begyűrűző külső árhatások voltak. A legjelentősebb növekedés a világviszonylatban is egyre növekvő élelmiszerárak területén volt tapasztalható.

A magánszféra bérei átlagosan 10%-kal nőttek, ennek okai elsősorban a gazdaság kifehérítését célzó intézkedések voltak. A közszférában dolgozók bére ugyanakkor nem növekedett.

Államháztartás

A fiskális konszolidáció eredményeként jelentősen javult az államháztartás egyenlege, a GDP-hez viszonyított éves hiány azonban még mindig a magasabb, mint az euroövezeti csatlakozás által megkívánt 3%. Az államadósság az egyenleg javulása mellett is enyhén növekedett.

A mezőgazdaság nemzetgazdasági súlya

A magyar mezőgazdaság a nemzetgazdaság egyik meghatározó ágazata. Az ország egyedi természeti adottságai, a domborzati viszonyok, a klimatikus tényezők és a kiváló termőképességű talajok potenciálisan a legtöbb kultúrnövény termelésében kiemelkedő minőségű és mennyiségű eredmények elérését teszik lehetővé, és az elmúlt egy évezred alatt megalapozott agrárkultúra létrejöttét biztosították.

A kedvező földrajzi viszonyok mellett további előnyöket jelent a munkaerő szakképzettsége, a lakosság többségének a mezőgazdasági tevékenység iránti szeretete, a magas színvonalú oktatási és kutatási háttér, valamint a hatósági feladatokat végrehajtó intézményrendszer. Ezen együttes tényezőknek köszönhetően a magyar mezőgazdaság tradicionálisan exportorientált.

A rendszerváltást követő több mint másfél évtizedben a hazai társadalmi változások, valamint a nemzetközi piacokon végbement átrendeződések a magyar agrárgazdaság nemzetgazdaságon belüli arányainak megváltozását eredményezték. Míg a rendszerváltás évében (1989) a mezőgazdaság az akkori GDP 13,7%-át állította elő, a munkaerő 17,4%-át foglalkoztatta és az exportbevételek 22,8%-át termelte, addig az ezredfordulót követő évekre az agrárgazdaság súlya jelentősen mérséklődött, s a GDP-ből való részesedése ma már 3,7–4,0% körül alakul. A mezőgazdaság szerepének megítélésakor hangsúlyosan kell kiemelni, hogy a 2006. évi 3,7%-os GDP részesedési arány csak a mezőgazdasági alapanyag-termelést tükrözi. Magyarországon is az a jellemző, hogy az alapanyag-termelésről a hangsúly fokozatosan áthelyeződött a szélesebb értelemben vett agrárgazdaság (agrobiznisz) termelést megelőző, illetve követő fázisaiba. Számítások szerint hazánkban az agrobiznisz aránya a GDP termelésben 12–13%.

Ma a mezőgazdaság a GDP (alapáron számított értékének) mintegy 4%-át hozza létre. Ez az arány nemzetközi összehasonlításban nem esik messze a hasonló természeti adottságokkal rendelkező, illetve hasonló gazdasági fejlettségi szinten álló országokétól. Lengyelországban és Szlovákiában ugyancsak 4–4,5%-os a mezőgazdaság részesedése, Csehországban és Szlovéniában ennél kisebb (2–3% közötti).

A mezőgazdaság hozzáadott értéke – a rekordtermést hozó 2004 évet követően – évről évre csökkent. 2007-ben 13%-kal volt kisebb az előző évinél, de még így is meghaladta a rekordtermés előtti, 2003. évi szintet. Az aszály sújtotta mezőgazdaság termelésének visszaesése – a nemzetgazdaságban képviselt viszonylag kis súlya ellenére – hozzájárult a gazdasági növekedés 2007. évi lassulásához. Az ágazat teljes kibocsátásának értékéből a növénytermelés 57%-os, az állattenyésztés 34%-os, a mezőgazdasági szolgáltatások és nem elválasztható másodlagos tevékenységek pedig 9%-os részarányt képviseltek.

A nemzetgazdaság összes exportjából az élelmiszergazdaság részesedése a KSH adatgyűjtése alapján ugyan csökkenő tendenciát mutat, ugyanakkor a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek exportjából származó bevétel 2000. óta tartó növekedése folyamatos, 2007-ben elérte az 1208,6 Mrd Forintot. A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek külkereskedelmi forgalmának kiviteli többlete a 2005. évben bekövetkező hanyatlás után ismét növekedett, 2007-ben a kiviteli többlet elérte a 401,7 Mrd forintot.

6. táblázat – a mezőgazdaság nemzetgazdasági súlya

A mezőgazdaság nemzetgazdasági súlya					
	2000.	2004.	2005.	2006.	2007.
mezőgazdaság részesedése a bruttó hazai termékből	5,4	4,8	4,3	4,3	4,0
élelmiszeripar részesedése a nemzetgazdaság összes exportjából (%)	8,0	6,9	6,6	6,3	7,0
mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek exportjából származó bevétel (milliárd Ft)	637,0	778,9	825,4	966,2	1 208,6
mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek importjának értéke (milliárd Ft)	286,7	503,1	597,6	701,6	806,9
mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek külkereskedelmi forgalmának kiviteli többlete (milliárd Ft)	350,4	275,8	227,9	264,5	401,7
a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a halászatban foglalkoztatottak száma (ezer fő)	255,5	204,9	194,0	190,7	182,9
a nemzetgazdaságban foglalkoztatottak száma (ezer fő)	3 856,2	3 900,4	3 901,5	3 930,1	3 926,2

forrás: KSH

Közösségi összehasonlításban ma a magyar élelmiszeripar kibocsátását tekintve a 16. helyen áll, az ágazat EU-25 átlagánál koncentráltabb. Termékeinek stabilan közel negyedét exportálja, ennek legalább fele az EU tagállamaiba vándorol, a külkereskedelmi forgalom pozitív egyenlege azonban folyamatosan csökkent az elmúlt években.

Növénytermesztés

Magyarország összes területe 9,3 millió hektár, amelynek ma majd' 70%-a termőterület (2000: 86,3%). Ma az ország mezőgazdasági területe 5,8 millió hektár (2000: 6,2 millió hektár), amely arányát tekintve egyedülállóan magas Európában. Ennek 77%-a szántóterület, 18%-a gyeperő, a konyhakert, a gyümölcsös és a szőlőterület együttesen 5%-ot tesznek ki, ezen arányok szignifikánsan nem változtak.

Magyarországon a növénytermesztés szerepe erősödött az elmúlt évtizedben, a gazdasági szervezetek közel háromnegyede csak növényeket termeszt, és az egyéni gazdaságok 47%-a is kizárólag növénytermesztéssel foglalkozik. A növénytermesztés struktúrájában az elmúlt években lényeges változás nem következett be. A vetésszerkezetben meghatározó gabonafélék (búza, őszi-és tavaszi árpa, triticale, zab, rozs, kukorica) aránya. Az elmúlt évtized során a természet romboló erői nem igazán kímélték a magyar mezőgazdaságot, aszályok sorozata, árvizek és belvizek, jégverés és téli-tavaszi fagyok a legtöbb szántóföldi és kertészeti kultúránál jelentős termés kiesést és milliárdos károkat okoztak. Kivált azonban ebből az évtizedből a 2004-2005 közötti időszak, amikor a gabonatermelés szempontjából rendkívül kedvező volt az időjárás.

Gabonafélékből 2004-ben minden idők országos rekordtermésének számító 16,8 millió tonnát takarítottak be, melyet a következő évi termés megközelített, és a 2006. évi 14,5 millió tonna termés is átlag feletti volt. A rendkívüli aszály miatt viszont 2007-ben mindössze 9,6 millió tonna gabona (az előző évi kétharmada), ezen belül kukoricából csupán 4,0 millió tonna (az előző évi kevesebb mint fele) termett. A 2007. évi kiesést fokozta a gyümölcsöket ért súlyos tavaszi fagykár, melynek következtében a gyümölcstermés az előző évnek alig több mint fele volt. Az április végi-május eleji, mindössze 4 fagyos éjszakának köszönhetően a Szabolcs-

Szatmár-Bereg megyei kertekben a kedvező időjárás következtében jól fejlődő alma-és kajszitermés 70-90% -a károsodott.

7. táblázat - Gabonatermesztés

Gabonatermesztés					
	2000	2004	2005	2006	2007
Betakarított terület-gabonafélék (1000 ha)	2763	3002	2934	2838	2780
Betakarított termésmennyiség-gabonafélék (1000 tonna)	10036	16779	16212	14467	9628

Állattenyésztés

A rendszerváltást követő években részben az átrendeződés következményeként, részben a piaci viszonyok változásából és versenyképességi gondjainkból adódóan az állattenyésztési ágazatokban negatív tendencia alakult ki. Az állatállomány szinte folyamatosan fogyott az utóbbi években.

A szarvasmarha-állomány 2007-ben nem csökkent, a 2003. decemberinél azonban 5%-kal volt kevesebb. A mérséklődő szarvasmarha-állományban kisebb elmozdulás figyelhető meg a húshasznú állomány javára. A sertésállomány 2007-ben 3%-kal, az utóbbi 4 év során azonban összesen egyötöddel fogyatkozott. A hazai állomány alacsony szintje miatt a vágóhidak a termeléshez szükséges alapanyag egy részét külpiazi vásárlásokkal szereztek be. Az élő sertések és a sertéshús importja az EU-csatlakozás után erősödött fel.

A baromfiállományra szintén a sertéséhez hasonló mértékű visszaesés volt jellemző. A baromfiágazatban az egyes baromfifélék létszáma eltérő módon változott.

A vágóállatok és az állati termékek termelése 2003 és 2006 között szintén csökkenő tendenciájú volt, 2007-ben inkább növekedett vagy szinten maradt. A tehénlétszám csökkenését az egy tehénre jutó tejtermelés részben ellensúlyozta, a tojóállomány csökkenését azonban nem kísérte a tojáshozam emelkedése.

8. táblázat - Állatállomány

Az állatállomány							
					a változás mértéke (2004. = 100%)		
megnevezés	2004.	2005.	2006.	2007.	2005.	2006.	2007.
	A december 1-i állatállomány (ezer db)						
szarvasmarha	723	708	702	705	97,9	97,1	97,5
ebből tehén	345	334	322	323	96,8	93,3	93,6
sertés	4 059	3 853	3 987	3860	94,9	98,2	95,1
ebből anyakoca	296	277	290	260	93,6	98,0	87,8
juh	1 397	1 405	1 298	1231	100,6	92,9	88,1
ebből anyajuh	1 088	1 082	1 030	981	99,4	94,7	90,2

tyúkfélék	32 814	31 902	30 303	29877	97,2	92,3	91,0
-----------	--------	--------	--------	-------	------	------	------

Mezőgazdasági árak

A mezőgazdasági termékek termelőiár-színvonalára a fokozatos emelkedés jellemző. A takarmányárak kivételével, amely kiemelkedően megemelkedett az elmúlt évben elmondható, hogy a műtrágyák, a mezőgazdasági gépek beszerzési ára és a mezőgazdasági célú épületek beruházási költségei csökkenő tendenciát mutatnak.

9. táblázat – Mezőgazdasági árindexek

Árindexek				
	2004.	2005.	2006.	2007
mezőgazdasági termékek termelőiár-színvonala	94,6	100,7	110,6	122,2
szántóföldi és kertészeti termékek termelői árai	86,2	99,4	118,0	140,5
állati termékek termelői árai	103,9	101,8	104,0	112,3
mezőgazdasági ráfordítások árszínvonala	108,0	100,0	105,7	114,2
takarmányok árszínvonala	111,9	87,3	104,7	133,4
műtrágya ára	105,0	103,6	114,6	111,2
növényvédő szerek ára	102,5	105,2	100,5	102,8
mezőgazdasági gépek beszerzési ára	105,8	102,5	106,1	103,0
mezőgazdasági célú épületek beruházási költségei	106,5	103,4	107,2	105,8

Időjárás

A 2007. év az elmúlt évszázad legmelegebb éve volt Magyarországon. 2007. év középhőmérséklete országos átlagban 1,7 fokkal volt magasabb az 1971-2000-es éghajlati átlagnál. 2007-ben az országos évi középhőmérséklet 11,75 °C volt, ami 1,7 °C -kal meghaladta az 1971-2000-es 30 éves átlagot.

A szokásosnál melegebb idő miatt ugyanakkor komoly károkat okozott a késő tavaszi fagy. Az április végi-május eleji, mindössze 4 fagyos éjszakának köszönhetően a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kertekben a kedvező időjárás következtében jól fejlődő alma-és kajsziatermés 70-90% -a károsodott.

Hazánk csapadékelátottságát az évről évre tapasztalható változékonyság jellemzi. Az elmúlt évben országos átlagban 611 mm csapadék hullott, ami mintegy 8%-kal haladta meg a sokévi átlagot. Az éves csapadékmennyiség országos belüli eloszlása nagyjából a sokévi átlagnak megfelelően alakult. A legcsapadékosabb délnyugat-dunántúli területek és a hegyvidéki régiók csaknem két és félszer annyi csapadékot kaptak, mint az Alföld közepe.

Ami az évi napfénytartamot illeti, 2007-ben 2198 órán át sütött a nap hazánkban. Szeptember, október valamint december kivételével átlag feletti mennyiségű napsütésben volt részünk az év során. 2007-ben július volt a legnaposabb hónap. A napfénytartam általában a Dél-Alföldön és Baranyában érte el a maximumát, míg minimuma az Alpoknál és az ország

északkeleti részén volt. 2007-ben a legnaposabb területek a Közép-Dunántúlon és az ország délkeleti vidékei voltak, míg a legalacsonyabb értékeket a déli területeken mérték.

Környezetvédelem

Vízminőség

Vizeink minőségét – igaz nem kizárólag – a mezőgazdaságból származó nitrát-terhelés valamint az ammónia kibocsátás is veszélyezteti. A vizek nitrát terhelését tekintve megállapítható, hogy a talaj- és felszíni vizek nitrát tartalma az elmúlt tíz évben jelentős csökkenést mutat. Értéke 1992-1994 átlagához viszonyítva (2000-2002 átlagában) 22,5%-al csökkent. A vizek tápanyagegyensúlyát jelentősen befolyásoló nitrogén többlet – jelentős évi ingadozás mellett -20,0 kg/ha (2002-2004 átlaga).

A vizek pontszerű szennyezettsége leginkább az állattartó területekhez kapcsolódóan fordul elő. A nitrogén összetevők kibocsátása elsősorban a marha-, sertés-, és baromfityényszító telepek által képződik, vagy a nem megfelelő műtrágyahasználatból adódik. Magyarországon a környezetvédelmi szempontok által különösen érintett nitrát-érzékeny terület 4337,5 ezer ha, ebből 2788,8 ezer ha mezőgazdasági terület. A nitrát-érzékeny területen a gazdálkodó szervezetek és egyéni gazdálkodók száma 450,7 ezer. A KSH által végzett Általános Mezőgazdasági Összeírás (2000) adatai szerint az állatot tartók száma nitrát-érzékeny területen 320,7 ezer. Az uniós előírásoknak való megfelelés jelentős probléma az állattenyésztő szektor esetében, amelyek teljesítésének késedelme maga után vonja a megfelelő minőségű víz biztosításának időbeli csúszását is. A vízkészletek védelmének szempontjából a sertés-, szarvasmarha- és baromfitartó telepek hígtrágya és szennyvízkibocsátása jelenti a legnagyobb problémát.

A Nitrát direktíva teljesítése

Magyarországon a nitrát-érzékeny területek településsorosan, közigazgatási határ szerint 2001-ben lettek kijelölve a talajvizek minőségének figyelembe vételével, különböző érzékenységi kategóriák szerint a 49/2001. (IV. 3.) Korm. rendeletben foglaltak alapján. 2006-ban, a felszín alatti vizek nitrát tartalmának felülvizsgálatát követően további települések lettek besorolva nitrátérzékeny területnek a 27/2006. (II. 7.) Korm. rendeletben foglaltak szerint. 2007-től a 43/2007. (VI. 1.) FVM rendeletben foglaltak alapján a nitrátérzékeny területek már a MePAR szerinti fizikai blokkok szintjén is lehatárolásra kerültek. Elkészült a 4 éves periódusokra szakaszolt akcióprogram és meghatározásra került a „Helyes Mezőgazdasági Gyakorlat” követelmény rendszere, melynek betartásával a gazdálkodók meg tudnak felelni a Nitrát Direktívában megfogalmazottaknak. Az akcióprogram 4 évenként felülvizsgálatra kerül a teljesítés tükrében, ill. a gazdák évenkénti adatszolgáltatása és a helyszíni ellenőrzések során nyert tapasztalatok alapján az akcióprogram módosítható is.

A talajvizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezése elsősorban az intenzív tartású, nagy létszámú állattartó telepekkel függ össze, ezek közül is főleg a hígtrágyás technológiával üzemelő telepek okozzák a legtöbb problémát. Az 1996-98. évi felmérés szerint az évente termelődött hígtrágya mennyisége mintegy 11 millió m³, mely elhelyezéséhez mintegy 80 ezer ha mezőgazdasági terület szükséges. Éves szinten a nitrát érzékeny területeken mintegy 3,4 millió m³ istállótrágya képződik. A káros nitrát kibocsátás hazai viszonylatban részben az előbb említett állattartó telepek nem kielégítő trágyatárolási módjaiból, valamint a csatornázatlan települések, lakóövezetek, ingatlanok nem megfelelő szennyvíz elhelyezésből egyaránt ered. Az I. intézkedéscsoport intézkedéseivel összhangban a hígtrágya-elhelyezéshez kötődő problémák hatékonyabban kezelhetőek.

Levegőminőség

Magyarországon a mezőgazdasági tevékenység okozta levegőszennyezés megfelel az EU átlagnak. A megfelelő szintű környezetvédelmi intézkedésekkel (erdősítés, AKG, gyepesítés) a Kyotói Egyezményben rögzített, az éghajlatváltozás enyhítését szolgáló kötelezettségek teljesíthetők. A megújuló energiaforrások (biomassza) bővülése mellett a mezőgazdasági földterületek erdősítése döntő fontosságú a széndioxid-kibocsátás (CO₂) mérséklése szempontjából. A mezőgazdaság, a vadgazdálkodás és az erdőgazdálkodás által kibocsátott üvegházhatású gázok közül a széndioxid (CO₂) kibocsátott mennyisége 5502,2 ezer tonna, ami Magyarország teljes kibocsátásának 9,8%-a (2004-ben), míg ugyanez az adat a metán-kibocsátásra (CH₄) 331,1 ezer tonna (az összkibocsátás 52,5 százaléka). A savasodást okozó gázok tekintetében 2004-ben a mezőgazdaság 3.366,3 tonna kéndioxid (SO₂) (az összes kibocsátás 1,7%-a), 4.349,1 tonna nitrogénoxid (NO_x) (2,4%) és 96.251,5 tonna ammónia (NH₃) (98,62%) kibocsátásával járult hozzá az összkibocsátáshoz.

A múltban már eddig is jelentős erőfeszítéseket tettünk a légszennyezés visszaszorítására, mely célra a mezőgazdaság közvetlen környezetvédelmi beruházásainak több mint negyedét fordítottuk. 2000 óta a mezőgazdasági ágazat széndioxid- és metán-kibocsátása sorrendben 11,3%-kal, illetve 1,0%-kal csökkent, míg a savasodást okozó gázok közül a kéndioxid-kibocsátás 37,6%-kal, a nitrogénoxidok kibocsátása 7,5%-kal csökkent, az ammónia esetében pedig 2,0%-ra tehető a kibocsátás mérséklődése. Az országos kezdeményezések elsősorban a feldolgozóipar, a közlekedés és az energiatermelés által okozott légszennyezés visszaszorítására összpontosítanak, ezért a mezőgazdaság csupán 3,6%-kal részesedik a levegő minőségének védelmére juttatott forrásokból. Ezért továbbra is célkitűzés a nem megfelelő szerves trágya és hígtrágya tárolásból és alkalmazásból származó ammónia és metán-kibocsátások csökkentése, ami hatékonyan kezelhető az I. tengely hatálya alatt.

Az erdők jelentősen hozzájárulnak a levegő minőségének javításához, elsősorban a por kiszűréséhez. A települések, pontszerű és vonalas szennyező források közelében található erdőknek köszönhetően számottevően csökkenthető a lakosságot érő szennyezés. Kívánatos a települések védelmét szolgáló erdőterületek, utakat és ipari létesítményeket szegélyező erdősávok arányának növelése.

Klímaváltozás

Magyarországon a 2006-ban elkészült globális éghajlatváltozás hatásaival foglalkozó tanulmány megállapításai alapján az elmúlt harminc évben gyorsult a felmelegedés, nőtt a szélsőséges időjárási elemek előfordulásának gyakorisága, és csökkent az évi csapadékmennyiség. A globális felmelegedés hatásai jelentős mértékben függenek az időjárási viszonyoktól, valamint a földrajzi elhelyezkedéstől. A globális felmelegedéssel összhangban a csapadékmennyiség – különösen a nyári időszakban – jelentős mértékben csökken. Ez eredményezheti az aszályos időszakok gyakoribbá válását (60%-al). A globális felmelegedés másik hatása a szélsőséges időjárási jelenségek növekvő előfordulása lehet, amely jellemzően szélsőséges mennyiségű csapadékban, valamint növekvő hőmérséklet-ingadozásban nyilvánul meg. A hazai speciális talajadottságok mellett a belvizek és aszályok gyakorisága növekedni fog. Az erdők a klímaváltozás elleni küzdelem mellett jelentős szerepet töltenek be az erózió és a defláció elleni védelemben, a vízgazdálkodás javításával a klímaváltozás hatásait is enyhítik.

Az üvegházhatást okozó gázok légköri kibocsátásának csökkentése és az abszorpciójuk növelése mellett elengedhetetlen a megváltozott időjárási és éghajlati körülményekhez való alkalmazkodás is. A megfelelő szintű környezeti intézkedések (erdősítés, AKG, gyepesítés) hiányában nehezen teljesíthetők a Kyotói Egyezményben rögzített, az éghajlatváltozás enyhítését szolgáló kötelezettségek. A megújuló energiaforrások (biomassza) térnyerésén kívül a mezőgazdasági területek erdősítése is létfontosságú a CO₂, SO₂ kibocsátás

csökkentésében. A jelenlegi szén-dioxid kibocsátás a Kyotói Egyezményben előírt mértéknél 24 százalékkal kevesebb, amely 25-28 millió tonna GWP2-t jelent évente.

A megújuló energiatermelésben hasznosíthatóak a mezőgazdasági és az erdészeti melléktermékek is. A főként mezőgazdasági eredetű anyagok (biomassza) tüzelőanyagként való felhasználása egyben a klímaváltozás elleni küzdelem részét is képezi. Az ilyen típusú fejlesztések összhangban vannak a biomassza energetikai hasznosításának uniós stratégiai célkitűzéseivel is (Biomass Action Plan, EU Strategy for Biofuels, 77/2001/EK Irányelv a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia támogatásáról a belső piacon³; 30/2003/EK Irányelv a bio-üzemanyagok közlekedési célú felhasználásának támogatásáról⁴).

Ez utóbbi irányelvvel összhangban a tagállamoknak 5,75%-ra kell növelniük a bio-üzemanyagok részesedését a közúti közlekedés energiafelhasználásán belül.

A biomassza termelés szempontjából Magyarország jó adottságokkal rendelkezik. Ez egyrészt hazánk kiváló mezőgazdasági adottságainak, másrészt a több évszázados agrártermelési hagyományoknak köszönhető. Magyarország éves biomassza energiapotenciálja közel 60 petajoule. Magyarországon a megújuló energiaforrások az összes energiaigény mindössze 5,3%-át biztosítják 2005 évi adatok szerint. A környezetbiztonság növelése, fenntartható térségi rendszerek kialakítása egyre fokozottabb mértékben követeli meg a megújuló energiaforrások feltárását és alkalmazásának kiterjesztését. A környezetvédelem szempontjai az energiatakarékosság mellett a megújuló forrásokból származó energia arányának növelését követelik meg.

A bio-üzemanyagok növekvő jelentősége eredményeképp a káros kibocsátás csökken, ami jelentős mértékben hozzájárul az éghajlatváltozás káros hatásainak csökkentéséhez. Jelenleg Magyarországon a bio-üzemanyagok részaránya csak körülbelül 0,4% az összes felhasznált üzemanyagban, ami egytizede a megfelelő EU-s adatnak. A 2058/2006. (III.27.) Korm. határozatban meghatározott célok elérése érdekében összehangolt intézkedések és akciók végrehajtása szükséges. Az ország csak minimális feldolgozó-kapacitással rendelkezik a megújuló energiatermelés szempontjából. Az összes megtermelt biomassza mindössze 8-10%-a kerül energetikai felhasználásra. A biomasszára aktívan alapozó, decentralizált energiastruktúra kialakítása nagyban hozzájárulhat országunk jelenleg igen magas, 70% feletti energia importfüggőségének csökkentéséhez.

A környezetkárosító anyagok kibocsátásának emelkedése nem számottevő, az üvegházhatású gázok kibocsátása 1.992 óra gyakorlatilag nem növekedett a vonatkozó Kyotói Egyezmény alapján számított index szerint. A gazdaság energiaintenzitása folyamatosan csökkent, értéke az újonnan csatlakozott országok között kimondottan jónak számít. Magyarországnak egyenlőre elmaradása van a megújuló energiaforrások felhasználásában, ezt az elmaradást valószínűsíthetően a 2007-2013-as programozási időszak vidékfejlesztési támogatásai jelentős mértékben csökkenteni fogják.

Vidéki térségek

A vidéki térségek jelentős része gazdag természeti és kulturális értékekben, hagyományokban, és igen sokszínű kulturális és épített örökséggel rendelkezik. Ugyanakkor az ország fejlett, dinamikus térségei, városai, illetve a vidéki térségek közötti különbség az elmúlt másfél évtizedben a terület- és vidékfejlesztési politika törekvései ellenére növekedett. Fejletlen a

---

² Global Warming Potential, Föld Felmelegítési Képesség

³ OJ L 283, 27.10.2001

⁴ OJ L 123, 17.5.2003

gazdaság, nehéz munkát találni, hiányos az infrastruktúra és számos más területen is érzékelhetők a különbségek. Az is látszik, hogy a vidéki térségek is differenciálódnak, kirajzolódnak azok a kistérségek, melyek társadalmi-gazdasági helyzete egyre nehezebb.

10. táblázat – Lakossági migráció

Vándorlási egyenleg a vidéki - nem vidéki térségekben (2000, 2005)									
	Elvándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen)	Odavándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen)	Ezer főre jutó vándorlási különbözet*	Elvándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen)	Odavándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen)	Ezer főre jutó vándorlási különbözet*	Elvándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen)	Odavándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen)	Ezer főre jutó vándorlási különbözet*
	2000			2005			2006		
Vidéki térség	183 640	202 573	4,07	212 671	208 651	-0,87	248 289	242 005	-1,32
Nem vidéki térség	221 339	202 406	-3,38	220 479	224 501	0,72	240 906	247 190	1,17

Forrás: KSH, TSTAR

*Számítás: odavándorlás - elvándorlás / lakónépeség X 1000

11. táblázat – Vándorlási egyenleg

Vándorlási egyenleg regionális megoszlása (2000, 2005)									
	Elvándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen) 2000	Odavándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen) 2000	Ezer főre jutó vándorlási különbözet*	Elvándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen) 2005	Odavándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen) 2005	Ezer főre jutó vándorlási különbözet *	Elvándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen) 2006	Odavándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen) 2006	Ezer főre jutó vándorlási különbözet*
Dél-Alföld	48842	48126	-0,52	52155	50845	-0,97	59773,	58034,	-1,28
Dél-Dunántúl	45154	44849	-0,31	49720	47923	-1,85	54675,	52394,	-2,32
Észak-Alföld	58194	55930	-1,45	64795	60242	-2,97	73071,	66691,	-4,09
Észak-Magyarország	55968	54566	-1,08	62492	58706	-3,00	68380,	62254,	-4,79
Közép-Dunántúl	49286	52810	3,14	52871	53622	0,68	60195,	61564,	1,22
Közép-Magyarország	110442	110173	-0,10	108833	118281	3,31	124833,	139369,	5,08
Nyugat-Dunántúl	37093	38525	1,43	42287	43534	1,25	48268,	48889,	0,62

Forrás: KSH, TSTAR

*Számítás: odavándorlás - elvándorlás / régió lakónépeség X 1000

12. táblázat – Foglalkoztatottság regionális bontásban

Foglalkoztatás regionális bontásban (2000, 2004)						
Megnevezés	Foglalkoztatottak száma a mezőgazdaságban (15-74 évesek)	Mezőgazdasági foglalkoztatottak (15-74 éves népesség) aránya %	Foglalkoztatottak száma az iparban (15-74 évesek)	Ipari foglalkoztatottak (15-74 éves népesség) aránya %	Foglalkoztatottak száma a szolgáltatásokban (15-74 évesek)	A szolgáltatási ágazatban foglalkoztatottak (15-74 éves népesség) aránya %
2000						
Dél-Alföld	75 425	14,82	159 788	31,40	273 620	53,77
Dél-Dunántúl	35 973	10,04	117 970	32,92	204 426	57,04
Észak-Alföld	44 090	8,66	171 748	33,75	293 023	57,58
Észak-Magyarország	22 752	5,30	164 388	38,27	242 387	56,43
Közép-Dunántúl	30 019	6,73	192 535	43,13	223 803	50,14
Közép-Magyarország	20 297	1,73	319 636	27,25	832 986	71,02
Nyugat-Dunántúl	26 927	6,24	177 940	41,26	226 432	52,50
Magyarország	255 483	6,63	1 304 005	33,82	2 296 677	59,56
2005						
Dél-Alföld	50 283	10,31	160 271	32,85	277 286	56,84
Dél-Dunántúl	28 311	8,01	114 849	32,48	210 464	59,52
Észak-Alföld	36 812	7,11	166 487	32,18	314 123	60,71
Észak-Magyarország	16 701	3,99	156 053	37,27	245 920	58,74
Közép-Dunántúl	22 411	4,88	198 078	43,11	238 987	52,01
Közép-Magyarország	16 671	1,35	301 745	24,36	920 501	74,30
Nyugat-Dunántúl	22 739	5,34	166 539	39,14	236 269	55,52
Magyarország	193 928	4,97	1 264 022	32,40	2 443 550	62,63
2006						
Dél-Alföld	46 998	9,57	155 267	31,63	288 601	58,79
Dél-Dunántúl	27 389	7,79	117 502	33,44	206 514	58,77
Észak-Alföld	41 324	7,81	171 068	32,31	317 046	59,88
Észak-Magyarország	17 444	4,13	154 210	36,47	251 170	59,40
Közép-Dunántúl	23 030	4,94	205 315	44,02	238 074	51,04
Közép-Magyarország	14 107	1,14	296 021	23,85	930 968	75,01
Nyugat-Dunántúl	20 429	4,77	170 045	39,73	237 552	55,50
Magyarország	190 721	4,85	1 269 428	32,30	2 469 925	62,85

Forrás: Munkaerő felmérés 2000, 2005, 2006

13. táblázat – Gazdasági aktivitás regionális bontásban

Gazdasági aktivitás regionális bontásban (2000, 2004)			
Megnevezés	Gazdaságilag aktív népesség (15-74 évesek)	Gazdaságilag nem aktív népesség (15-74 évesek)	Foglalkoztatottak aránya a gazdaságilag aktív népességből %
2000.			
Dél-Alföld	536 515	507 821	94,84
Dél-Dunántúl	388 809	375 850	92,17
Észak-Alföld	560 395	605 908	90,80
Észak-Magyarország	477 509	504 917	89,95
Közép-Dunántúl	469 047	385 024	95,16
Közép-Magyarország	1 237 324	958 319	94,79
Nyugat-Dunántúl	450 297	321 676	95,78
Magyarország	4 119 896	3 659 515	93,60
2005.			
Dél-Alföld	531 291	498 108	91,82
Dél-Dunántúl	387 736	362 961	91,20
Észak-Alföld	569 004	589 550	90,93
Észak-Magyarország	468 387	492 007	89,39
Közép-Dunántúl	490 388	366 176	93,70
Közép-Magyarország	1 306 242	884 474	94,85
Nyugat-Dunántúl	452 306	323 841	94,08
Magyarország	4 205 354	3 517 117	92,77
2006.			
Dél-Alföld	532 670	495 708	92,15
Dél-Dunántúl	386 122	359 276	91,01
Észak-Alföld	594 575	562 722	89,04
Észak-Magyarország	475 110	479 588	88,99
Közép-Dunántúl	496 446	357 891	93,95
Közép-Magyarország	1 307 818	900 423	94,90
Nyugat-Dunántúl	454 084	319 325	94,26
Magyarország	4 246 825	3 474 933	92,54

Forrás: Munkaerő felmérés 2000, 2005, 2006

14. táblázat – Munkanélküliség térségi jelleg szerint

Munkanélküliség a vidéki és nem vidéki térségekben (2000, 2005)						
Megnevezés	Regisztrált munkanélküliek száma összesen 2000 (fő)	Munkanélküliségi ráta (regisztrált munkanélküliek / 15-59 éves népesség) % 2000	Regisztrált munkanélküliek száma összesen 2005 (fő)	Munkanélküliségi ráta (regisztrált munkanélküliek / 15-59 éves népesség) % 2005	Regisztrált munkanélküliek száma összesen 2006 (fő)	Munkanélküliségi ráta (regisztrált munkanélküliek / 15-59 éves népesség) % 2006
Magyarország	372 238	5,71	410 649	6,33	403 439	6,22
Vidéki térség	232 951	8,13	266 540	9,20	262 669	8,68
Nem vidéki térség	139 287	3,82	144 109	4,01	140 770	4,07

15. táblázat – Munkanélküliség regionális mutatói

	Regisztrált munkanélküliek száma összesen 2000. (fő)	Munkanélküliségi ráta (regisztrált munkanélküliek / 15-59 éves népesség) % 2000	Regisztrált munkanélküliek száma összesen 2005 (fő)	Munkanélküliségi ráta (regisztrált munkanélküliek / 15-59 éves népesség) % 2005	Regisztrált munkanélküliek száma összesen 2006 (fő)	Munkanélküliségi ráta (regisztrált munkanélküliek / 15-59 éves népesség) % 2006
Dél-Alföld	55 304	6,33	62 562	7,24	61 988	7,20
Dél-Dunántúl	44 618	6,98	56 128	8,89	54 942	8,73
Észak-Alföld	90 875	9,11	95 390	9,54	96 856	9,70
Észak-Magyarország	83 925	10,22	87 665	10,86	85 670	10,65
Közép-Dunántúl	33 531	4,61	36 545	5,00	34 857	4,78
Közép-Magyarország	41 055	2,27	40 580	2,24	40 908	2,26
Nyugat-Dunántúl	22 930	3,55	31 779	4,92	28 218	4,36
Magyarország	372 238	5,71	410 649	6,33	61 988	7,20

Forrás: KSH TSTAR 2000, 2005

16. táblázat – Bruttó hazai termék regionális mutatói

Egy lakosra jutó bruttó hazai termék regionális megoszlásban (2000., 2004.)			
Megnevezés	Bruttó hazai termék egy lakosra 2000. (1000 Ft)	Bruttó hazai termék egy lakosra 2004. (1000 Ft)	Bruttó hazai termék egy lakosra 2005. (1000 Ft)
Dél-Alföld	929	1 395	1 482
Dél-Dunántúl	973	1 442	1 517
Észak-Alföld	827	1 323	1 391
Észak-Magyarország	840	1343	1 441
Közép-Dunántúl	1271	1933	2 055
Közép-Magyarország	2013	3210	3 568
Nyugat-Dunántúl	1486	2111	2 169

Forrás: KSH, Megyei-Regionális Statisztikai Adatok Rendszere

Az utóbbi tíz évben jelentősen növekedett a vidéki térségekből elvándorlók száma. Míg az ezer főre jutó vándorlási különbözet 2000-ben 4,07 fő volt a vidéki térségekben, amely gyakorlatilag odavándorlást jelentett, addig ugyanez az adat 2006-ra -1,32-re csökkent, amely értéknél a negatív előjel a vidéki térségekből történő elvándorlást mutatja (6 284 fő).

Régiós bontásban a vándorlási különbözet a negatív tartományban (elvándorlás) legnagyobb mértékű az Észak-Alföldi és az Észak-Magyarországi régiókban, de jelentős a Dél-Dunántúlon is. A 2000-es és a 2006-os adatok összehasonlításából kitűnik, hogy az elvándorlás mértéke jelentősen fokozódott az említett régiókban. Pozitív vándorlási különbözet, vagyis odavándorlás tapasztalható kiemelkedően a Közép-Magyarországi régióban, ahol 2000-ben még enyhe elvándorlás volt jellemző, ezen felül mérsékelt odavándorlás jellemzi a Nyugat- és a Közép-Dunántúli régiókat is.

A foglalkoztatás ágazati megoszlása tekintetében kitűnik a Dél-Alföldi régió csökkenő, de még mindig igen magas (9,57 % feletti) mezőgazdasági foglalkoztatottságával, amit a Dél-Dunántúli és az Észak-Alföldi régió közelít meg, míg a mezőgazdaság szerepe feltűnően alacsony a Közép-Magyarországi régióban. Az ipari foglalkoztatás a Közép-Dunántúlon a legmagasabb, több, mint 44 %-os, ezen felül kimagaslik még a Nyugat-Dunántúli és az Észak-Magyarországi régiókban, míg a legalacsonyabb Közép-Magyarországon, amely viszont a szolgáltató szektorban magaslik ki 75 % feletti átlaggal. A szolgáltatásban foglalkoztatottak aránya relatív alacsony a Közép-Dunántúli és a Nyugat-Dunántúli régiókban. A 2000-es és 2005-ös adatok összehasonlításából látszik, hogy ezek az arányok az elmúlt 5 évben jelentősen nem változtak.

A gazdasági aktivitást tekintve az Észak-Alföldi és az Észak-Magyarországi régiók vannak a legrosszabb helyzetben a gazdaságilag nem aktív népesség magas (50 % körüli) arányával, míg a legkedvezőbb helyzetet (40 % körüli aránnyal) a Közép-Magyarországi, valamint a Közép- és a Nyugat-Dunántúli régiók mutatják. A gazdaságilag aktív népességből a foglalkoztatottak aránya szintén az utóbb említett régióknál mutat kedvező képet.

A munkanélküliségi ráta a vidéki térségekben több, mint duplája a nem vidéki térségek értékének. Ez az arány 2000 óta változatlan, mialatt az értékek valamelyest növekedtek. Régiós bontásban a munkanélküliségi ráta az eddig tárgyalt szempontok alapján is általában elmaradott régiókban mutatja a legkedvezőtlenebb képet, így legmagasabb Észak-Magyarországon, ezt követi az Észak-Alföldi és a Dél-Dunántúli régió. Legkedvezőbb a helyzet a Közép-Magyarországi régióban, itt az érték mintegy ötöde az Észak-Magyarországinak. Aránylag kedvező a helyzet még a Nyugat-Dunántúli régióban.

Az egy lakosra jutó bruttó hazai termék értéke a Közép-Magyarországi régióban a legmagasabb, mintegy két és félszerese a sorban hátul lévő Észak-Alföldi, Észak-Magyarországi és Dél-Alföldi régiók értékeinek.

NATURA 2000 és a Víz Keretirányelv teljesülése

Magyarországon a Natura 2000 hálózat területeinek javasolt jegyzékét a 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet tartalmazza. A kijelölt Natura 2000 területek mintegy 1,91 millió hektárt tesznek ki, mely az ország területének 20,5%-a. Az európai ökológiai hálózat magyarországi területein 467 különleges természet-megőrzési területet – összesen 1,41 millió ha - jelöltek ki, míg 55 különleges madárvédelmi területet határoztak meg 1,29 millió ha kiterjedésben. E két területtípus átfedése közel 42%. A Natura 2000 hálózat részben a védett természeti területek már meglévő hálózatára épül (a jelölt területek 37%-a), de eddig még nem védett területek is részét képezik. A Magyar Közlönyben 2005 júniusában megjelent a Natura 2000 területek helyrajziszám alapú listája, amely kapcsán észrevételt 90 napig lehetett tenni. Ezt a határidőt

többször meghosszabbítva a lista 2006 december 8-án került véglegesítésre. A listát az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészeletről szóló 45/2006. (XII. 8.) KvVM rendelet tartalmazza. A javasolt területek – mind a madárvédelmi direktíva, mind az élőhelyvédelmi direktíva szerinti jegyzéke - az Európai Bizottsághoz benyújtásra került. 2007-ben az EU Bizottság Környezetvédelmi Főigazgatósága a kijelölést szakmailag elfogadta, így Magyarországon a „jelölt Natura 200 területek” „jóváhagyott Natura 2000 területekké” váltak. A Natura 2000 területek Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerbe (MEPAR) történő illesztése is elkezdődött, amely alapját képezi majd a benyújtható mezőgazdasági támogatási kérelmeknek.

Az Európai Tanács és Parlament által 2000. december 22-én hatályba lépett 2000/60/EK Vízkormányozási irányelv célja szerint a vizek állapotának romlását meg kell akadályozni, illetve el kell érni az európai vizek „jó állapotát” 2015-ig. Magyarország teljes területe a Duna vízgyűjtőkerület része. A kapcsolódó fejlesztések Magyarország területén a négy nagyobb részvízgyűjtőt (Duna, Tisza, Dráva és a Balaton vízgyűjtők) és annak 42 alegységét érintik, mivel a Vízkormányozási irányelv által előírt társadalmi egyeztetés eredményeként a vízgyűjtő-gazdálkodási terv ütemterve és munkaprogramja 2006-2009. módosult, ezért a korábbi 17 alegység helyett 42 tervezési alegységre készül vízgyűjtő-gazdálkodási terv. Mind az agrár-környezetgazdálkodási, mind a bevezetendő Natura 2000 intézkedések tartalmazznak olyan előírásokat, melyek betartásával biztosítható a nevezett vízgyűjtők területén a vizek jó állapota. A jogharmonizációs feladatok tekintetében 2003. végén két törvény módosítása történt meg (az 1995. évi LVII. tv. a vízgazdálkodásról, és az 1995. évi LIII. tv. a környezetvédelméről), továbbá három Korm. rendelet került elfogadásra a felszíni vizek minőségének védelméről, a felszín alatti vizek védelméről, és a vízgyűjtő-gazdálkodás szabályairól.

Az irányelv 5. cikkében foglaltak szerint 2005. márciusában benyújtásra került az Európai Bizottság felé a Duna vízgyűjtőkerület magyarországi területének jellemzőiről, az emberi tevékenységek környezeti hatásairól és a vízhasználatok gazdasági elemzéséről szóló jelentés. 2005-ben a vízfolyások esetében megtörtént a víztestek kijelölése, típusok szerinti elkülönítése, az erősen módosított és mesterséges víztestek előzetes kijelölése. Lezáródott a felszín alatti víztestek első jellemzése, az emberi tevékenységek környezeti hatásainak áttekintése.

Az irányelv 8. cikkében foglaltak szerint 2007. márciusában benyújtásra került az Európai Bizottság felé a Duna vízgyűjtőkerület magyarországi területének felszíni és felszín alatti vizeinek monitoring programjairól szóló jelentés.

2.1.3. Országos, regionális és ágazati politikák változásai

A teljes Nemzeti Fejlesztési Terv végrehajtását érintő országos, regionális, illetve ágazati politikai változás 2007-ben nem volt.

A Magyarország Nemzeti Stratégiai Referenciakeretét jelentő Új Magyarország Fejlesztési Terv az Európai Bizottság és a Magyar Kormány 2007. május 8-án a németországi Hofban ünnepélyes keretek között aláírta. Az operatív programok elfogadása 2007. július vége, szeptember eleje között megtörtént. A 2007-13-as időszakra vonatkozó tervezési dokumentumok a 2004-06-os időszak végrehajtását nem befolyásolják.

Az országos, a regionális és az ágazati politikák nem idéztek elő komoly átalakulásokat a támogatások felhasználásában. Ennek ellenére megemlíthető néhány, a 2007. év természeti és szakmapolitikai specialitásait követő változás:

1. Elemi károk (fagy, aszály) 2007-ben és a kockázatkezelés rendszere

Mivel Magyarországon a piaci alapú biztosítás nem nyújt megfelelő védelmet a kedvezőtlen időjárás által okozott kockázatokra, egyes károkat pedig (mint pl. az aszályra) piaci alapon működő biztosítás nem is köthető, ezért a egy még újnak számító agrárkár-enyhítési rendszer került bevezetésre. A jogi háttérrel a 2006. évi LXXXVIII. törvény teremtette meg. Az új kárenyhítési rendszer keretében létrehozott kockázatközösséghez, kárenyhítési szerződés alapján csatlakozó mezőgazdasági termelők évenként rendszeres hozzájárulást kell, hogy befizessenek a kárenyhítési alapba, amelyhez az állam legalább azonos összegű támogatást biztosít. Az így kiegészített kárenyhítési alaphoz történnek a keletkezett elemi károk enyhítését célzó kifizetések.

A 2007. év tavaszán főleg az ország keleti felét sújtó fagyok pusztítása miatt a rendkívüli kormányzati intézkedésekre is sor került. A Kormány által biztosított 5 milliárd Ft többletforrás lehetővé tette, hogy a fagykárt szenvedett termelők több mint 40 %-os kárenyhítési juttatásban részesülhessenek, amelynek 90 %-a (5,4 milliárd Ft) még 2007-ben, előlegként kifizetésre került.

A mintegy 1600 hektár nagyságú belterületi, károsodott ültetvény után 61 millió Ft „de minimis” támogatás került kifizetésre. A 100%-os fagykárt szenvedett ültetvények művelői gyorssegélyként ugyancsak „de minimis” támogatást kaptak, mintegy 750 millió Ft értékben. Az intézkedésekkel sikerült normalizálni a zöldség-gyümölcs szektorban kialakult súlyos helyzetet.

Az aszálykárt szenvedett termelők, a kárenyhítési rendszerben összegyűlt és az állam által ugyanolyan összeggel kiegészített kárenyhítési alaphoz (1,1 milliárd Ft összeg erejéig) kárenyhítési juttatást kaphattak, amely azonban csak a kármérték 6 %-át tehetette ki 2007-ben.

2. Az állattenyésztés helyzetét enyhítő intézkedések 2007-ben

Az állatjóléti feltételeknek való megfelelést szolgáló intézkedések többletköltségeinek támogatására ismét van lehetőség. Az EU Bizottság által jóváhagyott támogatási konstrukciók (139/2007., illetve a 140/2007. FVM rendeletek) 2007. december 1-jétől léptek hatályba. A jogszabály – éves szinten – lehetőséget biztosít a baromfi ágazatban mintegy 4 Mrd Ft, a sertés ágazatban pedig mintegy 6 Mrd Ft támogatás kifizetésére.

Állategészségügyi költségek csökkentésére, meghatározott állategészségügyi intézkedések költségeinek jelentős részben történő átvállalásával új támogatási rendszert lett kihirdetve. (53/2007. (VII. 2.) FVM rendelet) A támogatási rendszer eljárási rendjének változtatása, valamint a betegségek körének kiszélesítése érdekében megjelent a 148/2007. (XII. 8.) FVM rendelet, amely a bevonja a terméktanácsokat is a lebonyolításba.

Ugyancsak az állat-egészségügyi költségek csökkentését szolgálja, hogy szolgáltatások díjáról szóló 46/1999. (V. 19.) FVM rendelet módosításával ingyenessé vált a berakodási költségekhez kapcsolódó állategészségügyi díjakat mind a sertés, mind a baromfi esetében.

A takarmány biztosítása érdekében tett intézkedések keretében a 94/2007. (IX.4.) FVM rendelet kiadásával az állattenyésztők a vásárolt és közraktárban elhelyezett takarmány után (kamattámogatás és tárolási támogatás formájában) ún. „de minimis” támogatásban részesülhetnek.

A 75/2003. (VII.14.) FVM rendelet módosításával egyszerűbbé, olcsóbbá vált a vágóállatok, vágás utáni minősítésének rendszerét és javították az ellenőrzés hatékonyságát.

3. Új nemzeti támogatási rendszer kidolgozása és notifikációja (2007.)

2007. április 30-án lezárult az a 3 éves átmeneti időszak, amely alatt a csatlakozáskor működő nemzeti támogatási konstrukciók szabályozási feltételei mellett lehetett kötelezettséget vállalni.

A támogatási rendszer átalakításával a prioritások a gazdálkodás hatékonyságának növelése, piaci versenyképességének javítása, és a minőségi termelés feltételeinek megerteremtése. Az átalakítása során – az uniós rendelkezésekkel és az agrárpolitikai célkitűzésekkel összhangban – elsődlegesnek tekinthetjük az állattenyésztés fejlesztését; a versenyképes termeléshez szükséges birtokméretek kialakulásának elősegítését; a mezőgazdasági termelés korszerűsítését szolgáló beruházások ösztönzését; az élelmiszerbiztonság erősítését, és az agrármarketing tevékenység támogatását. A 2007-ben meghirdetett prioritások között első helyen szerepelt az állattenyésztés támogatása.

A tisztán nemzeti forrásból működtetett támogatások között a jövőben jelentős arányt képviselnek majd a finanszírozást biztosító hitelprogramokhoz kapcsolódó támogatások. Ezek keretében kamattámogatás és kezességvállalás történt, kiemelt figyelmet fordítva a fagy- és aszály által sújtott gazdálkodók problémáira.

Nemzeti forrásból került támogatásra 2007-ben a termőföldvédelmi, vad- és halgazdálkodási, erdészeti, vízgazdálkodási célokhoz kapcsolódó programokat. Kiemelten lett kezelve továbbá az agrármarketinghez, a piacra jutáshoz, a termelők piaci ismereteinek, információinak bővítéséhez kapcsolódó támogatások is.

4. A „top up” rendszer megújítása

Az eddig teljes mértékben termeléshez kötötten adott nemzeti kiegészítő támogatások 2007-től már csak a KAP reform által meghatározott mértékben köthetők termeléshez, illetve adott kultúra termesztéséhez.

A „top-up” rendszer korszerűsítési elvei alapján a 2007. évi jogosultság szerinti, de 2008-tól fizetendő „top-up” a termeléstől teljes mértékben elválasztott jövedelemtámogatás túlsúlyát mutatja.

Ennek következményeként a 2008. évi kifizetéseknél teljes „decoupling” jellemzi majd a GOFR növények blokkját, a tejprémiumot, a szarvasmarha extenzifikációs támogatást, a húsmarha prémiumot, a kiegészítő anyajuh támogatást, illetve részleges termeléshez kötöttség marad a dohány, a rizs, az anyajuh támogatás, az anyatehén támogatás és az energianövény termesztés ösztönzése esetében.

2.1.4. A foglalkoztatáspolitikai stratégiájának alakulása: az 1260/99/EK rendelet 9. cikkelye szerinti referenciakeret változása

A magyar Kormány 2005 októberében nyújtotta be három évre szóló akcióprogramját az Európai Bizottságnak, amelyet a 2006 júniusában hivatalba lépő új kormány a kiigazított konvergencia programnak megfelelően felülvizsgált. A felülvizsgált program a foglalkoztatási stratégia prioritásaiként a következő területeket nevezte meg a 2010-ig terjedő időszakra:

- az aktív munkaerő-piaci politikák szerepének megerősítése,
- célzott támogatások a hátrányos helyzetűek foglalkoztatása érdekében,
- az egész életen át tartó tanulás támogatása,
- az oktatás minőségének, eredményességének és hatékonyságának javítása.

A felülvizsgált program végrehajtásának értékelése eredményeként az Európai Tanács azt ajánlotta Magyarországnak, hogy a költségvetési politika hosszú távú fenntarthatóságának

biztosítása és a gazdasági hatékonyság javítása érdekében folytassa a közigazgatás, az egészségügy, a nyugdíjrendszer és az oktatási rendszer reformját. Ebbe beletartoznak a:

- korai nyugdíjazás további korlátozására, a rokkantsági nyugdíjban részesülő új kedvezményezettek számának csökkentésére és az egészségügyi ellátás szerkezetének folytatódó átalakítására irányuló lépések;
- a hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci helyzetének javítása érdekében erősítse meg az aktív munkaerő-piaci politikákat;
- csökkentse a foglalkoztatás terén jelentkező tartós regionális egyenlőtlenségeket;
- mindenki számára biztosítson hozzáférést a magas színvonalú oktatáshoz és képzéshez, emelje a készség szinteket, valamint fokozza az oktatási és képzési rendszerek munkaerő-piaci igényeknek való megfelelését.

A Felülvizsgált nemzeti akcióprogram legfontosabb célként a makrogazdasági egyensúly megteremtését jelölte meg mint a gazdasági növekedés és foglalkoztatás növelésének előfeltételét. Az egyensúlyteremtés szempontjából az utóbbi egy év sikeres volt, mivel az akcióprogramban bemutatott intézkedéseknek köszönhetően a kiigazítás a konvergencia programban megjelölt hiánycsökkentési pálya szerint alakult. A Bizottság ajánlásainak megfelelően a hiánycsökkentés részben a költségvetés kiadásainak mérséklésével valósult meg (a gáz-, távhő- és gyógyszer-támogatási rendszer változásaival, az egészségügy intézményrendszerének átalakításával, az oktatás és a közigazgatás területét érintő intézkedésekkel, a közlekedési támogatások átalakításával, illetve a közsféra béreinek átmeneti befagyasztásával). Az egyensúly fenntarthatóságát a megkezdett strukturális reformok biztosítják. A makrogazdasági egyensúlyteremtés ugyanakkor a gazdasági növekedés lassulásával járt, amit a foglalkoztatottak számának kismértékű csökkenése követett.

Az Európai Bizottság ajánlásának megfelelően 2007-ben folytatódott a közigazgatás, oktatás, egészségügy és nyugdíjrendszer reformja a fenntarthatóság és a minőségi szolgáltatások nyújtásának elvét figyelembe véve. A rokkantsági nyugdíj rendszere átalakult, a munkavégző képesség fejlesztését és a munkaerőpiaci integrációt ösztönző és segítő rendszer kialakításáról döntött a Kormány.

A foglalkoztatás terén az aktív munkaerő-piaci politikáknak, a hátrányos helyzetű csoportok elhelyezkedését támogató intézkedéseknek, valamint a szociális védelmi rendszer modernizálásának köszönhetően pozitív folyamatok indultak el. A megtett intézkedések hatására a gazdaság „kifehéredése” volt megfigyelhető. Az oktatási reformnak, a felnőtt- és szakképzési intézkedéseknek köszönhetően pedig a munkaerő-piaci igényeket jobban kielégítő képzés jön létre. Az aktív munkaerő-piaci politikák megerősítéséhez és a szociális védelmi rendszerek korszerűsítéséhez az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése, valamint a foglalkoztatási és szociális szolgáltatások közötti együttműködés fejlesztése is hozzájárult.

A Kormány 2007-es intézkedései elősegítik a pályakezdő fiatalok elhelyezkedését, a munkaerőpiacra történő visszatérést a tartósan álláskeresőknél és a kisgyermeket nevelő szülőknek. A munkaerő-piaci aktivitás megőrzésének egyik fontos eszközeként a munkanélküli ellátások és a szociális ellátások munkavállalásra nem ösztönző hatásainak mérséklésére is sor került. A munkanélküli ellátást az álláskeresői támogatás rendszere váltotta fel, a szociális segélyezés pedig családi segélyezéssé alakult.

2.1.5. Az Alapok és egyéb pénzügyi eszközök közötti konzisztencia

A Közösségi Támogatási Keret finanszírozásában az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) az Európai Szociális Alap (ESZA), az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Orientációs Részlege (EMOGA), valamint a Halászati Orientációs Pénzügyi Eszköz (HOPE) vesznek részt. Az egyes alapok közötti konzisztencia megteremtése, az öt operatív program intézkedéseinek már a tervezés szakaszában történt összehangolása, az átfedések kiszűrése, valamint a pályázati felhívások tartalmi egyeztetése révén történt.

Az operatív programok közötti konzisztencia megvalósulását szervezetileg a Nemzeti Fejlesztési Hivatal keretében működő, a programok közös koordinációját ellátó Közösségi Támogatási Keret Irányító Hatósága és az általa rendszeresen működtetett Monitoring Bizottság biztosítja.

Az FVM által működtetett Nemzeti Vidékfejlesztési Terv az EMOGA Garancia Részlegéből részesül finanszírozásban és intézkedéseinek célja elsősorban a környezeti kihívásokra való válaszok megadása, illetve az átalakulás okozta gazdasági és társadalmi nehézségek enyhítésében való közreműködés. Az AVOP s az NVT összehangolása már a tervezés szakaszában megtörtént. Ez alapján az egymástól való elhatárolás, a két program támogatásrendszerének átfedés-mentessége biztosított. A végrehajtás során felmerült elhatárolási kérdéseket a programok Irányító Hatósága megnyugtató módon rendezte.

A két terv megvalósításának összehangolt irányítását jelentősen elősegíti, hogy mindkét terv esetén az Irányító Hatósági funkciókat az FVM Agrár-vidékfejlesztési Főosztálya (az Irányító Hatósági Főosztály jogutódja) látja el.

3. A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv megvalósításában elért eredmények

3.1. A program előrehaladásának összefoglaló bemutatása

Az NVT meghatározza a **vidéki térségek fenntartható fejlődését** szolgáló célokat, a célok megvalósítását szolgáló intézkedéseket, valamint az intézkedések keretében támogatható tevékenységeket. Az NVT támogatja a környezetkímélő mezőgazdasági termelést és segítséget nyújt a kedvezőtlen adottságú területeken folytatott gazdálkodáshoz, valamint az ország erdőborítottságának növeléséhez. A terv intézkedései hozzájárulnak továbbá a félig önellátó gazdaságok ökonómiai életképességének erősítéséhez, valamint a termelői csoportok felállításához és működéséhez. Az NVT keretében **2004-2006 között 754 140 000 euró** támogatás adható, melyből a **közösségi támogatás aránya közel 80 %, azaz 602 300 000 euró.**⁵

Magyarország Nemzeti Vidékfejlesztési Tervét **2004. augusztus 26-án hagyta jóvá az Európai Bizottság**. Az NVT-dokumentum jóváhagyása után, 2004. őszén a terv végrehajtására kijelölt szervezetek⁶ megkezdték tevékenységüket. A megkésett indulás következtében azonban a 2004. esztendőre vonatkozó előirányzatok teljesítése lehetetlen volt.

Az NVT végrehajtásának első időszakában eredményként lehetett elkönyvelni, hogy a szükséges **jogszabályi háttér kialakítása megtörtént**. Vagyis megalkotásra kerültek:

- a végrehajtó intézményrendszer felépítését és működését szabályozó jogszabályok,
- a különféle támogatások igénybevitelével kapcsolatos általános szabályok, valamint
- az egyes támogatási jogcímelek részletes feltételrendszerét meghatározó jogszabályok.

Miután 2004. szeptember-október hónapjaiban az egyes támogatások igénybevitelének részletes szabályairól szóló FVM-rendeletek is megjelentek (ezek képezik a harmadik csoportot), összesen **hat (technikai segítségnyújtással együtt hét) intézkedés keretében nyílt meg a kérelmek beadásának lehetősége** (agrár-környezetgazdálkodás, kedvezőtlen adottságú területek támogatása, az EU követelményeknek való megfelelés, mezőgazdasági területek erdősítése, termelői csoportok létrehozása és működtetése, félig önellátó gazdaságok támogatása). A „korai nyugdíjazás” intézkedés bevezetését későbbre tervezték végül sem 2005-ben, sem 2006-ban nem került megnyitásra, teljes forráskerete átcsoportosításra került. Az intézkedés céljait támogató konstrukció 2007-től az EMVA keretében került bevezetésre.

A támogatást igénylők számára az FVM tájékoztató füzeteket, az MVH pedig közleményeket és tájékoztatókat adott ki, amelyek minden szakmai és technikai információt tartalmaztak a formanyomtatványok kitöltéséhez.

Az NVT finanszírozására 2006-ban rendelkezésre álló összeg struktúrájának jelentős módosítása vált szükségessé, ahhoz, hogy Magyarország le tudja kötni a rendelkezésre álló forrásokat. A forrástábla intézkedések közötti megosztása 2006-ban két alkalommal módosult egy kommunikációs eljárás és egy 2006. végén elfogadott módosítási kérelem alapján. 2007-ben már csak kisebb módosítások voltak szükségesek, amelyeket 2007. július 20-án

---

⁵ Az NVT egészére jellemző 80 százalékos közösségi támogatási arány a SAPARD-programra történt keretátcsoportosítás (15 000 000 € EMOGA forrás) miatt nem alakul ki pontosan, mivel a SAPARD esetében a közösségi támogatások aránya 75 százalékos.

⁶ Illetékes Hatóság: a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM) Akkreditációs Osztálya; Program Menedzsment Egység: az FVM Irányító Hatósági Főosztálya; a végrehajtásért felelős intézmény: Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH), egyben az EMOGA Garanciarészleg Kifizető Ügynöksége). Az egyes intézkedésekre vonatkozóan delegált feladatokat, illetve technikai szolgáltatásokat további intézmények látnak el.

kezdeményezett kommunikációs eljárás keretében Magyarország. A módosítás a következő intézkedések forrásait érintette:

- a félig önellátó gazdaságok támogatására fordítható összeg 597 538,14 euróval csökkent
- a termelői csoportok támogatására rendelkezésre álló forrás 648 702,55 euróval emelkedett,
- a közvetlen kifizetések kiegészítésére 51 164,41 euróval kevesebbet lehetett fordítani.

A 17. táblázat összefoglalja az intézkedések közötti átcsoportosítások alakulását és a végső rendelkezésre álló összeget. Ebből levonva a SAPARD-pályázatokra átcsoportosított pénzeket⁷, valamint a technikai segítségnyújtásra fordítható, illetve a top-up-ra átcsoportosított összegeket, a kérelmek tényleges támogatására három év alatt összesen 602,6 millió eurót lehetett felhasználni.

17.táblázat

Az NVT felhasználható forrásai 2004-2006-ban

Intézkedés	Eredeti előirányzat*	2006. során végrehajtott módosítások	2007-ben kommunikációs eljárással módosított előirányzat
	2004-2006.	2004-2006.	2004-2006.
	euró	euró	euró
Agrár-környezetgazdálkodás	299 473 863,0	451 126 289,0	451 126 289,0
Kedvezőtlen adottságú területek támogatása	67 708 000,0	14 810 000,0	14 810 000,0
EU-követelményeknek való megfelelés	141 809 846,0	25 170 000,0	25 170 000,0
Mezőgazdasági területek erdősítése	79 678 000,0	79 675 000,0	79 675 000,0
Korai nyugdíj	19 378 000,0	0,0	0,0
Félig önellátó gazdaságok támogatása	21 001 605,0	3 460 000,0	2 862 461,9
Termelői csoportok	28 375 000,0	28 375 000,0	29 023 702,6

⁷ Még az NVT-dokumentum jóváhagyása előtt, 2004. június 25-én döntés született arról, hogy – a jelentős túligénylés miatt – a SAPARD-támogatások beépülnek az NVT pénzügyi struktúrájába és az „EU-követelményeknek való megfelelés” intézkedés terhére 2004-ben 20 000 000 eurót a SAPARD-pályázatok támogatására csoportosítanak át. Ez a módosítás nem érintette az NVT átfogó stratégiáját a 2004-2006-os időszakra.

Technikai segítségnyújtás	37 500 000,0	37 500 000,0	37 500 000,0
Közvetlen kifizetések kiegészítése (Top-up)	39 215 686,0	94 012 500,0	93 961 335,6
SAPARD	20 000 000,0	20 011 211,0	20 011 211,0
NVT ÖSSZESEN	754 140 000,0	754 140 000,0	754 140 000,0

*2005/IX/02 sz. Bizottsági határozat alapján

Forrás: NVT

A módosítás a forrásvesztés megelőzését és az NVT forrásainak megfelelő felhasználását biztosítja, a termelői csoportok intézkedésére beérkezett igények így kifizethetőek.

2007-ben már csak az Európai Unió környezetvédelmi, állatjóléti és higiéniai követelményeinek való megfelelés intézkedésre érkezett be 1 899 db támogatási kérelem, és 1 033 db 2006-ban befogadott kérelem feldolgozása is 2007-ben volt esedékes. A félig önellátó gazdaságok támogatása intézkedés esetében 243 db, a termelői csoportoknál 21 db támogatási kérelem értékelése csúszott át erre az évre (2. táblázat). A másik három intézkedés kapcsán 2007-ben már nem került sor támogatási kérelem vizsgálatára, sőt a kedvezőtlen adottságú területekre vonatkozó támogatásoknál már kifizetési kérelmeket sem fogadtak be 2007-ben az NVT terhére (EMVA forrásra lehetett már csak kérelmet benyújtani).

A 2007-ben beadott kérelmek alapján számított **támogatási igény 8,55 millió euró (ebből: EMOGA 6,84 millió euró)**, ami a fentiekből következően jelentősen elmarad a 2006-os év igényétől.

A 2007-ben támogatott 771 kérelem teljes időszakra vonatkozó támogatási igénye az előző évnek tizede 21,2 millió euró volt, amelyből az első évre vonatkozó összeg 9,8 millió eurót tett ki.

A kifizetési kérelmek számában természetesen már nem volt visszaesés, a 2007-ben is több mint 33 000 kérelem érkezett be, melynek eredményeként 28 842 **kérelmező részesült 201,07 millió euró kifizetett támogatásban**. A kifizetett kérelmek számában ez minimális növekedést, a kedvezményezettek részére folyósított támogatás tekintetében viszont kb. 10%-kal alacsonyabb értéket jelent 2006-hoz képest (ezen adatok nem tartalmazzák a top-up kifizetéseket).

Az NVT intézkedések főbb jellemzői 2007-ben

	Agrár- környezet gazdálkodás	Kedvezőtlen adottságú területek	Mg-i területek erdősítése	Félig önellátó gazdaságok	Termelői csoportok	EU- standardokna k való megfelelés	Kiegészítő nemzeti közvetlen kifizetések
Beérkezett támogatási kérelmek száma (db)	0	0	0	0	0	1 899	157 862
Beérkezett kérelmek megoszlása (%)	0%	0%	0%	0%	0%	100%	0
A beérkezett kérelmek alapján számított támogatási igény (€)	0	0	0	0	0	8 553 995	0
A kérelmek által lefedett terület (ha) / állategység	0	0	0	0	0	0	0
Támogatott kérelmek száma (db)*	0	0	0	10	21	740	155 463
A támogatott kérelmek alapján számított támogatási igény (€)	0	0	0	10 000	1 251 216	8 567 358	0
Ebből: EMOGA (€)	0	0	0	8 000	1 000 973	6 853 886	0
Kifizetett kérelmek száma (db)	19 661	3 602	3 700	849	156	874	0
Kifizetett támogatás** (€)	142 577 785	6 545 806	36 342 828	848 650	9 572 115	5 178 054	54 796 006

Forrás: MVH

* A támogatott kérelmek és a kifizetett kérelmek korábbi években beadott támogatási és kifizetési kérelmek adatait is tartalmazhatják. A részletes adatokat a 19. táblázatban, illetve a 3.2 pontban mutatjuk be

**Itt és a továbbiakban kifizetett támogatásnak az MVH által kifizetésre jóváhagyott támogatási összeg minősül, függetlenül attól, hogy a tényleges pénzügyi teljesítés, azaz az átutalás megtörtént-e. Ebből, illetve a jóváhagyás és kifizetéskor alkalmazott árfolyamok különbözőségéből kisebb mértékű eltérés adódik a tényleges kifizetésekhez képest.

Az NVT intézkedéseinek főbb jellemzői 2007-ben

	Agrár- környezet gazdálkodás	Kedvezőtlen adottságú területek	Mg-i területek erdősítése	Félig önálló gazdaságok	Termelői csoportok	EU-standardok-nak való megfelelés	Kiegészítő nemzeti közvetlen kifizetések
2006-ban befogadott, 2007-ben értékelt kérelmek száma	0	0	0	243	21	1 033	0
Beérkezett támogatási kérelmek száma (db)	0	0	0	0	0	1 899	157 862
Beérkezett kérelmek megoszlása (%)	0	0	0	0	0	1	0
A beérkezett kérelmek alapján számított támogatási igény (€)	0	0	0	0	0	8 553 995	0
A beérkezett kérelmek által lefedett terület (ha) / állategység	0	0	0	0	0	0	0
Befogadott kérelmek (db)	0	0	0	0	0	1 899	157 858
Támogatott kérelmek (db)	0	0	0	10	21	740	155 463
2006-ban befogadott kérelmekből	0	0	0	10	21	740	0
2007-ben befogadott kérelmekből	0	0	0	0	0	0	155 463
Támogatott kérelmek teljes támogatási időszakra vonatkozó támogatásigénye (euró)*	0	0	0	50 000	5 250 000	15 851 832	0
2006-ban befogadott kérelmekből	0	0	0	50 000	5 250 000	15 851 832	0
2007-ben befogadott kérelmekből	0	0	0	0	0	0	0
Támogatott kérelmek első évre vonatkozó támogatásigénye (euró)	0	0	0	10 000	1 251 216	8 567 358	0
2006-ban befogadott kérelmekből	0	0	0	10 000	1 251 216	8 567 358	0
2007-ben befogadott kérelmekből	0	0	0	0	0	0	0
Ebből: EMOGA (€)	0	0	0	8 000	1 000 973	6 853 886	0
Elutasított kérelmek száma (db)	0	0	0	230	0	222	2 363
2006-ban befogadott kérelmekből	0	0	0	230	0	222	0
2007-ben befogadott kérelmekből	0	0	0	0	0	0	2 363
Visszavont kérelmek száma (db)	0	0	0	3	0	71	32
2006-ban befogadott kérelmekből	0	0	0	3	0	71	0
2007-ben befogadott kérelmekből	0	0	0	0	0	0	32
2006-ban befogadott, 2007-ben értékelt kifizetési kérelmek száma	2 679	5 229	0	739	0	161	0
Beérkezett kifizetési kérelmek száma	22 498	0	4 353	889	198	1 114	0
Jóváhagyott kifizetési kérelmek száma	19 233	3 602	3 844	593	121	776	0
2006-ban befogadott kérelmekből	1 576	3 602	0	593	0	128	0
2007-ben befogadott kérelmekből	17 657	0	3 844	0	121	648	0
Kifizetett kifizetési és támogatási kérelmek száma (db)	19 661	3 602	3 700	849	156	874	0
támogatási kérelmek alapján	0	0	0	256	30	201	0
2006-ban befogadott kérelmekből	0	0	0	256	30	201	0
kifizetési kérelmek alapján	19 661	3 602	3 700	593	126	673	0
2006-ban befogadott kérelmekből	2 004	3 602	0	593	5	153	0
2007-ben befogadott kérelmekből	17 657	0	3 700	0	121	520	0
Kifizetett támogatás (€)	142 577 785	6 545 806	36 342 828	848 650	9 572 115	5 178 054	54 796 006
támogatási kérelmek alapján	0	0	0	256 000	1 939 258	991 646	54 796 006
2006-ban befogadott kérelmekből	0	0	0	256 000	1 939 258	991 646	54 796 006
kifizetési kérelmek alapján	142 577 785	6 545 806	36 342 828	592 650	7 632 857	4 186 408	0
2006-ban befogadott kérelmekből	31 549 348	6 545 806	0	592 650	253 332	647 939	0
2007-ben befogadott kérelmekből	111 028 437	0	36 342 828	0	7 379 525	3 538 469	0
Elutasított kifizetési kérelmek száma (db)	575	454	0	146	3	34	0
2006-ban befogadott kérelmekből	209	454	0	146	0	33	0
2007-ben befogadott kérelmekből	366	0	0	0	3	1	0
EMVA-ból kifizetett kifizetési kérelmek száma (db)	0	0	0	0	74	0	0
2006-ban befogadott kérelmekből	0	0	0	0	0	0	0
2007-ben befogadott kérelmekből	0	0	0	0	74	0	0
Jóváhagyott, DE 2007-ben még nem kifizetett kifizetési kérelmek száma	0	0	0	0	0	128	0
2006-ban befogadott kérelmekből	0	0	0	0	0	0	0
2007-ben befogadott kérelmekből	0	0	0	0	0	128	0

A táblázatban külön jelöltük, hogy a 2007-es feldolgozás során kalkulált értékekből mennyi kapcsolódott korábbi években beadott támogatási kérelmekhez és mennyi 2007-es kérelemhez. A kifizetések esetében külön jelöltük a támogatási kérelmekhez és a kifizetési kérelmekhez kapcsolódó kifizetéseket. Az egyes intézkedéseknél részletesen magyarázatot adunk az adatokhoz.

A 19-es táblázatban és a további táblázatokban a befogadott kérelmek száma az adott évben beérkezett és befogadott (értelmezhető) kérelmek számát jelenti, míg a támogatott kérelmek száma azon kérelmeket tartalmazza, amelyeket támogatásban részesítettek a kérelmek vizsgálatát követően. A gyakorlatban a befogadott kérelmek száma megegyezett a beérkezett

kérelmek számával. A 19-es táblázatban a két kategória közötti különbség abból is adódik, hogy a támogatott kérelmek között szerepelnek olyan kérelmek is, amelyek már a korábbi években beadásra és így befogadásra kerültek.

Az EMVA-ból kifizetett kifizetési kérelmek számát csak azért jelenítjük meg, hogy teljes körűen követhető legyen a beérkezett kifizetési kérelmek feldolgozásának alakulása. Az ezzel kapcsolatos további információkat az ÚMVP jelentés tartalmazza.

3.2. Az intézkedések megvalósításában elért eredmények

3.2.1. Agrár-környezetgazdálkodás

3.2.1.1. Az intézkedés rövid bemutatása

Az agrár-környezetgazdálkodási intézkedés keretében nyújtott támogatások a környezettudatos mezőgazdasági termelés, a tájfenntartás és állatjólléti célú fejlesztések többletteljesítményét ismerik el, vagy a jelentkező bevételekieséseket ellentételezik. A terület-, illetve állatlétszám alapú vissza nem térítendő támogatások legalább 5 éves időtartamra szólnak.

Az intézkedés szakmai tartalma és pénzügyi kerete 2007-ben nem változott.

3.2.1.2. Az intézkedés pénzügyi terve

Az intézkedés módosított teljes előirányzata 2006-ban több mint 150 millió euróval nőtt, így az agrár-környezetgazdálkodási támogatások **a legjelentősebb részarányt képviselik NVT intézkedései között**. A (módosított) pénzügyi terv szerint 2004-2006 között itt kerül felhasználásra a támogatási kérelmek kielégítésére rendelkezésre álló források közel 60 százaléka (20. táblázat). A módosított teljes keret 2004-2006-os támogatási döntésekkel csökkentett összege alapján a 2007-ben még kifizethető forrás az intézkedés tekintetében 139 737 714 euró volt.

20. táblázat

Az agrár-környezetgazdálkodási intézkedés pénzügyi terve

Év	Pénzügyi forrás (euró)		
	EU	Nemzeti	Összesen
2007	111 790 171,2	27 947 542,8	139 737 714,0
2004-2006*	360 898 000	90 228 289	451 126 289

Forrás: NVT és FVM

* A 2006. évi átcsoportosításokkal módosított előirányzat

3.2.1.3. Elért eredmények 2007-ben

Az agrár-környezetgazdálkodási intézkedés igen nagy érdeklődést váltott ki a termelők körében. Ebben szerepet játszott az intenzív kommunikációs kampány, a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program keretében szerzett tapasztalat és a kedvező támogatási összegek. Tekintve, hogy a 2004-ben beérkezett kérelmek alapján igényelt támogatások a rendelkezésre álló az évi keretösszeg négyszeresét tették ki, új támogatási kérelmek benyújtására 2005-öt követően már nem volt lehetőség. A 2004. évi kérelmek feldolgozása lényegében csak 2005-ben kezdődött el. A kérelmek igen nagy száma miatt a feldolgozás és a kifizetés feltételrendszerének (helyszíni) ellenőrzése rendkívül feszített munkát jelentett az MVH számára, így az első kifizetéseket csak 2005. októberében teljesítették.

2 679 kifizetési kérelem bírálata és 428 jóváhagyott kifizetés megkezdése 2006-ról 2007-re tolódott. A 2 679 db-ból 1 576 jóváhagyásra, 209 pedig elutasításra került, 894 kérelem vizsgálata 2008-ra csúszott. 2007-ben további 22 498 kifizetési kérelem érkezett be (ez kis

mértékben marad el a 2006-ban beadott kérelmek számától), amelyből 17 657-et jóváhagytak, 366-ot elutasítottak, 4 475-öt pedig csak 2008-ban értékelnek. Az összes jóváhagyott kifizetési kérelem kifizetésre is került. A kérelmek feldolgozása és ellenőrizhetősége szempontjából fontos, hogy az igényeket a területalapú támogatásokra és a kedvezőtlen adottságú területek támogatására vonatkozó kérelmekkel együtt május 15-ig lehetett beadni és a 200 ha feletti gazdálkodók elektronikusan tölthették ki ezen adatlapokat.

A naptári évben összesen, az előző évi értéknek kb. 84%-a 142 577 785 euró került kifizetésre az intézkedés keretében – ebből több mint 30 millió euró a 2006-ban beérkezett igények alapján. (3. ábra)

21. táblázat

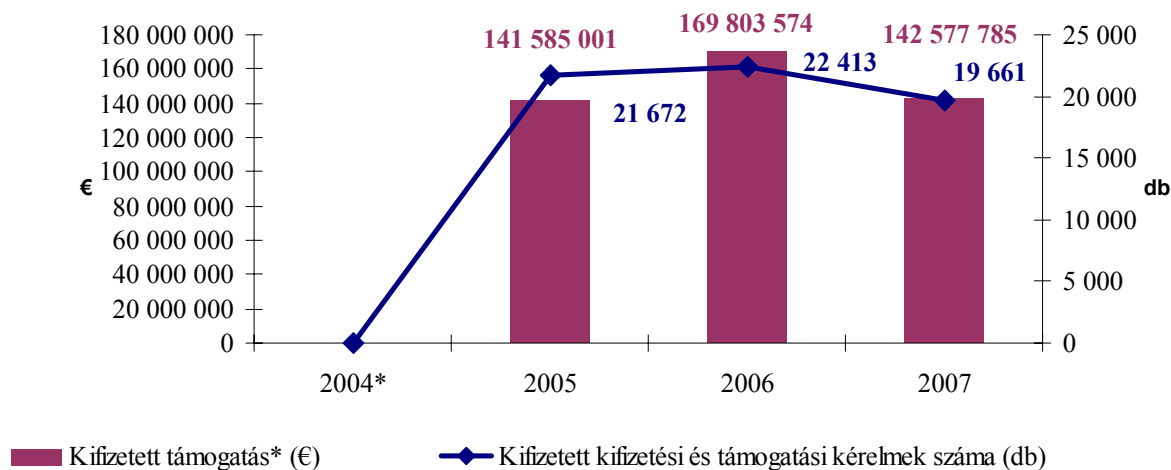
A 2007. évi támogatási kérelmek főbb jellemzői az „agrár-környezetgazdálkodási” intézkedésnél

Agrár-környezetgazdálkodás	2004*	2005	2006	2007
<i>Korábbi évben befogadott, tárgyévben értékelt kérelmek száma</i>		32 685	0	0
Beérkezett támogatási kérelmek száma (db)	32 685	0	0	0
A beérkezett kérelmek alapján számított támogatási igény (€)	296 082 898	0	0	0
(ha) / állategység	1 957 063/62 490	0	0	0
Befogadott kérelmek (db)	32 685	0	0	0
Támogatott kérelmek (db)	0	24 160	0	0
<i>Korábbi évben befogadott kérelemből</i>	0	24 160	0	0
Támogatott kérelmek teljes támogatási időszakra vonatkozó támogatásigénye (euró)	0	880 000 000	0	0
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>	0	880 000 000	0	0
Támogatott kérelmek első évre vonatkozó támogatásigénye (euró)	0	176 000 000	0	0
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>	0	176 000 000	0	0
Ebből: EMOGA (€)	0	140 800 000	0	0
Elutasított kérelmek száma (db)	0	6 423	0	0
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>	0	6 423	0	0
Az elutasítás okai:				
határidőn túli benyújtás miatt (db)		308		
egyéb adminisztratív eltérés miatt (db)		1 236		
forráshiány miatt (db)		4 879		
Visszavont kérelmek száma (db)	0	2 102	0	0
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>	0	2 102	0	0
<i>2006-ban befogadott, 2007-ben értékelt kifizetési kérelmek száma</i>				2 679
Beérkezett kifizetési kérelmek száma (db)	0	0	23 681	22 498
Jóváhagyott kifizetési kérelmek száma (db)	0	0	20 718	19 233
<i>Korábbi évben (2006.) befogadott kérelmekből</i>	0	0	0	1 576
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>	0	0	20 718	17 657
Elutasított kifizetési kérelmek száma (db)	0	0	0	575
<i>Korábbi évben (2006.) befogadott kérelmekből</i>	0	0	0	209
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>	0	0	0	366
Kifizetett kifizetési és támogatási kérelmek száma (db)	0	21 672	22 413	19 661
<i>támogatási kérelmek alapján</i>	0	21 672	2 123	0
<i>kifizetési kérelmek alapján</i>	0	0	20 290	19 661
<i>Korábbi évben (2006.) befogadott kérelmekből</i>	0	0	0	2 004
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>	0	0	20 290	17 657
Kifizetett támogatás* (€)	0	141 585 001	169 803 574	142 577 785
<i>támogatási kérelmek alapján</i>	0	141 585 001	32 564 816	0
<i>kifizetési kérelmek alapján</i>	0	0	137 238 758	142 577 785
<i>Korábbi évben (2006.) befogadott kérelmekből</i>				31 549 348
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>				111 028 437
Jóváhagyott, DE 2007-ben még nem kifizetett kifizetési kérelmek száma				0
<i>2006-ban befogadott kérelmekből</i>				0
<i>2007-ben befogadott kérelmekből</i>				0
2008-ban kerül értékelésre a kérelem				5 369
<i>2006-ban befogadott kérelmekből</i>				894
<i>2007-ben befogadott kérelmekből</i>				4 475

Forrás: MVH

* A táblázatban a 2004-re vonatkozó adatok különböznek a 2004. évről szóló NVT-jelentésben feltüntetettektől. Ennek oka, hogy a kérelmek teljes feldolgozása csak 2005-ben zárult le, s ennek megfelelően az adatok is módosultak.

Kifizetések az agrár-környezetgazdálkodás intézkedés során

A diagram bal tengelye a kifizetett támogatást, jobb tengelye a kifizetett kérelmek számát mutatja.

Tekintve, hogy egy kérelem több célprogramra történő jelentkezést (betétlapot) is tartalmazhatott, a jóváhagyott kérelmekkel (19 661) érintett célprogramok száma kérelmekre visszavetítve több mint 24 ezer darab volt (22. táblázat). Az ezek alapján lefedett terület nagysága nagyságrendileg 1,2 millió hektár, míg az érintett állatállomány 8 ezer db volt.

Az agrár-környezetgazdálkodási célprogram keretén belül 2007-ben támogatott kifizetési kérelmek főbb adatai

<u>Célprogramok</u>	Támogatás mértéke (euro/ha)	Támogatott terület (ha)	Támogatott kérelmek száma (db)	Támogatás összesen (ezerFt)
Alapszintű szántóföldi	172,55 *	653 287,2	9 596	16 280 209,5
	98,04**			
Tanyás gazdálkodás	215,69*	2 410,9	334	91 386,3
	145,10**			
Méhlegelő célú növénytermesztés	74,51	67,5	19	1 257,5
Integrált szántóföldi növény-termesztés	223,53*	200 917,5	2 705	6 799 563,2
	133,33**			
Ökológiai szántóföldi növény-termesztés	Atállás	2 006,3	54	90 127,0
	alatti			
Szántóföldi növénytermesztés	200*	29 308,5	427	929 990,3
	Átállt			
Szántóföldi növénytermesztés	192,16	1 746,8	34	83 917,7
Szántóföldi növénytermesztés madár élőhely-	203,92	16 835,2	556	858 259,5
Szántóföldi növénytermesztés tűzok élőhely-	250,98	21 485,9	282	1 348 130,3
Lucernatermesztés tűzok élőhely-	266,67	3 999,5	150	266 640,0
Füves élőhelyek	58,82	148 554,2	3 132	2 184 490,1
Ökológiai	58,82	29 365,4	224	431 817,8
Gyepgazdálkodás élőhely-fejlesztési	98,04	908,7	43	22 273,0
Gyepgazdálkodás haris élőhely-	109,80	5 636,4	214	154 719,7
Gyepgazdálkodás tűzok élőhely-	125,49	36 475,4	377	1 144 324,8
Gyeptelepítés Érzékeny Természeti	294,12	1 378,2	26	101 341,3
Integrált ültetvény	388,24	36 121,7	4 982	3 505 971,2
Ökológiai ültetvény	Atállás	129,0	19	12 773,6
	Átállt	1 107,6	164	77 095,9
Extenzív halastavak	203,92	15 746,4	107	802 753,5
Nádgazdálkodás	86,27	8 028,8	122	173 161,6
Füves mezsgye		159,2	93	18 416,4
ÖSSZESEN:		1 215 676,51	23 660	35 378 620
<u>Célprogramok</u>		Támogatott állatlétszám	Támogatott kérelmek száma (db)	Támogatás összesen (ezerFt)
Magas genetikai értéket		1 827	355	54 718,7
Magyar szürke szarvasm		3 726	81	105 883,6
Mangalica		1 478	77	72 449,7
Óshonos juh		955	34	32 774,1
ÖSSZESEN:		7 986	547	265 826,1
ÖSSZESEN:			24 207	35 644 446,3

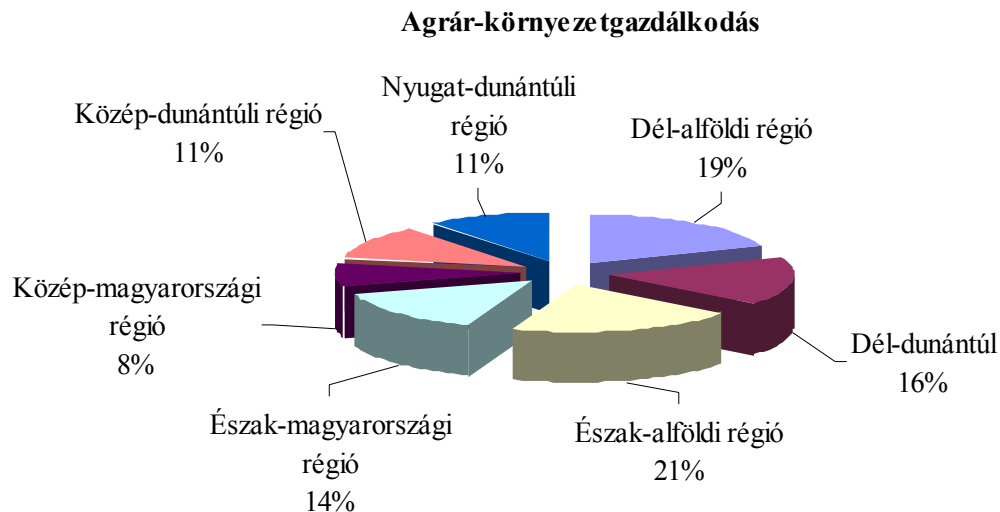
Forrás: MVH

A 2007-ben kifizetett kérelmek régiókénti megoszlását a 4. ábrán mutatjuk be. A legtöbb támogatás az alföldi régiókba került (40%) és jelentős volt a dél-dunántúli és észak-magyarországi kedvezményezettek részesedése is.

3. ábra

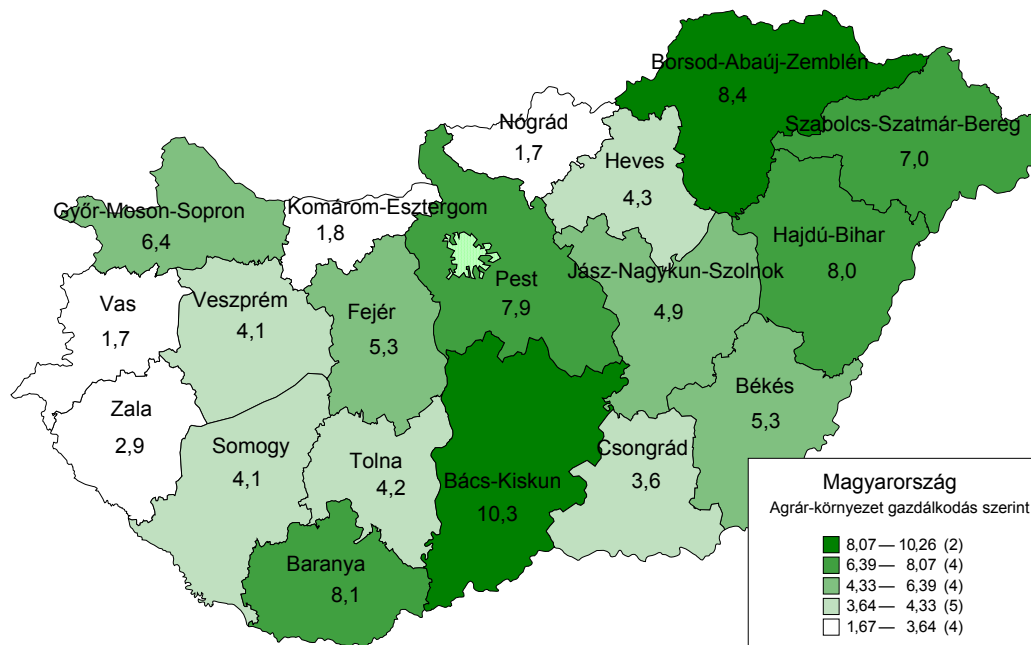
Az agrár-környezetgazdálkodási kérelmek megoszlása régióként

Forrás: MVH

4. ábra

A kifizetett támogatások megyei eloszlása*

*Pest megye Budapest adatait is tartalmazza

Forrás: MVH

Bács-Kiskun, Borsod-Abaúj és Hajdú-Bihar megyékbe egyenként a támogatásoknak kb. tizede került, a környező területekhez képest alacsony volt Csongrád megye részesedése (3,6%) és 3 megyében a 2%-os arányt sem érte el a kedvezményezettekre jutó kifizetés. Az egyes területek eltérő teljesítményét alapvetően az adott terület adottságai magyarázzák. Vas, Zala, Nógrád és Komárom-Esztergom megye területei kevésbé alkalmasak szántóföldi gazdálkodásra a domborzati viszonyok és a jelentős erdősültség miatt.

23. táblázat

Monitoring indikátorok az „agrár-környezetgazdálkodás” intézkedéshez

Megnevezés		Agrár-környezet gazdálkodás			
		2004-2007.		2007	
		abszolút számok	%**	abszolút számok	%***
Kedvezményezettek száma	terv	15 998		0	
	tény	24 160	151,0%	0	0%
Támogatott terület nagysága (ha)	terv	699 758		0	
	tény	1 486 792	212,5%	0	0%
Kifizetés: Összes közpénz (euró)	terv*	451 126 289		139 737 714	
	tény	453 966 360	100,6%	142 577 785	102,0%
Kifizetés: EMOGA (euró)	terv*	360 901 031		111 790 171	
	tény	363 173 088	100,6%	114 062 228	102,0%

Forrás: MVH

* A 2006. évi átcsoportosításokkal módosított előirányzat

** A 2004-2006. évi időszak tervezett adatainak százalékában.

*** A 2007. év tervezett adatainak százalékában.

Az intézkedésre 2007-ben már nem lehetett támogatási kérelmet benyújtani, mivel a 2004-ben beérkezett támogatási igény alapján tervezhető volt a teljes keret lekötése. A 2007. évi rendelkezésre álló keretnél minimálisan nagyobb volt a kifizetési összeg. A 3 éves időszak vonatkozásában a kedvezményezettek száma és a támogatott terület nagysága is jelentősen meghaladta a tervszámokat. A 2006-ban jelentősen megnövelt keret teljes mértékben felhasználásra került. (24. táblázat)

Az intézkedés iránti érdeklődés tervezetten felüli megjelenése több okra vezethető vissza. Egyrészt a nemzeti forrásokból származó, hasonló jellegű támogatás kedvező tapasztalatai miatt a gazdák eleve fokozott érdeklődéssel várták a jogcím megnyitását, másrészt a mezőgazdaságból származó jövedelmet a gazdálkodók viszonylag könnyen kiegészíthetőnek találták egyes célprogramok tekintetében (pl. szántóföldi alapszintű célprogram).

Az egyes alintézkedések eltérő súlya döntő mértékben abból adódik, hogy több alintézkedés nem, vagy csak nagyon korlátozott mértékben került elindításra. Így pl. az extenzív állattenyésztési programból nem indult el az öko-állattartást támogató alintézkedés; illetve a kiegészítő agrár-környezetgazdálkodási program esetén nem indultak az erózióvédelmi, illetve cserjeirtásos alintézkedések. A beindult intézkedések ennek megfelelően nagyobb támogatási összeget kötöttek le.

24. táblázat

Monitoring indikátorok az „agrár-környezetgazdálkodás” intézkedéshez

Agrár-környezetgazdálkodás		2004	2005	2006	2007 tény	2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest					
Szerződések száma[1]	Új szerződések száma összesen	8 384	12 989	15 998	19 661	123%					
amelyből[2]:	<i>Szántóföldi programok</i>	4 325	5 189	6 426	14 157	220%					
	<i>Gyepgazdálkodási programok</i>	3 180	3 815	4 725	4 016	85%					
	<i>Ültetvény programok</i>	3 768	4 521	5 598	5 165	92%					
	<i>Vizes élőhely programok</i>	188	226	280	229	82%					
	<i>Extenzív állattenyésztési programok</i>	1 207	1 658	1 945	547	28%					
	<i>Kiegészítő agrár-környezetgazdálkodási</i>	689	827	1 024	93	9%					
A programban	Szerződött földterület nagysága,	390 456,00	565 071,75	699 758,09	1 215 676,51	174%					
amelyből	<i>Szántóföldi programok</i>	235 514,61	282 535,87	349 879,04	932 065,39	266%					
	<i>Gyepgazdálkodási programok</i>	188 411,69	226 028,70	279 903,24	222 318,40	79%					
	<i>Ültetvény programok</i>	37 682,34	45 205,74	55 980,65	37 358,27	67%					
	<i>Vizes élőhely programok</i>	9 420,58	11 301,43	13 995,16	23 775,26	170%					
	<i>Extenzív állattenyésztési programok</i>	-	-	-	-	-					
	<i>Kiegészítő agrár-környezetgazdálkodási</i>	27 565,69	33 069,57	40 953,51	159,19	0%					
Összes közpénz (millió EUR)	amelyből EMOGA	75,55	66,71	100,04	80,03	123,88	99,11	142,58	114,06	115%	115%
	<i>Szántóföldi programok</i>	43,08	34,46	51,68	41,34	63,98	51,19	107,00	85,60	167%	167%
	<i>Gyepgazdálkodási programok</i>	17,84	14,27	21,41	17,12	26,51	21,21	16,16	12,92	61%	61%
	<i>Ültetvény programok</i>	14,25	11,4	17,1	13,68	21,17	16,94	14,38	11,51	68%	68%
	<i>Vizes élőhely programok</i>	1,55	1,24	1,86	1,49	2,3	1,84	3,90	3,12	170%	170%
	<i>Extenzív állattenyésztési programok</i>	2,5	2	3	2,4	3,72	2,98	0,07	0,06	2%	2%
	<i>Kiegészítő agrár-környezetgazdálkodási</i>	4,17	3,34	5	4,19	6,19	4,96	0,01	0,01	0%	0%

[1] Kummulált adat, [2] Ez az adat nem a különböző programok keretén belül kötött szerződések számának összege, mivel az elmúlt évek tapasztalatai alapján sok esetben egy pályázó több, mint egy programra is pályázik. [3] Kummulált adat, [4] Az összes érintett terület nem tartalmazza külön ennek a programnak a területét, mert ezt a többi program – szántóföldi, gyep és ültetvénykezelési – már magába foglalja.

A 2007-es kifizetési kérelmek alapján az intézkedés – elsősorban a szántóföldi programoknak köszönhetően jelentősen meghaladta a tervezett összes kedvezményezett számot és földterület nagyságot. Ugyanakkor több program hatása a fenti mutatókban és a kifizetett támogatást tekintve is jelentősen elmaradt a várttól, az extenzív állattenyésztési programokra 2007-ben a teljes NVT időszakra szánt támogatási összeg 2%-át fizették csak ki, a kiegészítő agrár-környezetgazdálkodási területeken pedig ez a mutató az 1%-ot sem érte el, miközben több célterület egyéves kifizetése is megközelítette vagy jelentősen meghaladta a 3 éves program teljes eredeti keretét.

25. táblázat

Monitoring indikátorok az „agrár-környezetgazdálkodás” intézkedéshez

Sorszám	Monitoring adat	Előrejelzés/ célállapot 2006	2007 tény	2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest
1	Talajvesztés megelőzését/csökkentését eredményező szerződésbe vont terület nagysága (ha)	340 000	922 878	271%
2	Azon szerződésbe vont gazdaságok száma, ahol a talajba juttatott hatóanyag/ vegyszer csökkentését célozza meg a támogatott intézkedés (db)	15 000	23 460	156%
3	Azon szerződésbe vont terület nagysága, ahol a talajba juttatott hatóanyag/ vegyszer csökkentését célozza meg a támogatott intézkedés (ha)	395 000	1 199 771	304%
4	<i>ebből azon területek aránya, ahol a támogatott tevékenységek közvetlenül a szennyeződés csökkentésére irányulnak (%)</i>	6	-	-
5	Azon szerződésbe vont terület nagysága, ahol a talajba juttatott hatóanyag/ vegyszer csökkentését célozza meg a támogatott intézkedés (ha) / Összes művelt mezőgazdasági terület (MMT) nagysága (ha)	0,05	24	48108%
6	Az input csökkentő tevékenységek támogatását tartalmazó szerződésekbe bevont terület nagysága (ha)	680 000	1 191 742	175%
6a	<i>(a) ebből azon területek aránya, ahol csökkentett műtrágyás engedélyezett (%)</i>	40	100	250%
6b	<i>(b) ebből azon területek aránya, ahol csökkentett szerves trágya felhasználás vagy állatsűrűség engedélyezett (%)</i>	80	19	23%
6c	<i>(c) ebből azon területek aránya, ahol a kultúrnövények és/vagy a vetésszorgó esetén csökkentett N-bevitelt alkalmaznak, vagy a nitrogén-többletet minimalizálják (műtrágyázás esetén) (%)</i>	50	84	168%
6d	<i>(d) ebből azon területek aránya, ahol csökkentik a hektáronkénti növényvédőszer felhasználást (%)</i>	58	100	172%
7	Szennyezőanyagok (lefolyással, kilúgzással vagy erózió útján történő) vízbázisokba jutásának mérséklése céljából támogatott tevékenységeket tartalmazó szerződésbe vont területek nagysága (ha)	48 000	876	2%
7a	<i>(a) ebből azon területek aránya, ahol a szennyezés megszüntetését kultúrnövényekkel való borítás biztosítja (%)</i>	85	0	0%
7b	<i>(b) ebből azon területek aránya, ahol a szennyezés megszüntetését nem a növényborítás biztosítja, (táblaszegély, sövény, kontúrszántás, művelt terület mérete) (%)</i>	15	100	667%
8	Szerződésnek köszönhetően nem öntözött területek (ha), amelyből	390 000	266 386	68%
8a	<i>(a) a közvetlen öntözéskorlátozás alá eső területek (%)</i>	100	100	100%
9	Egyes vadon élő fajok vagy társulások megőrzését célzó szerződésbe vont területek nagysága (ha)	120 000	290 161	242%
10	Egyes vadon élő fajok vagy társulások megőrzését célzó szerződésbe vont területek nagysága (ha) (fajok részletezése)	150	290 161	193441%

Sorszám	Monitoring adat	Előrejelzés/ célállapot 2006	2007 tény	2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest
11	Támogatott tevékenységek által védett, magas természeti értékű élőhelyek (szerződések db száma)	3 100	7 912	255%
12	Támogatott tevékenységek által védett, magas természeti értékű élőhelyek (ha)	140 000	87 027	62%
13	Támogatott tevékenységek által védett, magas természeti értékű élőhelyek / Magyarország összes magas természeti értékű élőhelye (ha összesen)	60	15	25%
14	Támogatott tevékenységek által védett, magas természeti értékű élőhelyek (átlagos méret)	42	11	26%
14a	<i>(a) ebből speciális földhasználat, vagy hagyományos gazdálkodás miatt ide sorolt területek aránya (%)</i>	100	100	100%
14b	<i>(b) ebből Natura 2000 területek aránya (%)</i>	-	39	-
15	Támogatott ökológiai infrastruktúra élőhely funkcióval vagy művelésben álló földterülethez tartozó nem művelt területek nagysága (ha)	75 000	5 989	8%
16	Támogatott ökológiai infrastruktúra élőhely funkcióval vagy művelésben álló földterülethez tartozó nem művelt területek (helyszínek száma)	2 500	11 621	465%
17	Szerződésbe vont tenyésztett állatok/termesztett növények (egyedszám vagy hektár fajtára lebontva)		0	
17a	ritka növényfajták (ha)	12 000	-	-
17b	veszélyeztetett állatfajok (ÁE)	10 000	7 986	80%
17ba	ebből az EU illetve nemzetközi listákon szereplő fajok: World Watch List of FAO; International Undertaking on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture)		7 986	
18	A mezőgazdasági input csökkenésének aránya támogatási szerződések hatására (%)	15	-	-
19	Értékes mocsaras vagy vizes élőhelyek, melyek a támogatásnak köszönhetően védeltséget élveznek (ha)	10 000	23 775	238%
19a	<i>(a) ebből az eutrofizációtól és/vagy hordalék lerakódástól megóvott területek aránya (%)</i>	60	66	110%
19b	<i>(b) ebből a mérgező anyagoktól megóvott területek aránya (%)</i>	80	-	-
19c	<i>(c) azon élőhelyek aránya, amelyek ritka fajok vagy társulások élőhelyei (%)</i>	40	100	250%
19d	<i>(d) ebből azon területek nagysága, amelyek az adott földrajzi környezetben ritka élőhelynek számítanak (%)</i>	20	63	315%

A monitoring indikátorok jelentős részénél a támogatottak számának, az érintett területek és a kifizetések nagyságának alakulásához hasonló túlteljesítések figyelhetők meg, ugyanakkor voltak olyan mutatók, - mint például a szennyezőanyagok vízbázisba jutását kultúrnövények telepítésével mérséklő területek vagy a védett magas természeti értékű élőhelyek, illetve az ökológiai infrastruktúra élőhely funkcióval vagy művelésben álló földterülethez tartozó nem művelt területek nagysága – amelyeknél nem sikerült a kívánt eredményt elérni.

3.2.2. Kedvezőtlen adottságú területek támogatása

3.2.2.1. Az intézkedés rövid bemutatása

Az intézkedés célja a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak – bizonyos feltételek teljesítése mellett történő – részbeni kompenzációja, s ezáltal a kedvezőtlen adottságúnak minősített területeken történő termelés fenntartása, a fokozódó elvándorlás megállítása.

A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának jogosultsági feltétele minimálisan 1 hektár földterület, amely gyep vagy takarmánytermő szántóterület lehet és ahol a következő

növények termesztése nem megengedett: őszi és tavaszi búza, rizs, napraforgó, kukorica, cukorrépa, burgonya, ipari növények (réparepce, olajlenmag, napraforgómag, rostkender, komló) és zöldségek.⁸ A gazdálkodási tevékenységet a kedvezőtlen adottságú területeken a támogatási kérelem benyújtásának évétől számított 5 évig fenn kell tartani.

Magyarország a „kedvezőtlen adottságú területek támogatása” intézkedést a Tanács 1999. május 17-i 1257/1999/EK rendeletének 13-20. cikkelyei alapján valósítja meg. A rendelet 16. cikkelyében szereplő lehetőséggel nem él, mivel bár a *Natura 2000* hálózatba felveendő magyarországi területek listája kialakításra került, azonban a térinformatikai eszközökkel történő pontosítása még nem zárult le. A 18. cikkely szintén nem kerül alkalmazásra, mivel Magyarországon nincsenek olyan területek, amelyek az EU-szabályozás e pontjában előírt feltételeknek megfelelnek. A támogatás a hátrányok kiegyenlítését szolgálja, így a 15. cikkely alapján a túlkompensáció nem megengedett.

A 19. cikkely hatálya alá olyan – a természeti termelési feltételek szempontjából – homogén területek tartoznak, amelyekre az e cikkelyben meghatározott mindhárom feltétel vonatkozik (alacsony hozamú, nehezen művelhető földterületek; az átlagosnál jelentősen alacsonyabb mezőgazdasági teljesítmény-mutatók; alacsony népsűrűség és elfogyó, túlnyomórészt mezőgazdasági tevékenységből élő lakosság). Az érintett területek nagysága 395 402 ha, a támogatás mértéke a 19. cikk alapján lehatárolt területeken **85,9 euró/ha/év**.

A 20. cikkely szerinti területek olyan különleges hátrányok által érintett területek, amelyeken szükség szerint és bizonyos körülmények esetén folytatni kell a gazdálkodást a környezet megőrzése és javítása, a vidék fenntartása és a terület turisztikai potenciáljának biztosítása céljából. Magyarországon a 20. cikkely szerinti területek azok, ahol az alábbi négy különleges hátrány közül legalább kettő egyszerre fennáll: a talajok súlyos savanyúsága, extrém sótartalma, extrém vízgazdálkodása (elárasztás, vizenyősség) és extrém fizikai jellemzői. A 20. cikkely feltételeinek összesen 488 156 ha földterület felel meg, a támogatás mértéke ezeken a területeken **10,94 euró/ha/év**.

A kedvezőtlen adottságú területek ezáltal 883 558 hektárt tesznek ki, azaz Magyarország összterületének 9,5 százalékát, ami a teljes megművelt terület 14 százaléka. A túlkompensáció elkerülése érdekében a kifizetések a támogatható területméret növekedésével párhuzamosan csökkennek, mértékük 50 hektárig 100 %, míg 500 hektár felett már csupán 50 %.

3.3.2.2. Az intézkedés pénzügyi terve

A kedvezőtlen adottságú területek támogatásának nagyságrendje a 2004. évi jelentős elvonást követően 2006-ban ismét jelentősen csökkent: az év eleji keret 20%-ára zsugorodott, 2007-ben nem változott. Az intézkedésben még rendelkezésre álló források 2007-re az intézkedés 2006. évi NVT keret megközelítőleg 11 százalékát, a három év távlatában mindössze 2 százalékát teszik ki. (26. táblázat)

---

⁸ Sikeres pályázat esetén is van azonban lehetőség ilyen kultúrák termesztésére, de akkor az általuk elfoglalt területre nem lehet támogatást kérni. Ezzel természetesen nem szűnik meg a következő évekre a jogosultság.

A „kedvezőtlen adottságú területek” intézkedés pénzügyi terve

Év	Pénzügyi forrás (euró)		
	EU	Nemzeti	Összesen
2007	5 317 134,4	1 329 283,6	6 646 418,0
2004-2006*	11 848 000,0	2 962 000,0	14 810 000,0

Forrás: NVT

* A 2006. évi átcsoportosításokkal módosított előirányzat

3.3.2.3. Elért eredmények 2007-ben

Támogatási kérelmeket már nem fogadtak be 2007-ben, és új kifizetési kérelmeket sem az NVT, hanem már az EMVA források terhére lehetett benyújtani, így csak a 2007-re csúszott 5 229 db 2006-os kifizetési igény bírálata kezdődhetett meg. (27. táblázat)

Az 5229 kérelemből 3 602 db lett jóváhagyva, 454 db elutasítva, 1 173 értékelése pedig csak 2008-ban történt meg. A jóváhagyott kérelmekre 6 545 806 euró került kifizetésre (5. ábra)

**A 2007. évi támogatási kérelmek főbb jellemzői a „kedvezőtlen adottságú területek”
intézkedés esetében**

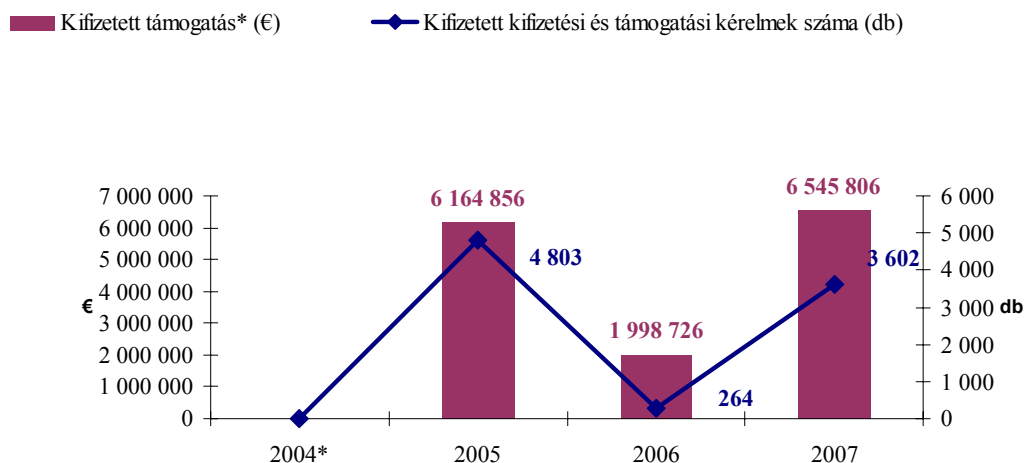
Kedvezőtlen adottságú területek	2004*	2005	2006	2007
<i>Korábbi évben befogadott, tárgyévben értékelt kérelmek száma</i>		5 761	787	0
Beérkezett támogatási kérelmek száma (db)	5 761	787	1 192	0
A beérkezett kérelmek alapján számított támogatási igény (€)	11 036 039	705 239	1 567 353	0
(ha) / állategység	223 264	28 435	41 623	0
Befogadott kérelmek (db)	5 761	787	1 192	0
Támogatott kérelmek (db)	0	5 137	526	0
<i>Korábbi évben befogadott kérelemből</i>	0	5 137	526	0
Támogatott kérelmek teljes támogatási időszakra vonatkozó támogatásigénye (euró)	0	42 688 135	3 397 595	0
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>	0	42 688 135	3 397 595	0
Támogatott kérelmek első évre vonatkozó támogatásigénye (euró)	0	8 537 627	679 519	0
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>	0	8 537 627	679 519	0
Ebből: EMOGA (€)	0	6 830 102	543 615	0
Elutasított kérelmek száma (db)	0	330	53	0
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>	0	330	53	0
Az elutasítás okai:				
hiánypótlás elmaradása miatt (db)		138	10	0
jogszabályi előírásoknak történő megfelelés hiánya miatt (db)		192	43	0
Visszavont kérelmek száma (db)	0	294	208	0
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>	0	294	208	0
<i>2006-ban befogadott, 2007-ben értékelt kifizetési kérelmek száma</i>				5 229
Beérkezett kifizetési kérelmek száma (db)	0	0	5 229	0
Jóváhagyott kifizetési kérelmek száma (db)	0	0	0	3 602
<i>Korábbi évben (2006.) befogadott kérelmekből</i>				3 602
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>				0
Elutasított kifizetési kérelmek száma (db)				454
<i>Korábbi évben (2006.) befogadott kérelmekből</i>				454
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>				0
Kifizetett kifizetési és támogatási kérelmek száma (db)	0	4 803	264	3 602
<i>támogatási kérelmek alapján</i>	0	4 803	264	0
<i>kifizetési kérelmek alapján</i>	0	0	0	3 602
Kifizetett támogatás* (€)	0	6 164 856	1 998 726	6 545 806
<i>támogatási kérelmek alapján</i>	0	6 164 856	1 998 726	0
<i>kifizetési kérelmek alapján</i>	0	0	0	6 545 806
2008-ban kerül értékelésre a kérelem				1 173
<i>2006-ban befogadott kérelmekből</i>				1 173
<i>2007-ben befogadott kérelmekből</i>				0

Forrás: MVH

* A táblázatban a 2004-re vonatkozó adatok különböznek a 2004. évről szóló NVT-jelentésben feltüntetettektől. Ennek oka, hogy a kérelmek teljes feldolgozása csak 2005-ben zárult le, s ennek megfelelően az adatok is módosultak.

Kifizetések a kedvezőtlen adottságú területek intézkedés során

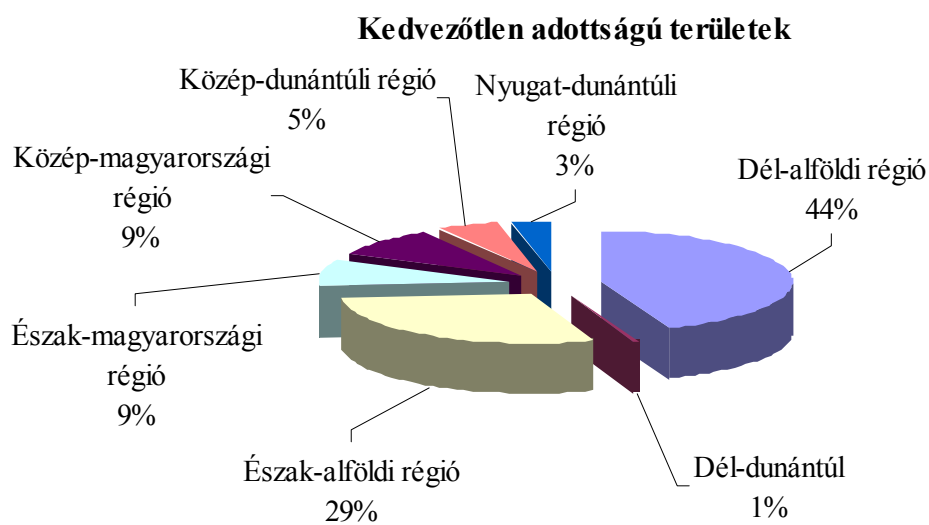

A diagram bal tengelye a kifizetett támogatást, jobb tengelye a kifizetett kérelmek számát mutatja.

Az alábbi ábrák a kifizetett összeg regionális és megyei bontását mutatják be. (6 és 7. ábra)

6. ábra

A 2007-ben kifizetett támogatási összeg regionális eloszlása a „kedvezőtlen adottságú területek” intézkedés esetében

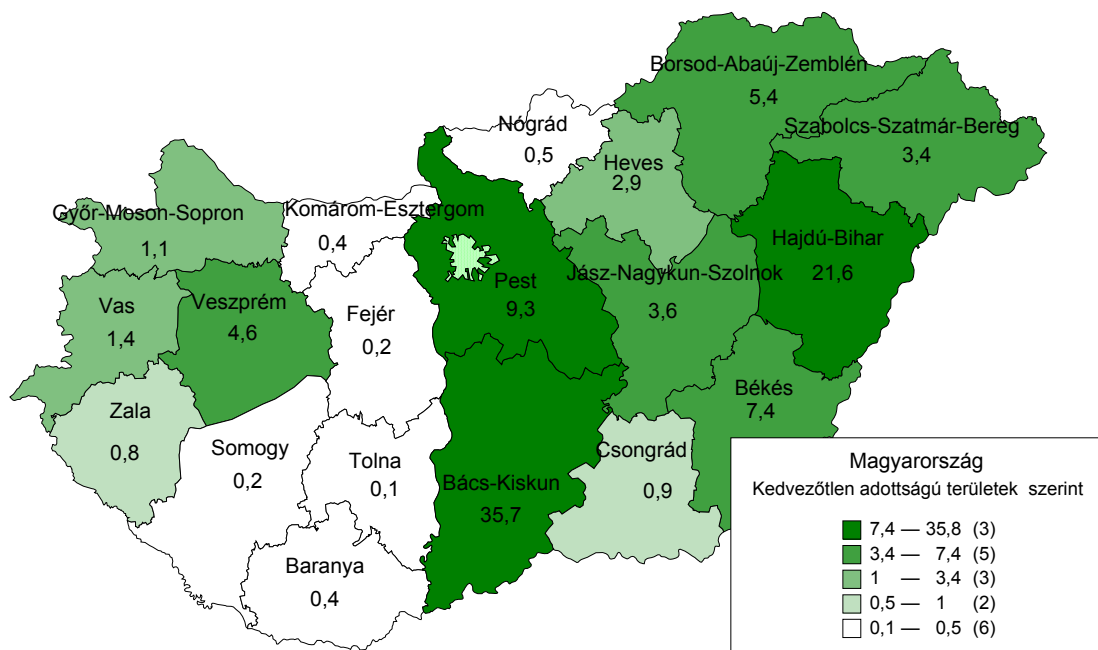

Forrás: MVH

A regionális megoszlásban a kifizetések tekintetében a 2005-ös támogatási arányokhoz illeszkedően visszaállt 2006-ot követően az Észak-alföldi és a Dél-alföldi régió sorrendje, a támogatások közel fele (44%) utóbbi területen gazdálkodókhöz került, míg előbbi részesedése a 2005. évi 29%-ra csökkent. A többi régióban nincs ilyen mértékű változás, a Nyugat-dunántúli térség tekintetében is a 2005-ös adatokhoz kapcsolódó visszarendeződés történt meg. A regionális arányt Hajdú-Bihar megye és Bács-Kiskun megye eredményei határozzák meg, a korábbi évekhez hasonlóan a két térség gazdálkodóinak utálták ki az éves kifizetés közel 60%-át.

7. ábra

A 2007-ben kifizetett támogatási összeg megyei eloszlása a „kedvezőtlen adottságú területek” intézkedés esetében*

*Pest megye Budapest adatait is tartalmazza

A kedvezőtlen adottságú területek megoszlása alapján Jász-Nagykun-Szolnok megye eredményei maradnak el a kifizetések tekintetében a lehetőségektől, de Vas és Zala megye részesedése is jelentősen csökkent. Fejér, Tolna és Baranya megyében minimális a kedvezőtlen adottságú területek aránya. Ebben az esetben is igaz, hogy a jövedelmi viszonyok szempontjából hátrányosabb helyzetben lévő területeken nagyobb aktivitást mutatnak a gazdálkodók a támogatások megszerzése iránt (pl. Békés, Borsod megye). Hajdú-Bihar és Bács-Kiskun megye területén viszonylag magas a kedvezőtlen adottságú területek aránya.

A 28. táblázat a program teljes időtartamára (2004-2006) és a 2007. évre tervezett és tényleges monitoring indikátorokat, továbbá ez utóbbiak megvalósulását mutatja be.

Monitoring indikátorok a „kedvezőtlen adottságú területek” intézkedéshez

Megnevezés		Kedvezőtlen adottságú területek			
		2004-2007.		2007	
		abszolút számok	%**	abszolút számok	%***
Kedvezményezett száma	terv	17 671	32,05%	0	0,00%
	tény	5 663		0	
Támogatott terület nagysága (ha)	terv	883 558	23,22%	0	0,00%
	tény	205 157		0	
Kifizetés: Összes közpénz (euró)	terv*	14 810 000	99,32%	6 646 418	98,49%
	tény	14 709 388		6 545 806	
Kifizetés: EMOGA (euró)	terv*	11 848 000	99,32%	5 317 134	98,49%
	tény	11 767 510		5 236 644	

Forrás: NVT és MVH

* A 2006. évi átcsoportosítással módosított előirányzat

** A 2004-2006. évi időszak tervezett adatainak százalékában.

*** A 2007. év tervezett adatainak százalékában.

Az intézkedés nem érte el a kitűzött célokat, 2006-ban a források jelentős része, közel 80%-a átcsoportosításra került az agrár-környezetgazdálkodási jogcím javára.

A táblázatból látható, hogy a három éves tény adatok a kedvezményezettek számában és a támogatott terület értékében jelentős mértékben elmaradnak az NVT teljes időszakának tervétől. 2007-ben ezek az adatok már nem módosultak, a 3 év adatait tekintve a közel 18 ezres tervszám harmada sem került teljesítésre. Ennél még alacsonyabb a támogatott terület tekintetében az eredmény, a célzott értéknek negyede, 205 ezer ha részesült támogatásban. Ugyanakkor a módosításoknak köszönhetően az intézkedésre jutó pénzügyi keret szinte teljes mértékben kifizetésre került, mind a 2007-es év, mind a teljes időszak forrásai tekintetében.

Azt intézkedésre benyújtott pályázatok száma jelentősen elmaradt a várttól. A magyar hatóságok így új elhatárolási kritériumokat vezettek be az EMVA felhasználásához.

A tényadatok elmaradása a tervezettől magyarázata legfőképp az, hogy a gazdálkodók által természetien kívánt növények köre és a jogszabályokban engedélyezett növények kevésbé voltak átfedésben egymással. A viszonylag alacsony összegű támogatás és a Helyes Gazdálkodási Gyakorlat előírásainak betartási kényszere sem ösztönözte a gazdálkodókat a támogatásért való jelentkezésre.

Monitoring indikátorok a „kedvezőtlen adottságú területek” intézkedéshez cikkely szerinti megoszlás alapján

Megnevezés		2007. évi		2004-2007. évi	
		abszolút számok	%	abszolút számok	%
Kedvezményezették száma	terv	0		17 671	
	tény	0	0,00	5 663	32,05
19. cikkely szerint**	terv	0		7 908	
	tény	0	0,00	3 867	48,90
20. cikkely szerint**	terv	0		9 763	
	tény	0	0,00	1 796	18,40
Mezőgazdasági terület nagysága (ha)	terv	0		883 558	
	tény	0	0,00	205 157	23,22
19. cikkely szerint	terv	0		395 402	
	tény	0	0,00	129 374	32,72
20. cikkely szerint	terv	0		488 156	
	tény	0	0,00	75 783	15,52
Összes közpénz (euró)	terv	6 646 418,00		14 810 000	
	tény	6 545 805,56	98,49	14 709 388	99,32
19. cikkely szerint	terv				
	tény	6 053 311,88	-	13 568 529	-
20. cikkely szerint	terv				
	tény	492 493,68	-	1 140 858	-
Ebből: EMOGA (euró)	terv	5 317 134,40		11 848 000	
	tény	5 236 644,45	98,49	11 767 510	99,32
19. cikkely szerint	terv	0,00		0	
	tény	4 842 649,50	-	10 854 823	-
20. cikkely szerint	terv	0,00		0	
	tény	393 994,95	-	912 686,48	-

A 19-20. cikkely szerint kategorizált kedvezményezették számát és területnagyságot tekintve látható, hogy a teljes NVT időszak tekintetében főként a 20. cikkely szerinti területeken volt jelentős a tervszámoktól az elmaradás, ott mindössze 1 796 támogatott vett részt a programban, az elérni kívántak ötöde. A 19. cikkely tekintetében némileg kedvezőbb volt a helyzet, ott a célszám 50%-a teljesítésre került. Az érintett mezőgazdasági terület nagyságát tekintve ugyanezek az arányok 33 és 15% , természetesen itt is a 19. cikkely hatálya alá tartozó területeknél kedvezőbb az érték.

Az egy hektárra jutó maximális támogatás miatt a kifizetéseknel még erőteljesebb az eltérés: a teljes összeg 10%-a sem jutott a 20. cikkelyhez tartozó területekre, miközben a kedvezményezették számában ez a terület még 30%-os részesedéssel bír. (29. táblázat)

Monitoring indikátorok a „kedvezőtlen adottságú területek” intézkedéshez cikkely szerinti megoszlás alapján az NVT tervszámaihoz viszonyítva

Kedvezőtlen adottságú területek	2004	2005	2006	2007 tény	2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest	2004-2007 tény	2004-2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest							
KAT támogatásban részesülő kedvezményezettek	15 020	16 788	17 671	0	0%	5 663	32%							
amelyből: 19. cikkely szerinti	6 722	7 513	7 908	0	0%	3 867	49%							
amelyből: 20. cikkely szerinti	8 299	9 275	9 763	0	0%	1 796	18%							
A programban résztvevő mezőgazdasági terület	334 206	839 380	883 558	0	0%	205 157	23%							
19. cikkely szerinti terület nagysága (ha)	336 092	375 632	395 402	0	0%	129 374	33%							
20. cikkely szerinti terület nagysága (ha)	414 933	463 748	488 156	0	0%	75 783	16%							
Összes	11	19,77	27,63	22,1	29,078	23,26	6,55	5,24	23%	23%	14,71	11,77	51%	51%
- 19 cikkely szerinti KAT (EUR)	21,251	17,002	23,762	19,006	25,008	20,004	6,05	4,84	24%	24%	13,57	10,85	54%	54%
- 20 cikkely szerinti KAT (EUR)	3,459	2,767	3,868	3,094	4,07	3,256	0,49	0,39	12%	12%	1,14	0,91	28%	28%

Az NVT mellékletében megadott indikátor táblát tekintve látható, hogy az eredetileg meghatározott kifizetési tervekhez képest a tényleges kifizetésekben is jelentős az elmaradás, bár még mindig kisebb, mint a kedvezményezettek számát és az érintett terület nagyságát vizsgálva. Ha nem történtek volna forrásátcsoportosítások, az eredeti tervszámok 51%-át tette volna ki az intézkedésben felhasznált források nagysága, elsősorban a 19. cikkelynek köszönhetően (54%-os teljesítés).

3.2.3. Az Európai Unió környezetvédelmi, állatjóléti és -higiéniai követelményeinek való megfelelés

3.2.3.1. Az intézkedés rövid bemutatása

A környezetvédelmi követelményeknek, illetve az állatjóléti és -higiéniai előírásoknak meg nem felelő állattartó telepeken környezetvédelmi, állatjóléti valamint állathigiéniai célú beruházási támogatást vehetnek igénybe a gazdálkodók. Amennyiben a tartási hely az állatok férőhely szükségletére vonatkozó előírásoknak maradéktalanul megfelel, úgy az ebből eredő többletköltség részbeni ellentételezésére állatjóléti és -higiéniai célú jövedelempótló támogatásra jogosult az állattartó.

A beruházási támogatások tartási helyenként maximum évi 25 000 euró értékben, legfeljebb három éven keresztül vehetők igénybe. A jövedelempótló támogatás öt egymást követő évben igényelhető, tartási helyenként maximálisan évi 10 000 euró értékben, mely összeg évente egyenlő mértékben csökken. Egy tartási helyre akár több jogcímen is vehető fel támogatás, azonban azok együttes összege nem haladhatja meg az évi 25 000 eurót.

2004-2005-ben a támogatási igény elsősorban a program jellege (a beruházási támogatásoknál mind a kérelmek összeállítása, mind pedig a beruházás megvalósítása, és azt követően a támogatási összeg lehívása hosszabb időt vesz igénybe) és a jogosultsági feltételek összetettsége miatt messze alulmúlta a várakozásokat. Éppen ezért a támogatás igénybevételének megkönnyítésére és a keretösszegek kihasználásának elősegítése érdekében az FVM a 2005/2006. évi pénzügyi módosítások mellett ún. szakmai módosítási javaslatokat is kezdeményezett.

Végül a magyar hatóságok 2006-ban a jogosultsági kritériumokat mindkét alintézkedés esetében az alábbiak vonatkozásában változtatták meg:

- jogosult állatfajok,
- állategységre (ÁE) vonatkozó korlátok.

Minden gazdasági céllal tartott állatfaj jogosult, a korlátozott 6 faj (szarvasmarha, sertés, tojtyúk, broiler, juh, ló) helyett, különös tekintettel a kecskére, a vízimadarakra (kacsa, liba, stb.) és a nyúlra.

Az állategység felső korlátozására vonatkozó jogosultsági feltétel eltörlésre kerül minden állatfaj esetében.

A módosítások bevezetése Magyarországon jelentős számú gazdálkodó – különösképpen a nitrátérzékeny területen gazdálkodó állattartók – számára teremtett lehetőséget arra, hogy támogatási kérelmet nyújtson be ezen intézkedésre. A módosítás hatása kettős. Egyrészt növelheti az intézkedés abszorpciós kapacitását, amely elősegíti az állattartók pénzügyi és piaci erősödését, másrészt hozzájárul az NVT - környezetkímélő gazdálkodást népszerűsítő célkitűzéséhez. Több gazdaság lesz képes olyan – állatjóléti szempontból - megfelelő állattartó telepet működtetni, amely biztosítja a környezetkímélő gazdálkodást és a biztonságos élelmiszer-előállítást.

3.2.3.2. Az intézkedés pénzügyi terve

Az intézkedés eredeti előirányzatát a 2004. évi NVT forrásátcsoportosítás is csökkentette, majd 2006-ban kétszeri alkalommal is összesen közel 60 millió euróval kisebb összegre lett szűkítve a kerete, így a 2005. év végén fennálló 140 millió eurónak is a töredékére, 25 millió euróra redukálódott az összes támogatás maximuma (31. táblázat)

A Monitoring Bizottsági jóváhagyással 2006-ban módosított forrásösszetétel 57,02 millió euróval kisebb összeget tartalmaz az intézkedésre agrár-környezetgazdálkodási intézkedés javára.

Az Európai Bizottság jóváhagyásával végződő módosítási eljárás pedig

- 54 800 000 eurót a „Közvetlen Támogatások Kiegészítése” intézkedésre;
- 4 817 500 eurót pedig az Agrár-Környezetgazdálkodás intézkedésre csoportosított át.

Az intézkedésre így a teljes NVT keret 3,3%-át lehet fordítani.

31. táblázat

„Az Európai Unió környezetvédelmi, állatjóléti és higiéniai követelményeinek való megfelelés” intézkedés pénzügyi terve

Év	Pénzügyi forrás (euró)		
	EU	Nemzeti	Összesen
2007	15 935 211,4	3 983 802,8	19 919 014,2
2004-2006*	20 136 000	5 034 000	25 170 000

Forrás: NVT és FVM

* 2006. évi átcsoportosításokkal módosított előirányzat.

3.2.3.3 Elért eredmények 2007-ben

Támogatási kérelmek benyújtására a 2007. július 16. és 2007. október 1. között volt lehetőség, míg a kifizetési kérelmek 2006. november 1-től 2007. július végéig, majd 2007.

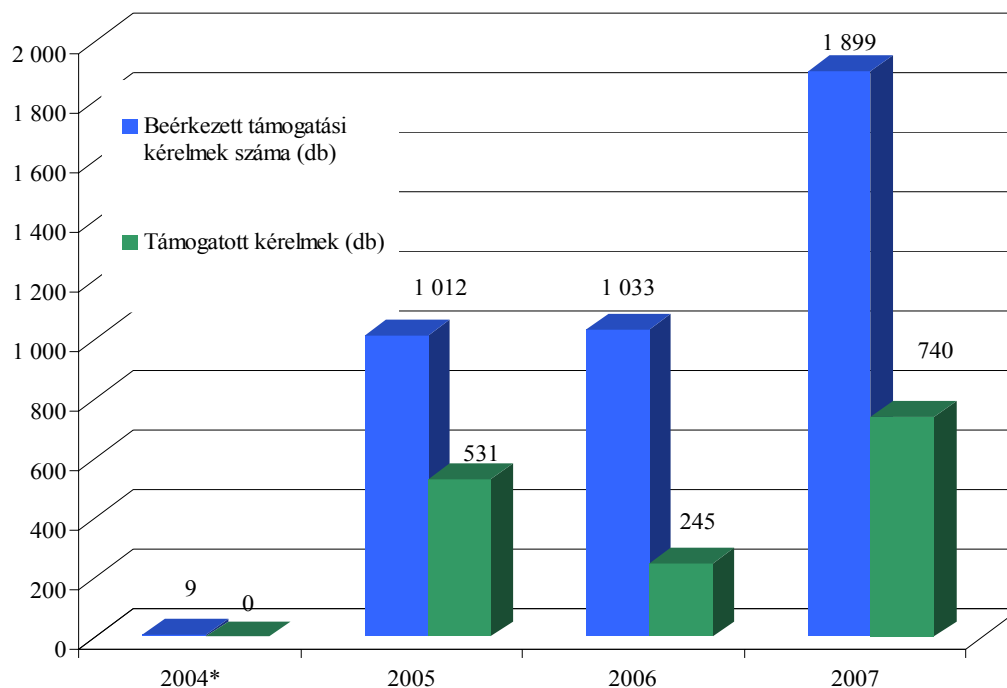
november 1-től érkezhettek be. (A kimutatások csak a 2007-ben beérkezett kérelmeket tartalmazzák.)

A jövedelempótló támogatásra benyújtott támogatási kérelmek az első évben egyben kifizetési kérelmek is, vagyis a támogatás folyósításához nem szükséges kifizetési kérelem benyújtása. A második évtől azonban a támogatás folyósításának feltétele az évenként benyújtott kifizetési kérelem. A beruházási támogatási kérelmek (környezetvédelmi, és állatjóléti és higiéniai célú egyaránt) jóváhagyása esetén a támogatási határozat kézhezvételétől számított egy éven belül, de legkésőbb a kifizetési kérelem benyújtásáig kell megvalósítani a beruházást. Mindezekből adódik, hogy kifizetés az első támogatási időszakban csak a jövedelempótló támogatások esetében volt lehetséges.

2007. október 1-ig összesen 1 899 kérelem érkezett be 15 851 831euró támogatási igénnyel. Mind a kérelmek számát, mind a támogatási igényt tekintve kis mértékű emelkedés volt tapasztalható az előző évhez képest. (8. ábra)

8. ábra

EU standardoknak történő megfelelés, támogatási kérelmek

2007-ben azonban ezen 1 899 kérelem értékelésére nem került sor, a korábbi időszakban befogadott 1 033 kérelem tekintetében született döntés. Ezekből 222 elutasításra, 71 pedig visszavonásra került. (32. táblázat) Az elutasítás három leggyakoribb oka a jogosulatlan igénylés (115 eset - nem jogosult állatfajra nyújtották be az igényt, nem nitrát-érzékeny területen folyik a gazdálkodás, új épület létesítésére igényelték a támogatást stb.), a kötelezően csatolandó igazolások hiánya (59 eset - a támogatási kérelem nem tartalmazza az építésügyi igazolást, vagy a jogerős építési engedélyt, az állategészségügyi igazolást, a tartási hely működésére vonatkozó engedélyt, stb.), illetve a és a betétlapok hiányos, nem megfelelő

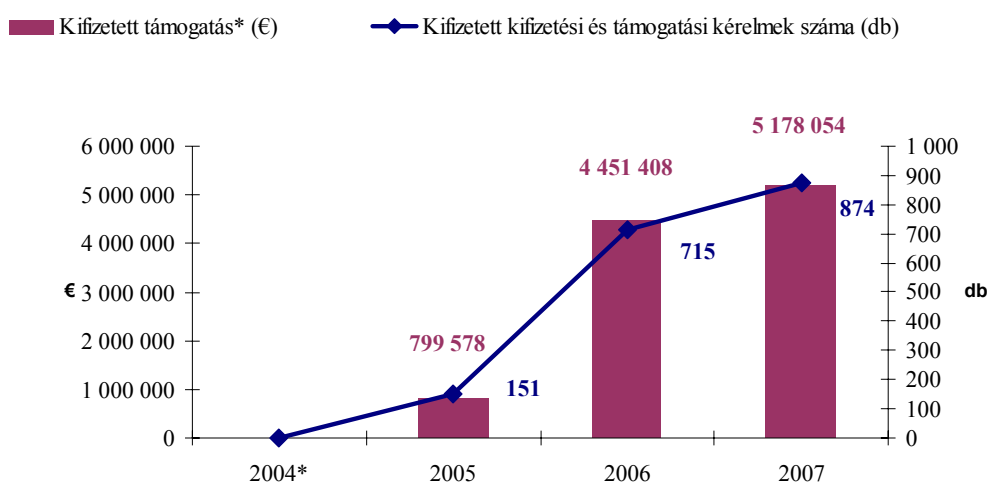
kitöltése (48 eset) volt. A vizsgált igények 70%-a – a korábbi évekhez hasonló arányban - így is támogatásra került, a 740 db kérelem 15,85 millió euró támogatást feltételezett a teljes időszakra, 8,6 millió eurót pedig az első évre.

A 2007-ben támogatott 740 kérelemből 201 vonatkozott jövedelempótló támogatásra. Ezek esetében a támogatási kérelem egyben kifizetési kérelemnek is minősült, amely alapján a kifizetés meg is történt 2007-ben. A 2006-ban beérkezett kifizetési kérelmekből 161 db 2007-ben került csak értékelésre, amelynek eredményeként 128 db-ot jóváhagyott a hatóság, 33-at pedig elutasított. 2007-ben a két beadási időszakban összesen 1114 kérelem érkezett (ebből már 18 db 2008-ra vonatkozó kifizetési igény volt), amelyből 648 került jóváhagyásra, 1 elutasításra, 465 db vizsgálat pedig 2008-ra tolódott.

A 2007-re átcsúszó jóváhagyott, de a korábbi évben még nem kifizetett (25 db), jóváhagyott jövedelempótló támogatások (201db) és a validált kifizetési kérelmek (a 2007-es 648 jóváhagyottból 520 db, illetve a jóváhagyott 128 db 2006-os) végül 874 kifizetést jelentettek 5,17 millió euró értékben. Utóbbi a 2006-os értéket 16 százalékkal haladja meg. (9. ábra)

9. ábra

Kifizetések az EU standardoknak történő megfelelés intézkedés során

A diagram bal tengelye a kifizetett támogatást, jobb tengelye a kifizetett kérelmek számát mutatja.

A kérelmek kezelése 2007. év végéig nem zárult le. Jóváhagyott kifizetések folyósítása, a beérkezett kifizetési kérelmek egy részének értékelése és az összes 2007-es támogatási kérelem vizsgálata 2008-ban történik meg, amelyekre fedezetet biztosít a 2007. év végén az intézkedésre fennmaradt 14,7 millió euró forrás.

Az egy kérelemre jutó támogatási igény 2007-re jelentősen visszaesett így 4,5 ezer eurót tett ki, ugyanakkor a 2006-ban beadott és ebben az időszakban támogatott kérelmeknél az egy igénylésre jutó 11,6 ezer euró támogatás még a korábbi magasabb igényekhez kapcsolódott. A kifizetések tekintetében átlagos kérelmező 5,9 ezer eurót könyvelhetett el, ami alig haladja meg a 10 000 eurós felső határ felét és kis mértékben marad el a korábbi év 6,2 ezer eurós értékétől.

„Az Európai Unió környezetvédelmi, állatjóléti és higiéniai követelményeinek való megfelelés” intézkedésre beadott kérelmek jellemzői

Az Európai Unió környezetvédelmi, állatjóléti és higiéniai követelményeinek való megfelelés	2004*	2005	2006	2007
<i>Korábbi évben befogadott, tárgyévben értékelte kérelmek száma</i>		9	353	1 033
Beérkezett támogatási kérelmek száma (db)	9	1 012	1 033	1 899
A beérkezett kérelmek alapján számított támogatási igény (€)	114 916	6 756 870	8 701 438	8 553 995
Befogadott kérelmek (db)	9	1 012	1 033	1 899
Támogatott kérelmek (db)	0	531	245	740
<i>Korábbi évben befogadott kérelemből</i>			245	740
<i>Adott évben befogadott kérelemből</i>			0	0
Támogatott kérelmek teljes támogatási időszakra vonatkozó támogatásigénye (euró)	0	7 814 654	3 658 528	15 851 832
Támogatott kérelmek első évre vonatkozó támogatásigénye (euró)	0	3 669 509	2 415 199	8 567 358
Ebből: EMOGA (€)	0	2 935 607	1 932 159	6 853 886
Elutasított kérelmek száma (db)	0	95	71	222
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>			71	222
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>			0	0
Az elutasítás okai:				
jogosulatlan igény miatt (db)		25	25	115
a telep nem működött a helyszíni ellenőrzéskor (db)		1	5	
hiánypótlást követően hiányos (db)		59	41	59
hiányos kitöltés (db)				48
késedelmesen benyújtott kérelem (db)		5	-	-
a kérelmező nem válaszolt a hiánypótlásra (db)		4	-	-
hamis adatközlés miatt (db)		1	-	-
Visszavont kérelmek száma (db)	0	42	43	71
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>			43	71
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>			0	0
<i>2006-ban befogadott, 2007-ben értékelte kifizetési kérelmek száma</i>				161
Beérkezett kifizetési kérelmek száma (db)	0	0	728	1 114
Jóváhagyott kifizetési kérelmek száma (db)	0	0	567	776
<i>Korábbi évben (2006.) befogadott kérelmekből</i>				128
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>				648
Elutasított kifizetési kérelmek száma (db)				34
<i>Korábbi évben (2006.) befogadott kérelmekből</i>				33
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>				1
Kifizetett kifizetési és támogatási kérelmek száma (db)	0	151	715	874
<i>támogatási kérelmek alapján</i>			173	201
<i>kifizetési kérelmek alapján</i>			542	673
<i>Korábbi évben (2006.) befogadott kérelmekből</i>	0	0	0	153
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>	0	0	542	520
Kifizetett támogatás* (€)	0	799 578	4 451 408	5 178 054
Jóváhagyott, DE 2007-ben még nem kifizetett kifizetési kérelmek száma				128
<i>2006-ban befogadott kérelmekből</i>				0
<i>2007-ben befogadott kérelmekből</i>				128
2008-ban kerül értékelésre a kérelem				465
<i>2006-ban befogadott kérelmekből</i>				0
<i>2007-ben befogadott kérelmekből</i>				465

Forrás: MVH

* A táblázatban a 2004-re vonatkozó adatok különböznek a 2004. évről szóló NVT-jelentésben feltüntetettektől. Ennek oka, hogy a kérelmek teljes feldolgozása csak 2005-ben zárult le, s ennek megfelelően az adatok is módosultak.

Az igénylők egy támogatási kérelem-csomagban több támogatási célra (környezetvédelmi beruházási, állatjóléti és -higiéniai beruházási, illetve állatjóléti és -higiéniai jövedelempótló) is adhattak be igényt A támogatott kérelmek zömében az állatjóléti- és higiéniai alintézkedéshez kapcsolódnak az előző évhez hasonlóan 2007-ben is. A környezetvédelmi célú beruházási támogatások száma nem változott, viszont a jövedelempótló támogatások száma újra emelkedett és közelített a 2005-ös támogatási szintet. (33. táblázat).

Támogatási kérelmek támogatási célok szerint „Az Európai Unió környezetvédelmi, állatjóléti és higiéniai követelményeinek való megfelelés” intézkedés esetében

Megnevezés	Támogatott kérelmek száma 2005* (db)	Támogatott kérelmek száma 2006** (db)	Támogatott kérelmek száma 2007*** (db)
Környezetvédelmi célú beruházási támogatás	25	25	25
Állatjóléti és -higiéniai célú beruházási támogatás	255	242	542
Állatjóléti és -higiéniai célú jövedelempótló támogatás	322	2	201

Forrás: MVH

* A megadott kérelemszám duplikáltan tartalmazza azon kérelmeket, amelyek mind jövedelempótló, mind pedig beruházási támogatásra vonatkoznak (56 db), illetve azokat, amelyek mind környezetvédelmi, mind pedig állatjóléti célú beruházásra vonatkozó támogatási igényt is tartalmaznak (15 db).

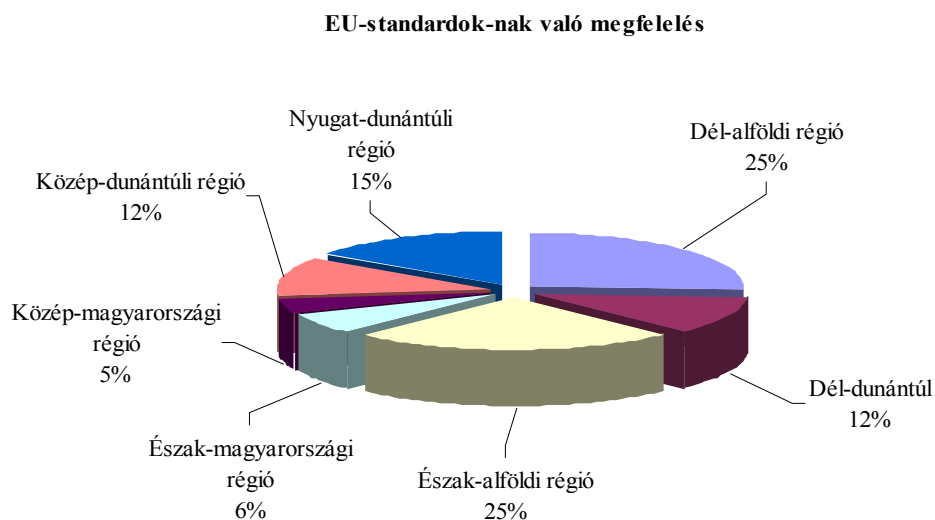
** Csak környezetvédelmi célú beruházásra vonatkozó jóváhagyott kérelem 3 db van. 22 db kérelem környezetvédelmi és állatjóléti beruházási célú egyszerre, ezért a táblázatban feltüntetett adatokban ezen kérelmek száma duplikálódik. A 2007-ben jóváhagyott 2 db jövedelempótló támogatási kérelem vegyes kérelem volt, így ez a két kérelem duplikáltan jelenik meg a táblázatban.

***28 db vegyes kérelem (beruházási és jövedelempótló egyben, ezek duplikáltan jelennek meg a táblázatban).

Az EU környezetvédelmi, állatjóléti és –higiéniai követelményeinek való megfelelés elősegítése jogcímre kifizetett támogatás a Dél-alföldi és az Észak-alföldi (25-25%) régióban volt a legnagyobb, a Közép-magyarországiiban a legalacsonyabb. (10. ábra):

10. ábra

A 2007-ben kifizetett támogatási összeg regionális eloszlása „Az Európai Unió környezetvédelmi, állatjóléti és higiéniai követelményeinek való megfelelés” intézkedés esetében

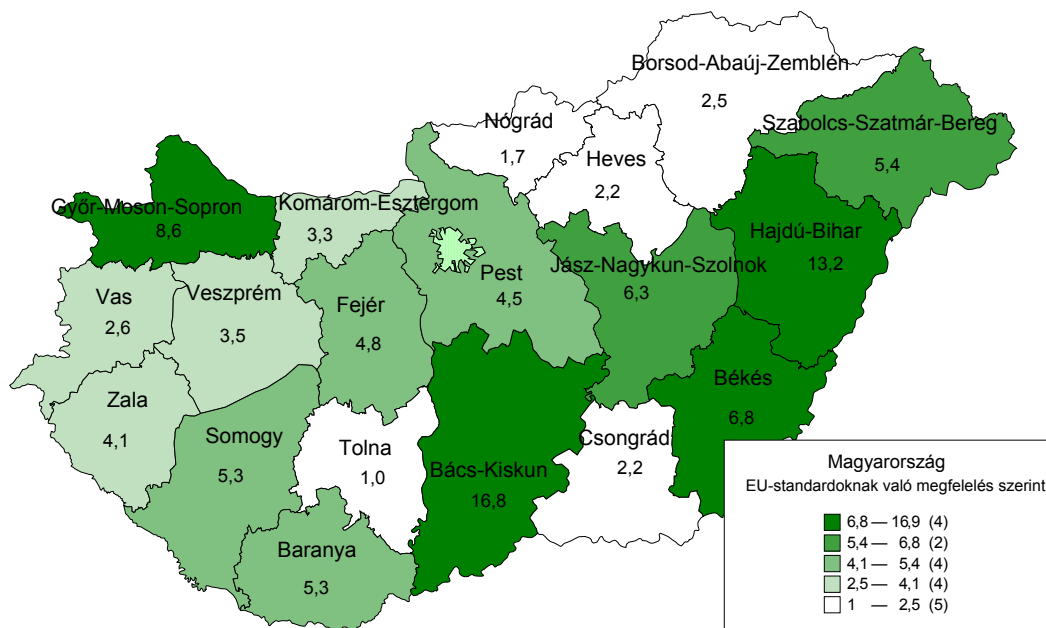
Forrás: MVH

2007-ben a korábbi évhez képest jelentősen csökkent több régió részesedése is, míg az Észak-alföldi terület részesedése közel háromszorosára növekedett, és így az Alföldre került a teljes kifizetés fele. A megyék között is igen nagy volt a különbség, a teljes kifizetés hatoda Bács-Kiskun megyében talált gazdára, míg Tolna részesedése az 1%-ot se érte el. 2006-ról 2007-re jelentősen nőtt a Hajdú-Bihar megyébe folyósított támogatások aránya, a korábbi 1,8-ról több mint 13%-ra (11. ábra) A kifizetések jól mutatják a jelentősebb takarmánytermő vidékeken lévő állatállományt, az alföldi megyék és a Kisalföld (Győr-Sopron megye) adatai tükrözik az állattartó telepek eloszlását.

11. ábra

A 2007-ben kifizetett támogatási összeg megyei eloszlása „Az Európai Unió környezetvédelmi, állattartási és higiéniai követelményeinek való megfelelés” intézkedés esetében*

* Pest megye Budapest adatait is tartalmazza.

Monitoring indikátorok az „EU követelményeknek való megfelelés támogatása” intézkedésnél

Megnevezés		EU-standardok-nak való megfelelés			
		2004-2007.		2007	
		abszolút számok	%**	abszolút számok	%***
Kedvezményezettek száma	terv	2 618		1 842	
	tény	1 516	57,91%	740	40,17%
Kifizetés: Összes közpénz (euró)	terv*	25 170 000		19 919 014	
	tény	10 429 039	41,43%	5 178 054	26,00%
Kifizetés: EMOGA (euró)	terv*	20 136 000		15 935 211	
	tény	8 343 232	41,43%	4 142 443	26,00%

Forrás: NVT és FVM

* A 2006. évi átcsoportosítással módosított előirányzat

** A 2004-2006. év tervezett adatainak százalékában.

*** A 2007. évre fennmaradó keret százalékában.

A 2007. évi indikátorok esetében a kedvezményezettek száma további javulást mutat a korábbi évekhez képest, az NVT-ben megadott tervszám eléréséhez szükséges 1842 kérelem 40%-a 740 új támogatott. Az elbírált, és jóváhagyott kérelmek száma közelíti a három évre tervezettek 60%-át, és ez még jelentősen javulhat a 2007-ben beérkezett közel 2000kérelem 2008-as értékelésével. A kifizetett összegek tekintetében is javult a helyzet, 2007-ben az év elején még rendelkezésre álló forrás negyede a kedvezményezettekhez került, így már az NVT időszakra rendelkezésre álló keret 41 százaléka került folyósításra (34. táblázat).

A jogcímre tervezett eredeti forrásösszeg nem került felhasználásra. A feltételek ugyan módosításra kerültek, de az intézkedésre eredetileg tervezett keretösszeg jelentős mértékben csökkent 2 ütemben közel 120 millió euróval annak érdekében, hogy a források más intézkedések révén felhasználásra kerüljenek. Itt történt meg a legnagyobb forráselvonás. A módosított keret ugyanakkor felhasználhatónak tűnik, az év végén meglévő közel 15 millió euró fedezi a még nem kifizetett, de már jóváhagyott, illetve a még értékelésre váró támogatási és kifizetési kérelmek támogatásigényét.

A terv és tényadatok közötti jelentős különbség, – és a források elvonásának oka is egyben – hogy a maximális felhasználható beruházási összeg évi 25 000 euróban került maximalizálásra. Ez az összeg sok esetben még a kisebb méretű, önerővel nem rendelkező gazdaságok esetén sem volt elegendő a fejlesztések megvalósítására.

Monitoring indikátorok az „EU követelményeknek való megfelelés támogatása” intézkedésnél

Az EU követelményeknek való megfelelés támogatása		2004	2005	2006	2004-2006	2007 tény	2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest	2004-2007 tény	2004-2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest								
Kedvezményezettek száma		1 757	708	153	2 618	740	28%	1 516	58%								
• Amelyből a környezetvédelmi alintézkedés	A szervezetrágya telepen belüli mozgatása, kezelése és szivárgásmentes tárolása	291	165	32	488	21	4%	46	9%								
	A padozatra vonatkozó előírások betartása	36	21	4	61	83	136%	173	284%								
• Amelyből az állatjóléti és állathigiéniai alintézkedés	A mikroklimára vonatkozó előírások betartása	21	33	14	68	171	251%	316	465%								
	Az állatok biztonságos elhelyezésére vonatkozó előírások betartása	34	52	22	108	262	243%	455	421%								
	Az állatok férőhelyszükségletére vonatkozó előírások betartása	590	334	66	990	173	17%	262	26%								
	A tartási- és takarmányozási technológiára vonatkozó előírások betartása	28	16	3	47	271	577%	485	1032%								
	Az állattartó telepi technológiájával összefüggő technológiai fejlesztések	18	28	12	58	198	341%	322	555%								
	Komplex rekonstrukció	729	59	-	788	0	0%	0	0%								
Összes közpénz (millió EUR)	amelyből EMOGA	43,71	34,97	68,44	54,75	29,66	23,7	141,81	113	5,18	4,14	4%	4%	10,43	8,34	7%	7%
• Amelyből a környezetvédelmi alintézkedés	A szervezetrágya telepen belüli mozgatása, kezelése és szivárgásmentes tárolása	7,29	5,83	11,41	9,13	4,94	3,96	23,64	18,91	0,22	0,18	1%	1%	0,37	0,30	2%	2%
	A padozatra vonatkozó előírások betartása	0,91	0,73	1,43	1,14	0,62	0,50	2,96	2,37	0,12	0,10	4%	4%				
• Amelyből az állatjóléti és állathigiéniai alintézkedés	A mikroklimára vonatkozó előírások betartása	0,54	0,43	0,84	0,67	0,36	0,29	1,74	1,39	0,39	0,31	22%	22%				
	Az állatok biztonságos elhelyezésére vonatkozó előírások betartása	0,84	0,67	1,31	1,05	0,57	0,46	2,72	2,18	0,77	0,61	28%	28%				
	Az állatok férőhelyszükségletére vonatkozó előírások betartása	14,76	11,81	23,11	18,49	10,02	8,01	47,89	38,31	0,58	0,46	1%	1%				
	A tartási- és takarmányozási technológiára vonatkozó előírások betartása	0,71	0,57	1,11	0,88	0,48	0,38	2,30	1,84	1,27	1,02	56%	56%				
	Az állattartó telepi technológiájával összefüggő technológiai fejlesztések	0,46	0,37	0,72	0,58	0,31	0,25	1,49	1,19	0,47	0,38	32%	32%				
	Komplex rekonstrukció	18,21	14,57	28,52	22,81	12,36	9,89	59,09	47,27	0	0	0%	0%				

Monitoring indikátorok az „EU követelményeknek való megfelelés támogatása” intézkedésnél

Az EU követelményinek való megfelelés támogatása	Az indikátor típusa	Adat-forrás	Kiindulási év	Kiindulási adat	Előrejelzés/célállapot 2006	2007 tény	2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest	2004-2007 tény	2004-2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest
Támogatásból létrehozott / felújított telepen belüli szerves trágya kezelő / tároló kapacitás (t)	E	Monitoring rendszer	2004	-	1 050 444	10456,23 m ³	-	20679,8 m ³	-
A támogatás következtében létrehozott / felújított szerves trágya kezelés (tárolás) által érintett állat-egység[1] (ÁE) (ezer egység/év)	E	Monitoring rendszer	2004	-	14 589	1 381	9,5%	2 665	18,3%
A padozatra vonatkozó előírásoknak megfelelően tartott állat-egység száma (ÁE)	E	Monitoring rendszer	2004	-	81 497	4 098	5,0%	10 146	12,4%
A mikro-klima változtatására vonatkozó előírásoknak megfelelően tartott állat-egység száma (ÁE)	E	Monitoring rendszer	2004	-	81 620	11 209	13,7%	24 152	29,6%
Az állatok biztonságos elhelyezésére vonatkozó előírásoknak megfelelően tartott állat-egység száma (ÁE)	E	Monitoring rendszer	2004	-	81 602	16 968	20,8%	29 610	36,3%
Az állatok férőhely szükségletére vonatkozó előírásoknak megfelelően tartott állat-egység száma (ÁE)	E	Monitoring rendszer	2004	-	81 564	7 149	8,8%	11 325	13,9%
A tartási- és takarmányozási technológiára vonatkozó előírásoknak megfelelően tartott állat-egység (ÁE)	E	Monitoring rendszer	2004	-	81 655	19 327	23,7%	36 209	44,3%
Az állattartó telepi technológiával összefüggő technológiai fejlesztésekkel érintett állat-egység száma (ÁE)	E	Monitoring rendszer	2004	-	81 525	15 252	18,7%	25 317	31,1%
A követelményeknek való megfelelés érdekében végrehajtott komplex telepi rekonstrukcióval érintett állat-egység (ÁE)	E	Monitoring rendszer	2004	-	81 566	0	-		0,0%
A támogatásnak köszönhetően teljesített követelmények száma (db)	H	Monitoring rendszer	2004	-	7 850	1 179	15,0%	2 199	28,0%

[1] Állategység (ÁE): Az Európai Unióban a kérődző állatokra alkalmazott egység. Kifejlett állat esetén egy egyed egy ÁE-nek felel meg, 6 és 24 hónap közötti szarvasmarha 0,6 ÁE-nek, amíg az azonos korú juh és kecske 0,15 ÁE-nek felel meg.

A 35. táblázat a kedvezményezettek számánál értelemszerűen a támogatott támogatási kérelmeket, az összes közpénznél pedig a támogatási és kifizetési kérelmek alapján számított kifizetéseket tartalmazza (ebből az is látható, hogy az eredeti előirányzat 7%-át sikerült volna lekötni forrásátcsoportosítás nélkül). Az alintézkedések szerinti bontás valamint a x. táblázat a kifizetési kérelmek alapján került feltöltésre. Mind 2007-ben mind a teljes időszakban jelentős a tartási és takarmányozási technológiára vonatkozó előírások betartását, valamint az állatok biztonságos elhelyezésére vonatkozó előírások betartását célzó kérelmek száma. Az állattartó telepi technológiájával összefüggő technológiai fejlesztések és a mikroklímára vonatkozó előírások betartása szintén a tervezett kérelemszámot jóval meghaladó igényt generált. Komoly elmaradás a szerveztrágya telepen belüli mozgatása, kezelése és szivárgásmentes tárolása, valamint az állatok férőhelyszükségletére vonatkozó előírások betartása alintézkedés kapcsán volt tapasztalható (9 és 26%-os teljesítés).

A 36. táblázatból látható, hogy az indikátorok tervezet értékéhez képest 12-44% az eddigi előrehaladás (a kérelemszámokkal összhangban előbbi a padozatra vonatkozó előírásoknak megfelelően tartott állat-egység számnál, utóbbi pedig tartási- és takarmányozási technológiára vonatkozó előírásoknak megfelelően tartott állat-egységnél mérhető). A kifizetett támogatásokkal összhangban az indikátor értékek emelkedéséhez nagyban hozzájárult a 2007-es előrehaladás, több mutató értéke is a korábbi duplájára nőtt az év végére.

A 35. táblázat a 2004-2007 időszakban jóváhagyott támogatási kérelmek állatjóléti és állathigiéniai alintézkedések szerinti megoszlását mutatja az adott alintézkedésre jóváhagyott beruházások darabszámának tekintetében. Megjegyezhető, hogy valamennyi alintézkedés keretében a becsülnél jóval magasabb számú beruházási igény érkezett és került jóváhagyásra, különösen a tartási és takarmányozási technológiára, valamint a mikroklímára vonatkozó előírások tekintetében.

Tervezési hibának tudható be, az, hogy a kedvezményezettek száma az esetek többségében jelentősen meghaladta a tervezettet, de közben a felhasznált támogatás messze elmaradt az eredeti célértéktől.

A 36. táblázat ezzel szemben a **kifizetett** beruházások adatait tartalmazza állategységben, illetve tonnában. A tervezett és realizált teljesítés aránya vélhetően azért nem mutat a 35. táblázathoz hasonló képet, mert a tervezésnél kevesebb, de nagyobb érintett állatlétszámú állattartó telepek kerültek számításba. Ezzel szemben az intézkedésre a jóval kisebb állatlétszámú telepek igényeltek támogatást, amelyek azonban a tervezettnél több beruházást valósítottak meg. Ebből a táblázatból is kitűnik azonban, hogy a tartási és takarmányozási technológiára vonatkozó előírások betartásához segítséget nyújtó támogatás volt a legnépszerűbb. A táblázat a kifizetési kérelmek alapján került feltöltésre.

3.2.4. Mezőgazdasági területek erdősítése

3.2.4.1. Az intézkedés rövid bemutatása

A támogatás célja a mezőgazdasági területek erdősítésével:

- a mezőgazdasági szerkezetátalakítás elősegítése, a vidéki foglalkoztatottság és a jövedelemszerzési lehetőségek bővítése;
- az ország erdőterületének hosszú távon való mennyiségi növelése, minőségi javítása;
- az erdő közérdekű védelmi funkcióinak (környezetvédelmi, gazdasági, szociális-közjóléti) fejlesztése.

Jogosult mezőgazdasági terület az, amely a MePAR besorolása alapján támogathatónak minősül, és legalább a támogatási kérelem benyújtását közvetlenül megelőző két egymást követő évben mezőgazdasági művelés alatt állt.

Az intézkedés három különböző típusú támogatást tartalmaz: az erdőtelepítéshez, és hozzá kapcsolódóan kiegészítő intézkedésekhez nyújtott támogatás, az erdőtelepítés ápolásához nyújtott támogatás és az erdőtelepítési jövedelempótló támogatás vissza nem térítendő normatív támogatás formájában. A legkisebb támogatható terület 1 ha, ennél kisebb (legalább 0,3 ha) csak közvetlenül (legalább 30 hektáros) erdőterülettel határos mezőgazdasági terület esetén lehet.

A mezőgazdasági területek erdősítése intézkedés esetében a támogatási kérelmek nem kifizetési kérelmek is egyben, a támogatott kérelmezők a kifizetési kérelmeket **2007. évben április 1-jétől május 31-ig** nyújthatták be. 2007-ben már nem lehetett új támogatási kérelmeket beadni (a többi intézkedéstől eltérően az MVH nevében eljáró *Állami Erdészeti Szolgálat* területileg illetékes igazgatóságaihoz). A tervek szerint az intézkedés átlagosan 10 000 ha/év erdőtelepítéssel valósult volna meg, tehát 2004-2006 viszonylatában 30 000 ha erdő telepítése volt a cél. A támogatás mértéke a fafajától, a terület lejtésétől és típusától (védett vagy nem védett) függően változik, **842 és 2 780 €/ha között** mozog. Az erdőtelepítés ápolásának támogatására a telepítést követő öt évben van lehetőség. Mértéke a fafajától és a terület lejtésétől függően **126 és 463 €/ha/év közötti**. A mezőgazdasági területek erdősítése miatt kieső jövedelem pótlása maximum 20 éves időtartamon keresztül lehetséges. **A támogatás nagysága 13,86-tól 281,90 €/ha/év határok között változhat** a művelési ágtól és a termőhelyi adottságoktól függően.

3.3.4.2. Az intézkedés pénzügyi terve

A mezőgazdasági területek erdősítése az átcsoportosításokat követően nagyságrend szerint a második legjelentősebb intézkedéssé vált az NVT-n belül. Az intézkedés keretösszege a 2006-os átcsoportosítások során technikai módosítás miatt mindössze 3 ezer euróval csökkent, így számszerűen **79 675 000 euró tesz ki**, ami a három éves keret 10,6 százaléka. (37. táblázat).

37. táblázat

A „mezőgazdasági területek erdősítése” intézkedés pénzügyi terve

Év	Pénzügyi forrás (euró)		
	EU	Nemzeti	Összesen
2007	32 588 445,6	8 147 111,4	40 735 557,0
2004-2006*	63 740 000	15 935 000	79 675 000

Forrás: NVT

* A 2006. évben kezdeményezett, a Bizottság által jóváhagyott átcsoportosítással módosított előirányzat.

3.3.4.3. Elért eredmények 2007-ben

2007-ben már nem fogadtak be új támogatási kérelmeket, és nem volt 2006-ról áthúzódó értékelés sem a támogatási kérelmek, sem a kifizetési kérelmek tekintetében (38. táblázat)

38. táblázat

A 2007. évi támogatási kérelmek főbb jellemzői a „mezőgazdasági területek erdősítése” intézkedés esetében

Mezőgazdasági területek erdősítése	2004*	2005**	2006	2007
<i>Korábbi évben befogadott, tárgyévben értékelt kérelmek száma</i>			516	0
Beérkezett támogatási kérelmek száma (db)	723	2 044	1 994	0
A beérkezett kérelmek alapján számított támogatási igény (€)	11 778 864	42 530 132	38 570 931	0
A beérkezett kérelmek által lefedett terület (ha)	6 664	20 414	18 932	0
Befogadott kérelmek (db)	723	2 044	1 994	0
Támogatott kérelmek (db)	647	1 473	2 427	0
<i>Korábbi évben befogadott kérelemből</i>	0	0	489	0
<i>Adott évben befogadott kérelemből</i>	647	1 473	1 938	0
Támogatott kérelmek teljes támogatási időszakra vonatkozó támogatásigénye (euró)	32 210 258	98 124 593	143 033 724	0
Támogatott kérelmek első évre vonatkozó támogatásigénye (euró)	11 451 688	30 373 903	43 589 285	0
Ebből: EMOGA (€)	9 161 350	24 299 122	34 871 428	0
Elutasított kérelmek száma (db)	67		64	0
Az elutasítás okai:				
nem rendelkezett jóváhagyott tervdokumentációval (db)	54		45	0
nem támogatható területen akart erdősíteni (db)	7		6	0
határidőn túl adta be (db)	5		2	0
egyéb adminisztratív hiba (db)	1		10	0
Visszavont kérelmek száma (db)	64		19	0
Beérkezett kifizetési kérelmek száma (db)	0	847	2 560	4 353
Jóváhagyott kifizetési kérelmek száma (db)	0	773	2 490	3 844
Kifizetett kifizetési és támogatási kérelmek száma (db)	0	638	2 351	3 700
Kifizetett támogatás* (€)	0	11 889 443	27 050 000	36 342 828
2008-ban kerül értékelésre a kérelem				509

Forrás: MVH

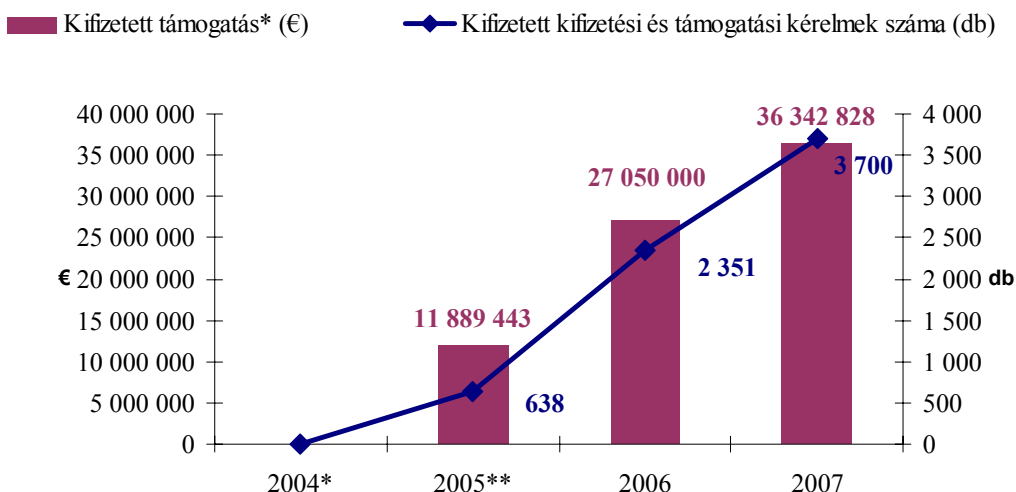
* A 2005-ben beérkezett, 2004-hez tartozó 213 darab kérelem a 2005-ös évnél lett feltüntetve.

** A 2005. évben beérkezett kérelmek közül a nyári beadású (június 1 – július 31. közötti) kérelmek elbírálása történt meg 2005. december 31-ig.

A támogatott kérelmezők közül (4761db) 408-an nem nyújtottak be kifizetési kérelmet 2007-ben. A korábbi év közel kétszeresét elérő kérelmekből 3844 jóváhagyásra került, 509-et 2008-ban fognak vizsgálni.

12. ábra

Kifizetések a mezőgazdasági területek erdősítése intézkedés során

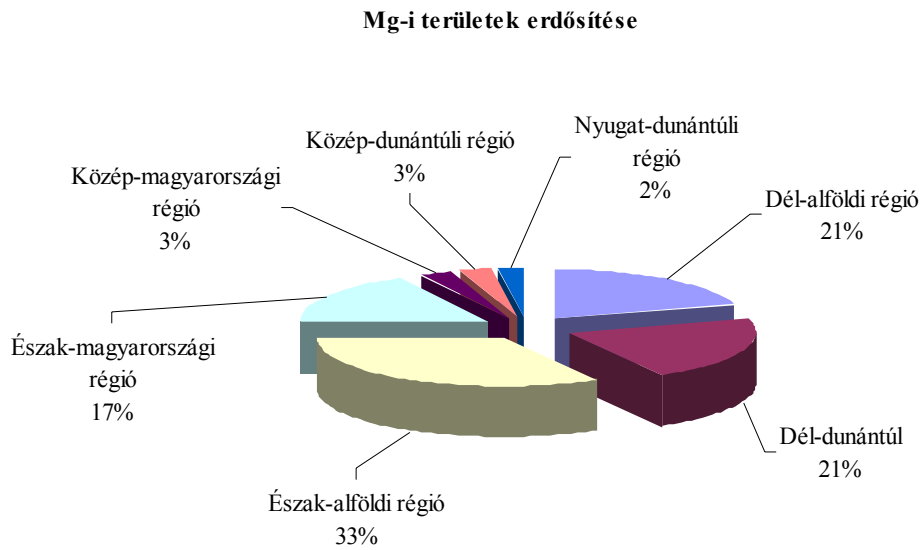

A diagram bal tengelye a kifizetett támogatást, jobb tengelye a kifizetett kérelmek számát mutatja.

A kifizetett kérelmek száma már közel másfélszerese volt a 2006-os értéknek, **a 3 700 kérelemre több mint 36 millió euró került kifizetésre.** (12. ábra) A 144 kérelmező esetében a teljesítés későbbre tervezett, ezért nem kapcsolódott hozzá kifizetés.

A 2007-ben egy kérelemre jutó kifizetések összege elmarad a korábbi években igényelt támogatásokétól illetve a 2007 előtt történt kifizetési átlagtól is, ami annak köszönhető, hogy több kérelmező is kisebb területre kért kifizetést, mint amire a támogatási döntés alapján jogosult lett volna.

A 2007. évi kifizetések megoszlása az ÁESZ Igazgatóságai szerint

Forrás: MVH

A 2007. évi kifizetett kérelmek összege esetében a korábbi évek támogatási igényeihez hasonlóan megfigyelhető az alföldi régiók túlsúlya, hiszen az összes támogatás több mint fele (54%) kapcsolódik ismét hozzájuk (Debreceni és Kecskeméti Igazgatóság). A Dél-dunántúl részesedése kis mértékben csökkent, 21%-ra, de így is ebbe a három régióba került minden 10 euró támogatásból közel 7,5 euró. A Zalaegerszegi és Szombathelyi Igazgatóságon keresztül ugyanakkor továbbra is az országos összeg 2%-át hívják le. (13. ábra)

A Nyugat-Dunántúl alacsony teljesítménye az eleve magas fokú erdősültséggel magyarázható. Közép-Magyarországon és a Közép-Dunántúlon a főváros közelsége, a viszonylag jó minőségű földek, illetve a magasabb termelési értéket biztosító kertészeti termelés az oka a jogcím alacsony kihasználtságának.

39. táblázat

Monitoring indikátorok a „mezőgazdasági területek erdősítése” intézkedés esetében

Megnevezés		Mg-i területek erdősítése			
		2004-2007.		2007	
		abszolút számok	%**	abszolút számok	%***
Kedvezményezett száma	terv	13 875		0	
	tény	4 547	32,77%	0	0,00%
Támogatott terület nagysága (ha)	terv	30 000		0	
	tény	44 068,20	146,89%	0	0,00%
Kifizetés: Összes közpénz (euró)	terv*	79 675 000		40 735 557	
	tény	75 282 271	94,49%	36 342 828	89,22%
Kifizetés: EMOGA (euró)	terv*	63 740 000		32 588 446	
	tény	60 225 677	94,49%	29 074 262	89,22%

Forrás: MVH

* A 2006. évi átcsoportosítással módosított előirányzat

** A 2004-2006. évi időszak tervezett adatainak százalékában.

*** A 2007. évre fennmaradó keret százalékában.

Bár a NVT-ben tervezett kérelmeknek (kedvezményezettnek is csupán egyharmadát sikerült elérni, a tervezett támogatott terület kétszerese került lefedésre 2007-ben, a hároméves előirányzatnak pedig közel másfélszerese (44 068 ha). Az egy kérelem által érintett terület nagyság jóval nagyobb volt a tervezettnél, 2 ha helyet közel 10 ha. Mivel új támogatási kérelmek nem kerültek 2007-ben értékelésre, ezért ezen mutatók már nem változtak (40. táblázat) A kifizetések terén 2007-ben közel 90%-os értéket sikerült elérni, amivel a teljes NVT időszakra jutó keret majd 95%-a a támogatottakhoz került. A fennmaradó 4,4 millió euró még a 2008-ban értékelésre kerülő 509 kifizetési kérelemre biztosíthat fedezetet. Az intézkedés így megfelelt a kitűzött céloknak.

40. táblázat

Monitoring indikátorok a „mezőgazdasági területek erdősítése” intézkedés esetében

Mezőgazdasági területek erdősítése			2004	2005	2006	2004-2006	2004-2007	2004-2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest
Kedvezményezettek száma			4 160	4 625	5 090	13 875	4 547	33%
Kedvezményezettek száma ültetvénytípusonként								
Fenyőfélék	Magán: 96%	Állami: 4 % [1]	85	90	100	275		0%
Lombos fafajták			4 075	4 535	4 990	13 600	4 547	33%
amelyből vegyes ültetésű			2 280	2 545	2 800	7 625	95	1%
Támogatott terület nagysága (ha)			9 000	10 000	11 000	30 000	44 173	147%
amelyből tevékenység típusok szerint:								
Ápolás [2]			9 000	19 000	30 000	30 000	42 313	141%
Éves kieső jövedelempótlás			9 000	19 000	30 000	30 000	42 419	141%
amelyből: telepítés összesen, ültetvény típusok szerint								
Fenyőfélék	Magán: 96%	Állami: 4 %	180	200	220	600		0%
Lombos fafajták			8 820	9 800	10 750	29 370	44 170	150%
amelyből vegyes ültetésű			4 900	5 500	6 050	16 450	314	2%
Összes közpénz (millió EUR)			20,1	24,2	35,4	79,7	272,0	341%
amelyből Tevékenység típusok szerint:								
· Ápolási költségek					6,8	6,8	50,9	746%
· Éves kieső jövedelempótlás			1,9	4,0	6,3	12,2	9,3	76%
Ültetvénytípusok szerint:								
Fenyőfélék			0,4	0,4	0,4	1,2		0%
Lombos fafajták			17,8	19,8	21,8	59,4	71,8	121%
amelyből vegyes ültetésű			10,0	11,1	12,2	33,4		0%

[1] Magába foglalja az állami és a magán bérlők által használt állami tulajdonú területeket.

[2] Az ápolás költségek támogatásának forrása csak a 2006-os oszlopban szerepel, mivel a 2004 – 2005-ben végrehajtott ápolási munkák felmerülő költségeinek visszatérítése 2006-ban történik az elvégzett munka eredményessége alapján.

A 23. táblázat a jóváhagyott kérelmek adatait tartalmazza az NVT eddigi időszakára. A fenyőféléknél előírt 20-30%-os lombos arány miatt ezen kérelmek is a vegyes ültetésűekhez lettek sorolva, amelyek így is minimális kedvezményezetti számot tudtak felmutatni. A támogatott terület nagysága ugyanakkor jelentősen meghaladja a tervszámokat, mind az ápolás, mind a jövedelempótlás tevékenységekhez kapcsolódóan. A felhasznált források megoszlását tekintve az adatok nem mutatnak teljesen egyértelmű képet, mivel azok a teljes időszakra vonatkozó támogatásokat tartalmazzák.

Monitoring indikátorok a „mezőgazdasági területek erdősítése” intézkedés esetében

Mezőgazdasági területek erdősítése	Az indikátor típusa	Adat-forrás	Kiindulási év	Kiindulási adat	Előrejelzés/ célállapot 2006	Tény 2007	2004-2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest
Mezőgazdasági terület csökkenése (ezer ha)							
szántó				4516	4492	4 492	100%
gyep				1063	1060	1 060	100%
szőlő, gyümölcsös, kert				289	287	287	100%
nádas, halastó	E	KSH	2002	93	92	92	100%
Erdőterület növekedése (ezer ha)	E	AESZ	2002	1 823	1853	1890	102%
Az erdővel borított területek megoszlása elsődleges rendeltetéscsoportonként (ezer ha)							
gazdasági				1 182	1 206	1 184	98%
védelmi				612	617	674	109%
egészségügyi-szociális				25	26	27	104%
oktatási - kutatási	E	ÁESZ	2002	4	4	4	100%
Védelmi rendeltetésű erdőtelepítések /gazdálkodás területe (ha)	E	AESZ	2002	829	1650	1 650	100%
Őshonos fafajokkal telepített/javított mezőgazdaságilag művelt területek (MMT) nagysága (ha)	E	AESZ	2002	5 155	18 000	11 775	65%
Alacsony vagy hiányos erdőültetési mezőgazdaságilag művelt területeken (MMT) telepített erdők nagysága (ha)	E	AESZ	2002	1 941	3 900	3 900	100%
A 91/2001 (VI. 15.) Korm. rend. 1-2 mellékletének 3. oszlopa („vidékfejlesztés”) által magába foglalt hátrányos helyzetű területeken ültetett erdők aránya	E	AESZ	2003				
Erdőgazdálkodók számának növekedése, (fő)	H	AESZ	2002	24 669	27 500	33 239	121%
Erdősítéssel jelentős mértékben (több mint 50 ha) érintett települések száma	H	AESZ	2002	38	198	95	48%

Az indikátorok tekintetében jelentősen sikerült felülmúlni a tervszámot az erdőgazdálkodók számában, a 27 500 fős célállapothoz képest 33 239 fő a tény szám, ugyanakkor az erdősítéssel jelentős mértékben érintett települések száma 38-ról csak 95-re nőtt, ami kb. a fele a tervezett 198 településnek. Hasonló az elmaradás az őshonos fafajokkal telepített/javított mezőgazdaságilag művelt területek (MMT) nagyságát illetően. A mezőgazdasági területek csökkenésében, az erdőterület növelésében és a területek megoszlását tekintve az intézkedés révén teljesültek a kívánt eredmények.

3.3.5. Korai nyugdíjazás

3.3.5.1. Az intézkedés rövid bemutatása

A támogatás elsődleges célja, hogy az idősebb (55 év feletti, de az öregségi nyugdíjkorhatárt még el nem érő) gazdálkodók (akik az igénylést megelőzően legalább 10 éven keresztül mezőgazdasági tevékenységet folytattak, vagy gazdaságvezetőként eltöltöttek legalább öt évet) méltányos körülmények között tudjanak felhagyni a mezőgazdasági termeléssel. Ehhez biztosít rendszeres jövedelempótló forrást (75 éves korig, de legfeljebb 15 évig) a korai nyugdíjazás intézkedés.

A korai nyugdíj intézkedés által potenciálisan érintettek köre 10 000 főre tehető. Az érintett mezőgazdasági terület tervek szerint 50 000 hektár, míg a gazdaságok átlagos területének növekedése mintegy 0,5 hektárra volt tervezve. A jogcím megnyitása azért lett volna fontos,

mert anélkül biztosított volna életjáradékszerű ellátást az 55 éves életkort elért gazda számára, hogy a család elveszítené a földjét.⁹

Ez az intézkedés a jelenlegi tervezési időszakon belül **nem került meghirdetésre**. Ennek oka a szükséges jogszabályi változtatások időigénye volt. Az eredeti elképzelések szerint a korai nyugdíjazás jogcímen az erre jogosultak egy olyan nyugdíjszerű járulékot kaptak volna, amely az öregségi nyugdíj előtt, majd azt kiegészítve nyújtott volna szociális segítséget a gazdálkodással felhagyó ügyfeleknek. A jogcím kidolgozása folyamán fény derült azonban arra, hogy az eredeti elképzelések több olyan feltételt is tartalmaztak, amelyek nehezen, vagy egyáltalán nem ellenőrizhetőek, veszélyeztetve ezzel a jogcím végrehajtásának sikerét. Az eredeti koncepció az MVH-t a támogatásban résztvevőkkel szemben foglalkoztatatói státuszba helyezte aránytalanul megemelve ezzel a végrehajtás költségeit. Tekintettel arra, hogy az eredeti elképzelés pénzügyi része sem volt teljes körűen tisztázott (mely költségek minősíthetők a társfinanszírozás szempontjából támogatásnak, melyek nem), így bár az eredeti elképzelés szociális szempontokat tekintve kedvezőbb lehetett volna, a végrehajtási problémák miatt mégis egy egyszerűbb, társadalombiztosítási és nyugdíj elemeket nélkülöző normatív jellegű támogatás kidolgozása vált célszerűvé. A támogatási rendszer újragondolása, új koncepció kidolgozása többszöri egyeztetést és hosszabb időt igényelt.

Az eredeti 3 éves tervszám 19 378 000 a teljes program forrásainak 2,6 százalékát tette ki. Azonban a 2006-ban elfogadott módosítások alapján a 2004-2006-os NVT-időszakban nem kerül meghirdetésre az intézkedés, forrásai átcsoportosításra kerültek.

Az intézkedés az NVT részét képezi, de bevezetésére nem került sor a vonatkozó adójogi és társadalombiztosítási jogszabályokkal, valamint az intézkedés kapcsán a Kifizető Ügynökség – Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) – által ellátandó feladatok szabályozásának tisztázatlansága miatt. Nem került sor annak meghatározására, hogy a jogcím egyszerű támogatásként, vagy szolgálati időbe beleszámító, a fenti jogszabályokkal harmonizáló jövedelem-kiegészítésként funkcionáljon-e. Az FVM Helyettes Államtitkári Értekezlete 2005. szeptember 6-án olyan határozatot fogadott el, amelynek alapján a bevezetés legkorábbi időpontja – az Európai Unió Bizottsága általi jóváhagyást követően – legkorábban 2007. január 1, így már csak EMVA forrásból lehet a 2007-2013-as időszakban megkezdeni a végrehajtást.

3.3.6. Szerkezetátalakítás alatt álló félig önellátó gazdaságok támogatása

3.3.6.1. Az intézkedés rövid bemutatása

A szerkezetátalakítás alatt álló félig önellátó gazdaságok támogatása intézkedés célja a csak részben árutermelő gazdaságok piacorientált árutermelésre való átállásának elősegítése jövedelemkiegészítő támogatás nyújtásával.

A félig önellátó gazdaságok fejlesztésének tipikus akadályai a fejlesztéshez szükséges tőke, a szakmai képzettség, naprakész ismeretek és piaci információk hiánya, valamint az egyoldalú termelési struktúrákkal kapcsolatos veszélyek. Ezen akadályoknak felszámolásának

---

⁹ Az e jogcímet igénybe vevő gazdának ugyanis elég egy olyan adásvételi vagy ajándékozási szerződést felmutatnia, amelyben a 40 évnél fiatalabb vevő vagy megajándékozott személy (általában közvetlen leszármazott, rokon, családtag) vállalja, hogy legalább 5 évig folytatja a mezőgazdasági tevékenységet és legalább 10 évig nem adja el a birtokot. Ez tehát a generációk közötti kapcsolatot, a folytonosságot, a családi gazdaságok megerősítését szolgálja, s így sokkal jobb alternatívát jelent, mint a „Földért életjáradékot” program, amely a föld elvételével éppen ezt a folytonosságot szakítja meg.

elősegítésére a támogatás címzettjei az intézkedés keretében évi 1000 euró támogatáshoz juthatnak

A támogatás igénybevételére azok a Magyarországon gazdálkodó egyéni vállalkozók, illetve teljes munkaidős őstermelők jogosultak, ahol a gazdaság teljesítménye a kérelmezés előtti évben 2-5 EUME között volt, és a kérelmező rendelkezik szakirányú képzettséggel vagy hároméves szakmai gyakorlattal. További feltétel egy ötéves üzleti terv összeállítása, amely az 5. év végére legalább 5 EUME teljesítményt vagy 50 százalékos növekedést irányoz elő. A támogatások odaítélése során előnyben részesülnek a kedvezőtlen adottságú területekről jelentkezők, és a fiatal gazdálkodók.

Az intézkedés iránti érdeklődés a félig önellátó gazdaságok támogatás jogcím esetében alulmúlta a várakozásokat. A támogatási kérelmek alacsony számának oka elsősorban az összetett jogosultsági feltételek (megfelelő gazdaságméret, szakirányú képzettség, erőteljes teljesítménynövekedés az 5. év végére) és az alacsony támogatási összeg között fennálló aránytalanság. A támogatási feltételek enyhítése kapcsán felmerült a gazdaságméret alsó határának 1 EUME-re való csökkenése, amely azonban veszélyeztette volna az életképességi kritériumot.

3.2.6.2. Az intézkedés pénzügyi terve

A szerkezetátalakítás alatt álló félig önellátó gazdaságok támogatása intézkedés korábbi változásokat követő 3 éves előirányzatát (21 millió euró) a 2006. évi NVT forrásátcsoportosítások közel 17,5 millió euróval 3 460 000 euróra csökkentették, majd 2007-ben újabb 0,6 millió euró került átcsoportosításra a termelői csoportokra (42. táblázat). Ugyan eredetileg is a 2. legkisebb összeget tervezték ezen intézkedésre, de az akkori 2,6%-os arány 2007-re így alig fél százalékra csökkent.

2007-ben a három évre tervezett támogatás több mint fele még rendelkezésre állt.

42. táblázat

A félig önellátó gazdaságok támogatása intézkedés pénzügyi terve

Év	Pénzügyi forrás (euró)		
	EU	Nemzeti	Összesen
2007	1 178 986	294 7464	1 473 732
2004-2006*	2 289 970	572 492	2 862 4626

Forrás: NVT és FVM

* A 2007. évben kezdeményezett, a Bizottság által jóváhagyott átcsoportosítással módosított előirányzat.

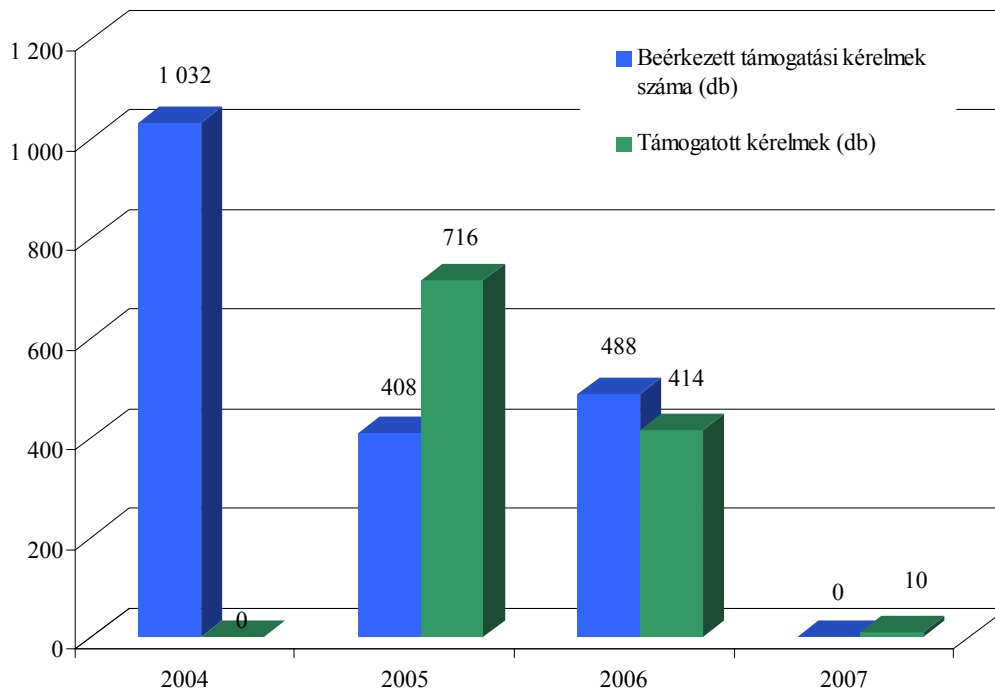
3.2.6.3 Elért eredmények 2007-ben

A szerkezetátalakítás alatt álló félig önellátó gazdaságok támogatása jogcímre **2007-ben már nem fogadtak be támogatási kérelmet**. A 2006-ra benyújtott 243 kérelem viszont ebben az évben került értékelésre. A vizsgálat mindössze 10 támogatást eredményezett 230 elutasított és 3 visszavont kérelem mellett (43. táblázat). 202 kérelmet jogosulatlan igény, 20-at formai hiba, 8-at benyújtási időszakon kívüli beadás miatt utasítottak el.

A nagymértékű elutasítási arány miatt a 2007-re jelentősen visszaesett a támogatások száma. A kérelmenkénti fix 1 000 euró éves támogatás miatt természetesen az igényelt összegek a kérelmek számával azonosan mozogtak. (14. ábra)

14. ábra

Félig önellátó gazdaságok, támogatási kérelmek

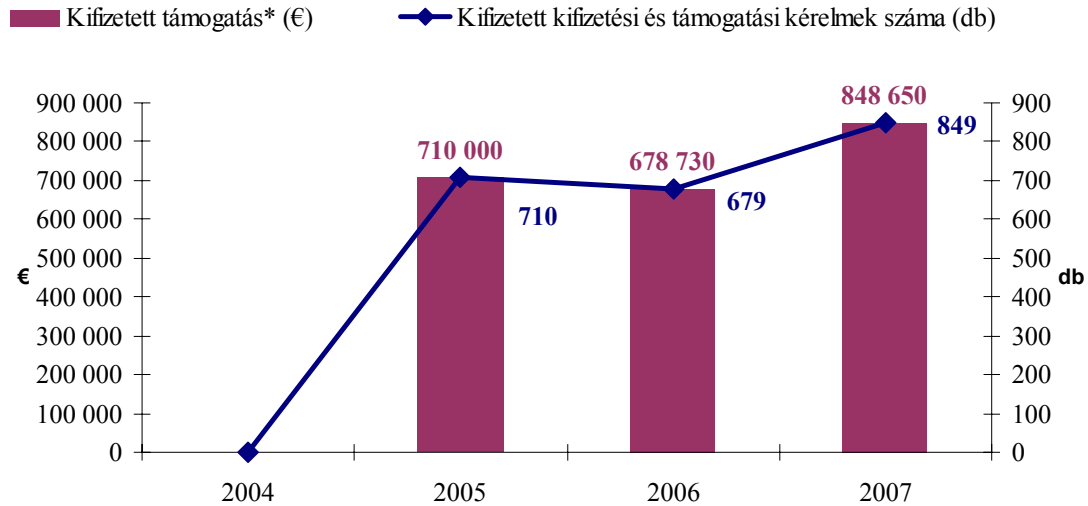

A beadott kérelmekre vetítve igen jelentős volt a támogatási arány visszaesése, még a korábbi beadási időszaknál közel 70% volt ez a mutató, 2006-ban ez 46%-ra, majd 2007-ben 4%-ra süllyedt. Így a megítélt támogatások összege is számottevően csökkent. A visszavont kérelmek számában nem volt tapasztalható változás, az alacsonyabb támogatási arány az elutasítások számának és arányának jelentős növekedése miatt következett be.

2007-ben 889 kifizetési kérelem érkezett be a júliusi beadási időszakban, de ezek mindegyike 2008-ban kerül csak értékelésre, 2007-ben a korábbi évről maradt 739 kérelem került feldolgozásra.

Kifizetések a félig önellátó gazdaságok intézkedés során

A diagram bal tengelye a kifizetett támogatást, jobb tengelye a kifizetett kérelmek számát mutatja.

A 739 kérelem eredménye 593 jóváhagyott kifizetés. Ezen túl 246 db 2006-ban értékelt és 10 db korábbi évben beérkezett de 2007-ben jóváhagyott támogatási kérelem összege került átutalásra. A 2006-os adatot 25%-kal meghaladó 849 kifizetés fix 1 000 eurós támogatással számított összegéből levonásra került 350 euró egyes kérelmezők késedelme miatt, így alakult ki a 848 650 euró kifizetési összeg. (15. ábra)

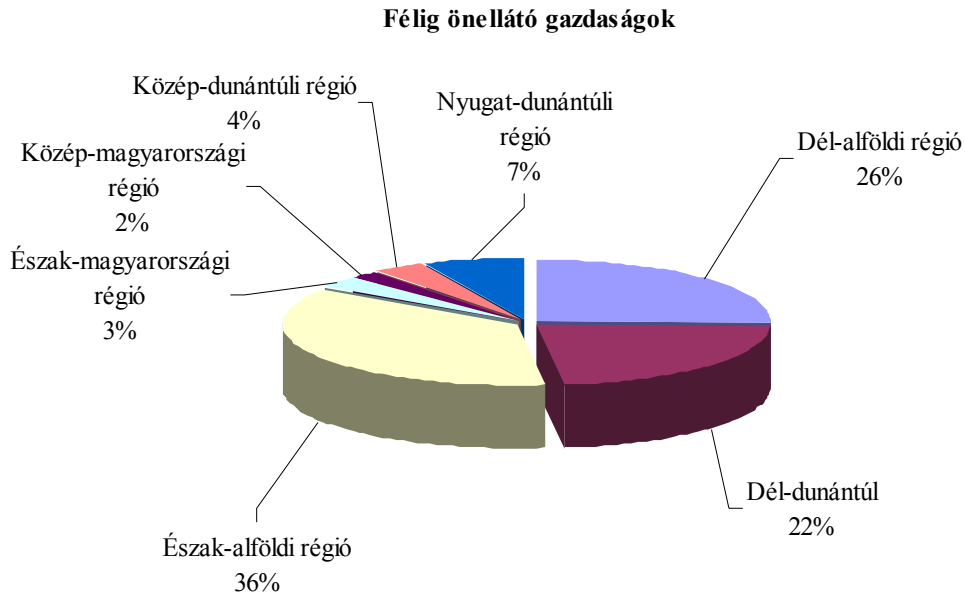
2006. évi támogatási kérelmek a „szerkezetátalakítás alatt álló félig önálló gazdaságok támogatása” intézkedésre

Félig önálló gazdaságok	2004	2005	2006	2007
<i>Korábbi évben befogadott, tárgyévben értékelt kérelmek száma</i>		1 032	410	243
Beérkezett támogatási kérelmek száma (db)	1 032	408	488	0
A beérkezett kérelmek alapján számított támogatási igény (€)	1 032 000	408 000	488 000	0
Befogadott kérelmek (db)	1 032	408	488	0
Támogatott kérelmek (db)	0	716	414	10
<i>Korábbi évben befogadott kérelemből</i>	0	716	168	10
<i>Adott évben befogadott kérelemből</i>	0	0	246	0
Támogatott kérelmek teljes támogatási időszakra vonatkozó támogatásigénye (euró)	0	3 580 000	2 070 000	50 000
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>	0	3 580 000	840 000	50 000
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>	0	0	1 230 000	0
Támogatott kérelmek első évre vonatkozó támogatásigénye (euró)	0	716 000	414 000	10 000
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>	0	716 000	168 000	10 000
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>	0	0	246 000	0
Ebből: EMOGA (€)	0	572 800	331 200	8 000
Elutasított kérelmek száma (db)	0	305	236	230
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>	0	305	236	230
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>	0	0	0	0
Az elutasítás okai:				
jogosulatlan igény (EUME vagy terület) miatt (db)		292	226	202
formai hibás, hiányosan benyújtott kérelem miatt (db)		10	8	20
benyújtási időszakon kívül beadott kérelem miatt (db)		1	2	8
a kérelmező nem válaszolt a hiánypótlásra (db)		2	-	0
Visszavont kérelmek száma (db)	0	9	5	3
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>	0	9	5	3
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>	0	0	0	0
<i>2006-ban befogadott, 2007-ben értékelt kifizetési kérelmek száma</i>				739
Beérkezett kifizetési kérelmek száma (db)	0	703	739	889
Jóváhagyott kifizetési kérelmek száma (db)	0	0	505	593
<i>Korábbi évben (2006.) befogadott kérelmekből</i>				593
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>				0
Elutasított kifizetési kérelmek száma (db)				146
<i>Korábbi évben (2006.) befogadott kérelmekből</i>				146
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>				0
Kifizetett kifizetési és támogatási kérelmek száma (db)	0	710	679	849
<i>támogatási kérelmek alapján</i>	0	710	174	256
<i>kifizetési kérelmek alapján</i>	0	0	505	593
Kifizetett támogatás* (€)	0	710 000	678 730	848 650
<i>támogatási kérelmek alapján</i>	0	710 000	174 000	256 000
<i>kifizetési kérelmek alapján</i>	0	0	504 730	592 650
2008-ban kerül értékelésre a kérelem				889

Forrás: MVH

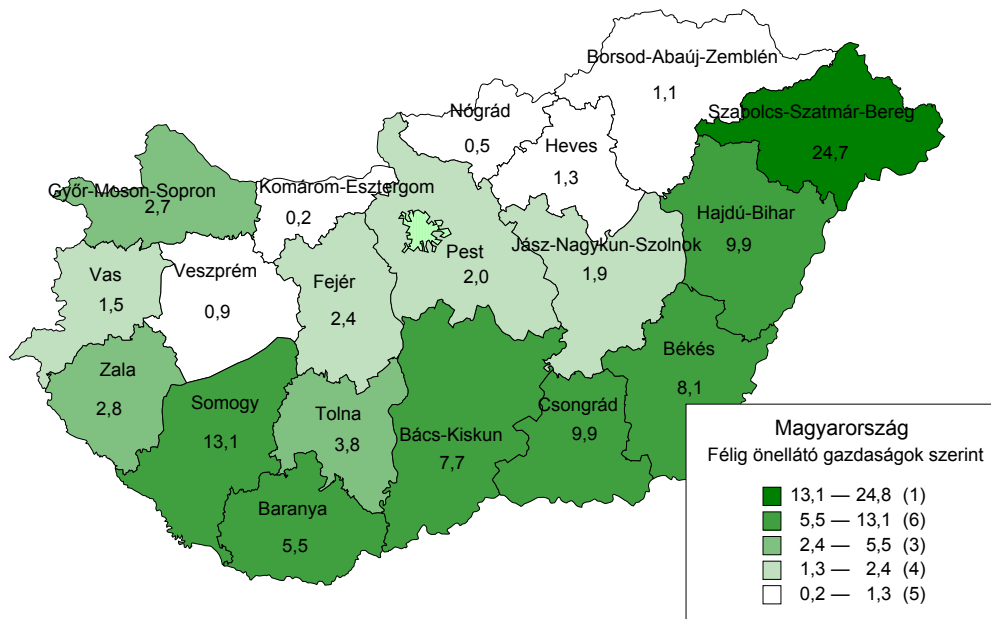
A kifizetett támogatás jelentős része, több mint 50 százaléka az alföldi régiókban realizálódott. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyének köszönhetően a teljes keret 36%-a került az északi részre. A Dél-dunántúli régió részesedése a korábbi évhez hasonlóan maradt 20% felett, míg a Nyugat-dunántúl a 2006-os 10 százalékpontos emelkedést követően visszatért a 2005-ös szinthez. (16-17. ábra)

A 2007-ben kifizetett támogatások regionális eloszlása

Forrás: MVH

A 2007-ben kifizetett támogatások megyei eloszlása*

* Pest megye Budapest adatait is tartalmazza.

Monitoring indikátorok a szerkezetátalakítás alatt álló félig önellátó gazdaságok támogatása intézkedésnél

Megnevezés		Félig önellátó gazdaságok			
		2004-2007.		2007	
		abszolút számok	%**	abszolút számok	%***
Kedvezményezettek száma	terv	12 320		11 190	
	tény	1 140	9,25%	10	0,09%
Kifizetés: Összes közpénz (euró)	terv*	2 862 462		1 473 732	
	tény	2 237 380	78,16%	848 650	57,59%
Kifizetés: EMOGA (euró)	terv*	2 289 969		1 178 985	
	tény	1 789 904	78,16%	678 920	57,59%

Forrás: NVT

* A 2006. évi átcsoportosítással módosított előirányzat

** A 2004-2006. évi időszak tervezett adatainak százalékában.

*** A 2007. évre fennmaradó keret százalékában.

Az intézkedés tervezett számaitól igen nagy eltérés tapasztalható: a teljes NVT időszakra előirányzott 12 320 kedvezményezettnek bő 9%-a részesült végül támogatásban. Az intézkedés forrásának jelentős csökkentését követően a forrásfelhasználás valamivel kedvezőbb képet mutat, mind a 2007-es, mind a hároméves időszak tekintetében, előbbinél 58%, utóbbinál 78% az előrehaladás. (44. táblázat) Az eredeti tervszámokhoz képest természetesen még jelentősebb az elmaradás (45. táblázat).

A csekély érdeklődés oka részint a tájékoztatás hiányával magyarázható, részint a mezőgazdasági tevékenység dokumentálatlanságának tudható be (a támogatási jogosultság árbevételhez, illetve annak növeléséhez kötött, holott a támogatás által célba vett gazdaságok bevételeik nagy részéről nem rendelkeznek számlákkal, így igazolni sem tudják azokat), részben pedig az említett szigorú jogosultsági feltételekre vezethető vissza. Ez utóbbiak egyike az 50 százalékos teljesítménynövekedés és 5 EUME termelési érték, amelyet az 5. év végére kell elérniük a programban résztvevőknek. Ennek teljesítése a mezőgazdasági vállalkozások számára nehézségekbe ütközhet, mivel itt a gazdálkodás más ágazatokhoz képest lényegesen nagyobb kockázatot rejt magában az esetlegesen bekövetkező természeti károk miatt, s ennek következtében a termelők nem merik vállalni e feltétel teljesítését.

Az intézkedésben részt vevők területi eloszlására részbeni magyarázatot adhat, hogy a jövedelmi viszonyok a Nyugat-Dunántúli régióban magasabbak, kevésbé indokolják az alacsony összegű támogatás igénybevételét. Ennek fordítottja látható a keleti és déli megyék esetén.

Az intézkedés így nem érte el a kitűzött célokat, 2007-ben a forrásátcsoportosítás megtörtént. A 2007. végén még meglévő 625 ezer eurós forrás a 2008-as évre tolodott 889 kifizetési kérelemre jelenthet részben fedezet.

Monitoring indikátorok a szerkezetátalakítás alatt álló félig önálló gazdaságok támogatása intézkedésnél

Szerkezetátalakítás alatt álló félig önálló gazdaságok támogatása	2004	2005	2006	2004-2006 terv	2005	2006	2007	2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest	2004-2007 tény adat	2004-2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest
Új szerződések száma	1 030	5 950	5 340	12 320	716	414	10	0,1%	1 140	9%
Összes közpénz (millió EUR) szerződés alapján	1,21	7,16	12,63	21,00	0,716	0,41	0,01	0,0%	1,136	5%
amelyből EMOGA	0,97	5,73	10,11	16,81	0,57	0,33	0,01	0,0%	0,91	5%
Összes közpénz (millió EUR) kifizetés alapján	1,21	7,16	12,63	21,00	0,71	0,68	0,85	4,0%	2,24	11%
amelyből EMOGA	0,97	5,73	10,11	16,81	0,57	0,54	0,68	4,0%	1,79	11%

Monitoring indikátorok a szerkezetátalakítás alatt álló félig önálló gazdaságok támogatása intézkedésnél

46. táblázat

Szerkezetátalakítás alatt álló félig önálló gazdaságok támogatása	Az indikátor típusa	Adat-forrás	Kiindulási év	Kiindulási adat	Előrejelzés/célállapot 2006	2007 tény adat	2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest	2004-2007 évi teljesítés	2004-2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest
A női kedvezményezettek aránya (%)	E	Monitoring rendszer	2004	0	30	20	67%	34,7	116%
A fiatal gazdálkodók aránya a kedvezményezettek között (%)	E	Monitoring rendszer	2004	0	30	40	133%	35	117%
A más támogatásban részesülők aránya a kedvezményezettek között (%), amelyből									
· AVOP-ból támogatott beruházások					10		-		0%
· Agrár-környezetgazdálkodás					30	0	0%	14,81	49%
· Kedvezőtlen Adottságú Térségek					50	20	40%	0,7	1%
· egyéb					10		-		0%
	E	Monitoring rendszer	2004	0			-		
A támogatott mezőgazdasági terület nagysága (ha)*	E	Monitoring rendszer	2004	0	94 700	41,52	0%	2212,47	2%
A támogatott állatállomány nagysága (ÁE)*	E	Monitoring rendszer	2004	0	68 000	312	0%	514,76	1%
A támogatásban részesültek mezőgazdasági bevételeinek növekedése (%)	H	Monitoring rendszer	2004	-	60	21,39	36%	14,9	25%
A támogatásban részesültek mezőgazdasági bevételeinek növekedése (ezer euró)	H	Monitoring rendszer	2002	3 920	300	707,35	236%	1044,3409	348%
A nettó árbevétel növekedése a támogatott gazdaságokban (%)	H	Monitoring rendszer	2004	-	5 - 10			14,75	

A meglévő monitoring adatok alapján ugyan a tervezett kedvezményezetti számtól elmaradtak a kérelmek, de a 2007-ben támogatottak esetében a vizsgálható adatok esetében a tervezett értékek több esetben elérésre kerültek. Így a fiatal gazdálkodók aránya a tervezett 30%-os érték felett van és a mezőgazdasági árbevétel is az elvárások felett növekedett euróban kifejezve. A 2004-2007-es időszak tekintetében az előző mutatókon túl a női kedvezményezettek aránya is elérte az elvárt szintet, ugyanakkor több indikátornál jelentős az elmaradás: az agrár-környezetgazdálkodási támogatásban is részesülő kedvezményezettek aránya a tervezett érték felét sem érte el, míg a százalékban kifejezett mezőgazdasági árbevétel növekedés csak 15% lett a tervezett 60%-hoz képest. (46. táblázat)

3.3.7. Termelői csoportok létrehozásának és működtetésének támogatása

3.3.7.1. Az intézkedés rövid bemutatása

Az intézkedés az elégtelen termelői szerveződés következtében fellépő strukturális hiányosságok orvoslása és a termelők piaci érdekérvényesítő képességének megerősítése érdekében nyújt támogatást a termelői csoportok létrehozásához és működéséhez.

A támogatás igénybevételére kizárólag a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter által állami elismerésben részesített termelői csoportok jogosultak. A támogatás elnyerésének további feltétele, hogy a termelői csoport a gabona, rizs, burgonya, olajos növények, cukorrépa, textilipari növények, vágott virág és szaporítóanyag, szőlő és bor, fűszer és gyógynövény, faiskolai termékek, nyers tehéntej, egyéb nyers tej, szarvasmarha, sertés, nyúl, juh és kecske, hal, prémes állat, baromfi és tojás, méz ágazatok valamelyikébe folytassa tevékenységét. Az intézkedés keretében nem támogathatók a zöldség-gyümölcs és a dohány ágazatban elismert termelői csoportok. Egy termelői csoport csak egyszer veheti igénybe a támogatást, és az ötéves időszak leteltét követően nem adhat be új támogatási kérelmet. A támogatási összeget a termelői csoport által forgalmazott termelési érték határozza meg.

A termelői csoportok létrehozásának és működtetésének támogatása intézkedést a Bizottság elé terjesztett 2005/2006. évi ún. szakmai módosítások – mivel a jogcím alapvetően sikeresnek tekinthető – csak kisebb technikai jellegű, illetve pontosító, egyszerűsítő jellegű szakmai változtatásokkal érintik, melyek a következők:

A korábban alkalmazott megszorítás, mely szerint a termelői csoport tagja 12 hónap felmondási időt vállal, kikerült a termelői csoportok elismeréséről szóló rendeletről, mivel a tag kilépésének akadályozása sérti a tag szabadságát és nehezen szankcionálható. Így ez a kitétel a támogatási kritériumok között sem szerepelhet.

A támogatható mezőgazdasági ágazatok körébe a szója is beletartozik.

A megalakulást követően a szervezetek még nem rendelkeznek az elfogadott éves mérleg kivonatával, ezért szükséges volt az a kiegészítés, hogy a támogatási kérelem részét képező éves mérleg kivonata helyett indokolt esetben az a helyettesítő formanyomtatvány is elfogadható, amely tartalmazza a csoport tagjai által forgalmazott termelési értéket.

3.3.7.2. Az intézkedés pénzügyi terve

A termelői csoportok létrehozásának és működtetésének támogatása intézkedés eredeti előirányzatát a 2004. évi NVT forrásátcsoportosítás csökkentette, a 2006-os módosítások az intézkedések közül egyedülként e területet nem érintették, 2007-ben viszont növelték a keretösszeget 648 703 euróval. (47. táblázat) 2007-ben a három évre tervezett támogatás jelentős része még rendelkezésre állt.

**A termelői csoportok létrehozásának és működtetésének támogatása
intézkedés pénzügyi terve**

Év	Pénzügyi forrás (euró)		
	EU	Nemzeti	Összesen
2007	7 276 233	1 819 058	9 095 292
2004-2006	23 218 962	5 804 741	29 023 703

Forrás: NVT

3.3.7.3 Elért eredmények 2007-ben

2007-ben új támogatási kérelmeket már nem fogadtak be, de megtörtént a 2006-ban beadott és még nem értékelt 21 kérelem vizsgálata. (18. ábra)

A 2007. évi támogatási kérelmek a „termelői csoportok létrehozásának és működtetésének támogatása” intézkedés esetében

Termelői csoportok	2004*	2005	2006	2007
<i>Korábbi évben befogadott, tárgyévben értékelt kérelmek száma</i>		9	155	21
Beérkezett támogatási kérelmek száma (db)	9	155	59	0
A beérkezett kérelmek alapján számított támogatási igény (€)	604 204	9 117 077	3 334 378	0
Befogadott kérelmek (db)	9	155	59	0
Támogatott kérelmek (db)	0	7	177	21
<i>Korábbi évben befogadott kérelemből</i>	0	7	144	21
<i>Adott évben befogadott kérelemből</i>	0	0	33	0
Támogatott kérelmek teljes támogatási időszakra vonatkozó támogatásigénye (euró)	0	2 071 495	44 250 000	5 250 000
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>	0	2 071 495		5 250 000
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>	0	0		0
Támogatott kérelmek első évre vonatkozó támogatásigénye (euró)	0	442 075	10 625 957	1 251 216
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>	0	442 075	8 514 022	1 251 216
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>	0	0	2 111 935	0
Ebből: EMOGA (€)	0	353 660	8 500 766	1 000 973
Elutasított kérelmek száma (db)	0	2	15	0
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>	0	2	10	0
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>	0	0	5	0
Az elutasítás okai:				
állami elismerés hiánya miatt (db)		2	11	0
kérelemben magasabb árbavétel megadása miatt (db)		-	3	0
A kérelmező a benyújtásig nem rendelkezett regisztrációs számmal (db)		-	1	0
Visszavont kérelmek száma (db)	0	0	1	0
<i>Korábbi évben befogadott kérelmekből</i>	0	0	1	0
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>	0	0	0	0
Beérkezett kifizetési kérelmek száma (db)	0	14	151	198
Jóváhagyott kifizetési kérelmek száma (db)	0	6	148	121
Elutasított kifizetési kérelmek száma (db)				3
Kifizetett kifizetési és támogatási kérelmek száma (db)	0	13	311	156
<i>támogatási kérelmek alapján</i>	0	7	168	30
<i>kifizetési kérelmek alapján</i>	0	6	143	126
<i>Korábbi évben (2006.) befogadott kérelmekből</i>	0	2	0	5
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>	0	0	143	121
Kifizetett támogatás* (€)	0	931 495	18 996 916	9 572 115
<i>támogatási kérelmek alapján</i>	0	442 075	9 937 915	1 939 258
<i>kifizetési kérelmek alapján</i>	0	489 420	9 059 001	7 632 857
<i>Korábbi évben (2006.) befogadott kérelmekből</i>				253 332
<i>Adott évben befogadott kérelmekből</i>				7 379 525
EMVA-ból kifizetett kifizetési kérelmek száma (db)				74

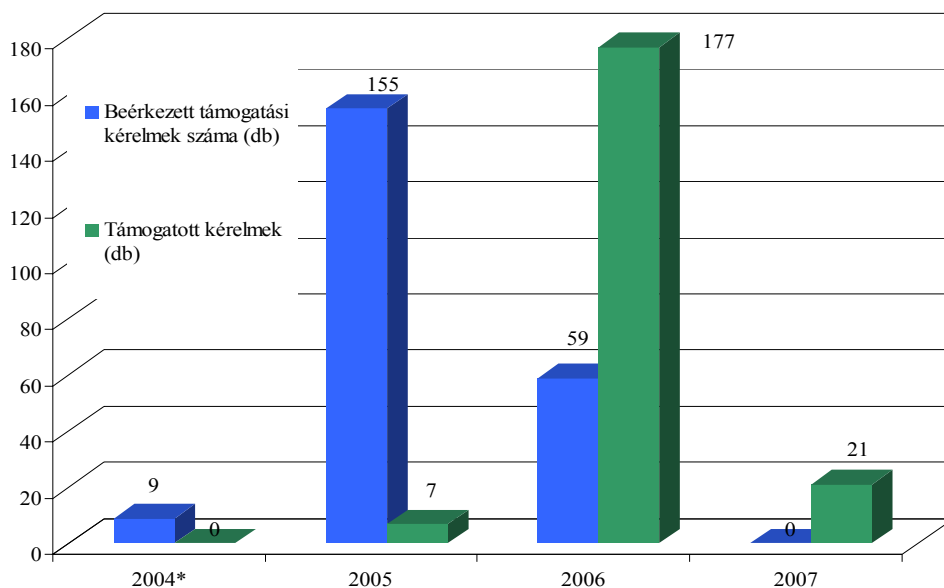
Forrás: MVH

* A táblázatban a 2004-re vonatkozó adatok különböznek a 2004. évről szóló NVT-jelentésben feltüntetettektől. Ennek oka, hogy a kérelmek teljes feldolgozása csak 2005-ben zárult le, s ennek megfelelően az adatok is módosultak.

A 2006-os beadású kérelmek mindegyike támogatásra került. (48. táblázat)

18. ábra

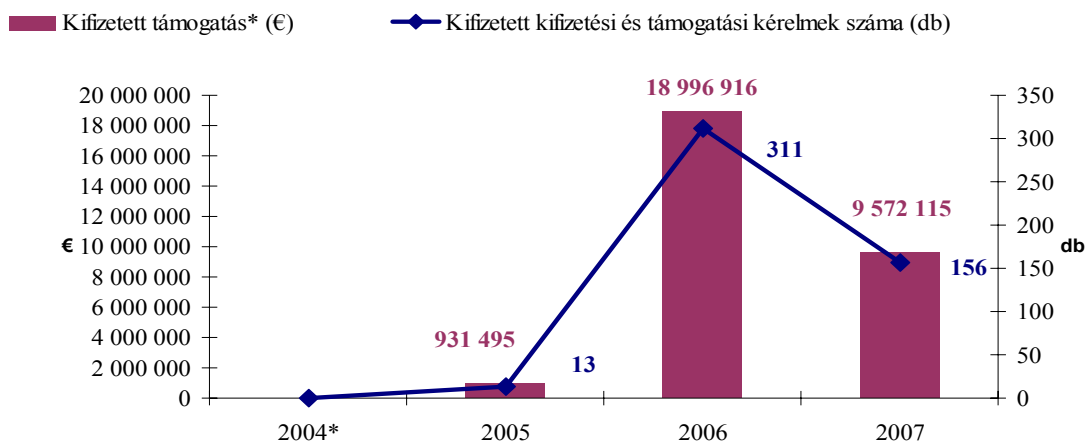
Termelői csoportok, támogatási kérelmek

A támogatott kérelmek száma ezzel együtt a előző évi 177 darabról jelentősen visszaesett, ahogy a megítélt támogatási összeg is, ami így 1,2 millió eurót tett ki. Az egy termelői csoportra jutó átlagos megítélt támogatási összeg 59,5 ezer euró volt, ami némileg kevesebb mit a korábbi évek értéke (60-63 ezer euró) és messze elmaradt az igénylőnként maximálisan adható 100 000 eurótól.

19. ábra

Kifizetések a termelői csoportok intézkedés során

A diagram bal tengelye a kifizetett támogatást, jobb tengelye a kifizetett kérelmek számát mutatja.

A termelői csoportok létrehozásának és működtetésének támogatása intézkedés keretében az érintettek öt éven keresztül részesülhetnek támogatásban. Az első évben beadott támogatási kérelmek – azok jóváhagyása esetén – egyben kifizetési kérelemnek is minősülnek. A második évtől azonban minden évben kifizetési kérelmet kell benyújtani a támogatás folyósításához. (19. ábra)

E kifizetési kérelmek benyújtására 2007-ben a támogató határozattal rendelkező termelői csoportoknak **2007-ben május 31-től június 30-ig volt** lehetőségük.

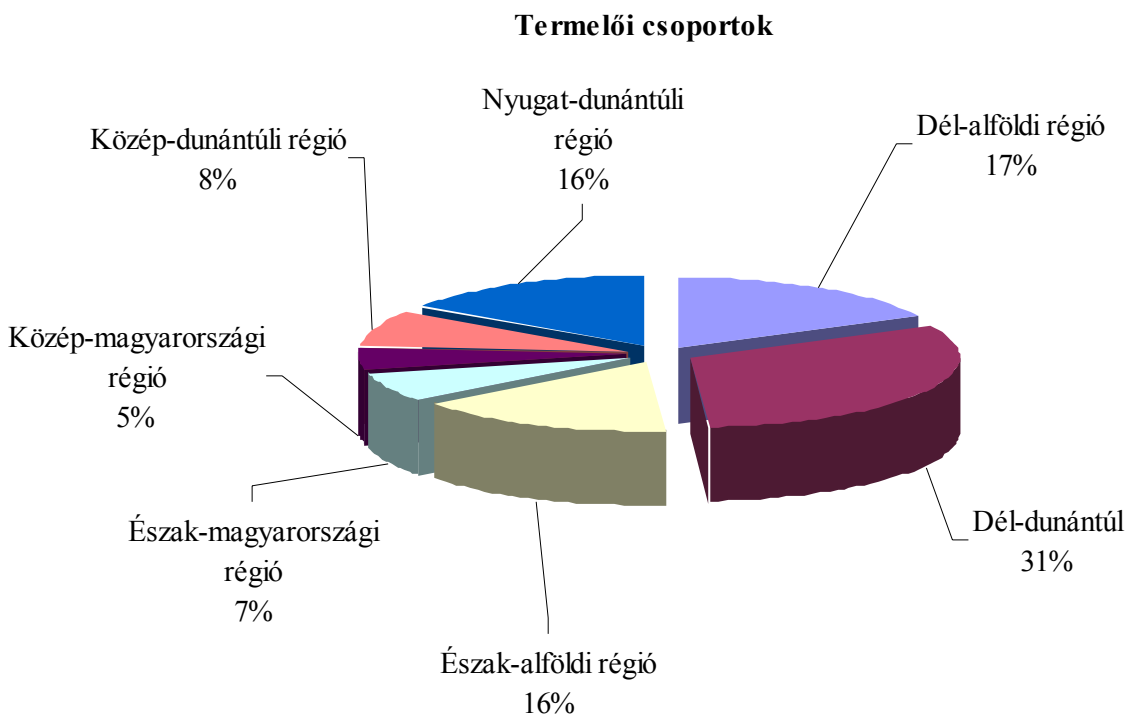
Az említett időpontig 198 kifizetési kérelmet nyújtottak be a termelői csoportok, melyből 3 visszavonásra került, elutasításra nem került sor. A jóváhagyott 121 támogatási kérelem mindegyike kifizetésre került a meglévő NVT keretből, 74 kérelmet pedig már EMVA forrásból fizettek ki. 2006-ról áthúzódott 9 támogatási kérelem és 5 kifizetési kérelem kiegyenlítésével együtt 2007-ben a termelői csoportok részére az MVH így az előző évi értéknek nagyságrendileg a felét, közel 10 millió eurót fizetett ki 156 darab kérelemre.

Az egy kifizetési kérelemre jutó átlagosan kifizetett támogatási összeg a korábbi évhez hasonlóan 61 ezer euró körül alakult.

A 2007-ben kifizetett támogatások regionális eloszlását a 20. ábra szemlélteti.

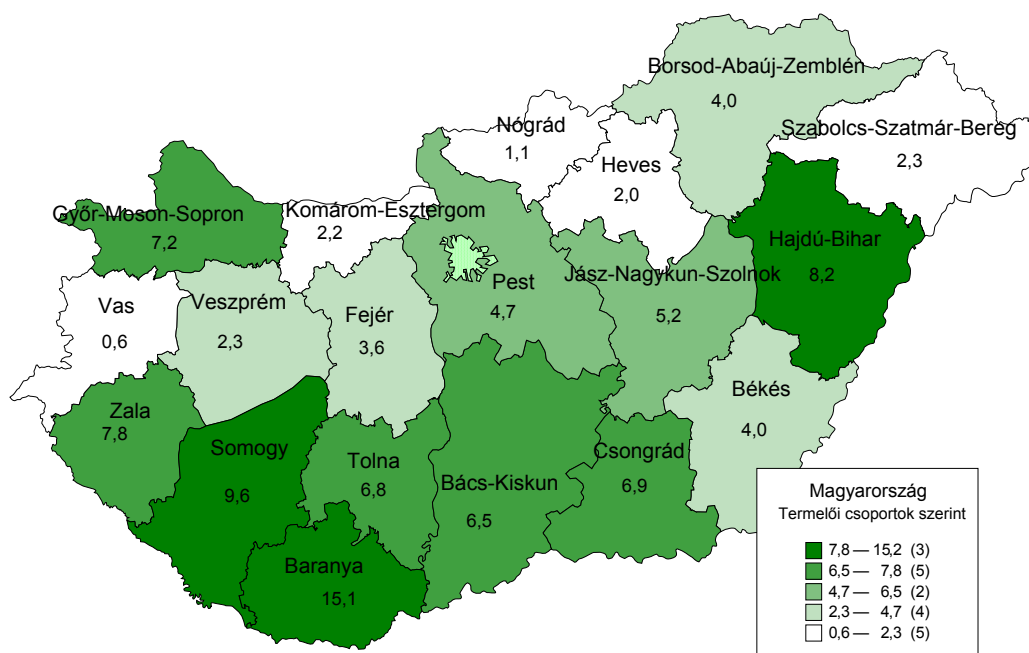
20. ábra

A kifizetett támogatások regionális eloszlása

Forrás: MVH

A kifizetett támogatások megyei eloszlása*

* Pest megye Budapest adatait is tartalmazza.

A korábbi évekhez hasonlóan a 2007-es kifizetések közel 50%-a déli régiókba jutott, Dél-dunántúl 31%-kal, a Dél-alföld 17%-kal részesedett. 2006-ban más intézkedésekhez képest kiemelkedően magas volt az Észak-magyarországi és igen alacsony az Észak-alföldi régióba jutó források aránya, de 2007-re ez megváltozott és előbbinél 16%-ról 7%-ra, utóbbinál pedig 8%-ról 16%-ra módosultak az értékek. (21. ábra)

A tradicionálisan mezőgazdasági területeken jellemzően magasabb a termelői csoportok száma, ebből jelentős a gabona ágazatban alakult csoportszám, ezt mutatják az alföldi és a dél-dunántúli megyék adatai. Hasonló okokkal magyarázható a jó értéket mutató Győr-Sopron megye adata is.

Mivel már 2006-ban meghaladta a tervezett kedvezményezett számot a tényleges érték, ezért 2007-re már nem számítottunk terv értéket. Összességében a teljes NVT időszakra tervezett értéket több mint 30%-kal sikerült meghaladni. Mind a 2007-re fennmaradó, mind a három évre tervezett kifizetési összeg teljes mértékben felhasználásra került, több kérelem már EMVA forrásból lett finanszírozva. (49. táblázat)

Monitoring indikátorok a „termelői csoportok létrehozásának és működtetésének támogatása” intézkedésnél

Megnevezés		Termelői csoportok			
		2004-2007.		2007	
		abszolút számok	%**	abszolút számok	%***
Kedvezményezett száma	terv	155		0	
	tény	205	132,26%	21	-
Kifizetés: Összes közpénz (euró)	terv*	29 023 703		9 095 292	
	tény	29 500 526	101,64%	9 572 115	105,24%
Kifizetés: EMOGA (euró)	terv*	23 218 962		7 276 233	
	tény	23 600 421	101,64%	7 657 692	105,24%

Forrás: NVT

* A 2007. évi átcsoportosítással módosított előirányzat

** A 2004-2006. évi időszak tervezett adatainak százalékában.

*** A 2007. évre fennmaradó keret százalékában.

Szerződések száma tevékenység szerint

Termelői csoportok létrehozásának és működtetésének támogatása	2004	2005	2006	2004-2006	2005 tény	2006 tény	2007 tény	2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest	2004-2007 tény adat	2004-2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest
	Új szerződések száma, amelyből	10	125	20	155	7	177	21	14%	205
állattenyésztés tevékenységi körű	5	80	12	97	3	77	13	13%	93	96%
növénytermesztés tevékenységi körű	5	45	8	58	4	100	8	14%	112	193%
Összes közpénz (millió EUR)	1,98	12,40	14,00	28,38	0,9	19,0	9,6	34%	29,5	104%
amelyből EMOGA	1,58	9,92	11,20	22,70	0,7	15,2	7,7	34%	23,6	104%

Forrás: MVH

Érdekesség, hogy ugyan összességében meghaladta a támogatási kérelem szám a 3 évre tervezett értéket, de ez elsősorban a növénytermesztés tevékenységi körű termelési csoportoknak volt köszönhető: 112 ilyen támogatás született a tervezett 58-cal szemben. 2007-ben összességében a tervszámok 13-14%-át sikerült teljesíteni. (50. táblázat)

Nem csak az intézkedésben érintett termelői csoportok száma haladta meg a 3 évre tervezett értéket, de a termelői csoportokban résztvevő gazdálkodók száma is elérte a várt értéket. 2006-os támogatással 1 577, összességében 13 503 fő volt érintett. A termelői csoportok földterülete és állategység száma az összes és azon belül az export árbevétel növekedése, valamint beruházási volumene viszont nagyságrendekkel haladta meg az elérni kívánt eredményt. Más hatásindikátoroknál még mérsékelt az intézkedés sikere: a külföldi piacokon történő értékesítésből származó árbevétel arány a várt 5% helyett még csak 1%, és a regisztrált egyéni termelőknek is csak 2,2%-a tagja termelői csoportnak szemben a tervezett 6-7%-kal. (51. táblázat)

Eredmény és hatásindikátorok

Termelői csoportok létrehozásának és működtetésének támogatása	Az indikátor típusa	Adatforrás	Kiindulási év	Kiindulási adat	Előrejelzés/célállapot 2006	2007 tény	2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest	2004-2007 tény	2004-2007. évi teljesítés a tervezett értékhez képest
A termelői csoportokban résztvevő gazdálkodók száma (fő),	E	Monitoring rendszer, KSH	2003	10 000	13 500	1 577,0	12%	13 503,0	100,0%
A termelői csoportokban résztvevő gazdálkodók földterülete (ha)	E	Monitoring rendszer	2003	45 000	60 750	12 931,0	21%	586 955,3	966%
A termelői csoportokban résztvevő gazdálkodók állategységeinek száma (ÁE)	E	Monitoring rendszer	2003	10 800	14 580	134 876,0	925%	2 533 405,0	17376%
A termelői csoportokban részt vevő egyéni termelők aránya az összes regisztrált egyéni termelő százalékában (%)	E	Monitoring rendszer, KSH	2003	5	6-7	0,3	5%	2,2	34%
A kedvezményezettek által értékesített termékek árbevételének növekedése (%)	H	Monitoring rendszer	2004	0	1,5	4,5	298%	20,8	1388%
A támogatott termelői csoportoknál az értékesített termékek árbevételének növekedése (ezer Euró)	H	Monitoring rendszer	2003	252	278	2 127,2	765%	98 722,9	35512%
A támogatott termelői csoportok által külföldi piacokon értékesített termékek árbevételének aránya (%)	H	Monitoring rendszer	2004	0	5	0,9	17%	1,1	22%
A támogatott termelői csoportok által kollektíven kivitelezett beruházások összköltsége (ezer €)	E	Monitoring rendszer	2004	-	350	n.a.	-	26 987,5	7711%
A támogatott termelői csoportoknál dolgozó teljes munkaidős foglalkoztatottak száma (FTE, AWU)	H	Monitoring rendszer	2004	-	-	6,0	-	146,0	-

51. táblázat

Forrás: MVH

3.3.8. Az egyes szántóföldi növények termesztését támogató kiegészítő nemzeti közvetlen kifizetések (továbbiakban: szántóföldi növények top-up támogatás)

3.3.8.1. Az intézkedés rövid bemutatása

A nemzeti kiegészítő közvetlen kifizetések célja, hogy kiegészítő jövedelem biztosításával csökkentse a magyar gazdálkodók versenyhátrányát az EU régi tagállamainak gazdálkodóival szemben. A támogatás hozzájárul a gazdálkodók jövedelembiztonságának javulásához és a fejlesztésekhez szükséges likviditás növeléséhez.

A Bizottság C(2004) 3235 számú döntésével elfogadott NVT nem tartalmazott intézkedést a nemzeti kiegészítő közvetlen kifizetések támogatására. Mivel az NVT végrehajtásának megkezdése jelentős mértékben csúszott, ezért a 2004-re allokált források döntő részének kifizetésére 2005-ben került sor, így egy vegetációs periódus támogatása gyakorlatilag kiesett az első kifizetések megkezdéséig. Ugyanakkor a 2005-ös rendkívül kedvezőtlen mezőgazdasági év, valamint a 2006-os év költségvetési megszorításai kérdésessé tették a már jóváhagyott 2005/2006-os nemzeti kiegészítő támogatások kifizetésének lehetőségét. Ezek a körülmények tették szükségessé addicionális források bevonását.

A 1259/1999 Tanácsi rendelet 1c cikkében megfogalmazottakkal összhangban Magyarország élni kívánt azzal a lehetőséggel, hogy a szántóföldi növények top-up támogatás kifizetését kiegészítő nemzeti közvetlen kifizetéseket az NVT forrásaiból átcsoportosítással részben finanszírozza. A módosítási javaslat tartalmazta a pénzügyi boríték összegét, az egységnyi támogatás mértékét, a kvótákat és a végrehajtás és ellenőrzés szabályait. A Bizottság 2005. szeptember 2-án a C(2005) 3425 számú döntésével elfogadta az NVT 2004-es forrásaira vonatkozó korrigált módosítási javaslatot. A módosítási javaslat az NVT 2004-es forrásainak 17%-át érintette. Az átcsoportosított forrásokat a szántóföldi növények top-up támogatás szántóföldi növények területalapú támogatásának kiegészítésére fordíthatók.

3.3.8.2. Az intézkedés pénzügyi terve

52. táblázat

A „szántóföldi növények top-up támogatás kifizetés kiegészítő nemzeti közvetlen kifizetések” intézkedés pénzügyi terve

Pénzügyi forrás (euró)		
2004-2006		
EU	Nemzeti	Összesen
75 169 068	18 792 268	93 961 336

Az intézkedés pénzügyi kerete minimális korrekción esett át 2007-ben, 51 164, 41 euróval csökkent.

Az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlegéből finanszírozott egységes területalapú támogatásokhoz kapcsolódó 2006. évi kiegészítő nemzeti támogatás igénybevételeivel kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 25/2006. (III. 31.) FVM miniszteri rendelet által hivatkozott külön jogszabály (az 53/2006. (VII. 24.) FVM rendelet) az egyes szántóföldi növények top-up támogatás kifizetésekre adható maximális támogatást 12 765

Ft/ha, azaz 46,758 Euró/ha-ban maximalizálta. A tényleges kifizetéseknél – a 25/2006 (III.31.) FVM rendelet 37.§ (9) bekezdésére figyelemmel – 12 405 Ft/ha támogatási mérték került alkalmazásra.

3.2 8.3. Elért eredmények 2007-ben

A 25/2006 (III.31.) FVM rendelet alapján benyújtott egyes szántóföldi növények top-up támogatási kérelmek vonatkozásában tényleges kifizetésre a 2006. naptári évben nem került sor, a tényleges kifizetések a 2007. naptári év elején kezdődtek meg.

A 25/2006 (III.31.) FVM rendelet alapján benyújtott 2006. évi szántóföldi növények top-up támogatásra 157 862 db kérelem került benyújtásra. Ebből 32 db kérelem került visszavonásra. A kérelmekből 155 463 db került jóváhagyásra (támogatott kérelem), 2363 db elutasításra került.

53. táblázat

A 2007. évi támogatási kérelmek főbb jellemzői a szántóföldi növények top-up támogatás kiegészítő nemzeti közvetlen kifizetések intézkedés esetében

	Száma (db)	Támogatási igény (euró), ebből		
		EMOGA	nemzeti	Összesen
Beérkezett kérelmek	157 862			
Befogadott kérelmek	157 858			
Támogatott kérelmek	155 463			
Elutasított kérelmek	2 363			
Visszavont kérelmek	32			
Kifizetett kérelmek	155 463	10 959 197*	43 836 809*	54 796 006*

Forrás: MVH

*a 2007 január 1. és december 31. közötti kifizetések 2006-os kérelmek alapján.

A 2007. évi támogatott kérelmek regionális megoszlása

Régiók	Támogatott kérelmek		Támogatásra jogosult terület	
	száma (db)	aránya	nagysága (ha)	aránya
Közép-Magyarország	8 693	5,59%	234 453,35	6,42%
Közép-Dunántúl	10 810	6,95%	429 667,9	11,77%
Nyugat-Dunántúl	12 876	8,28%	433 160,6	11,86%
Dél-Dunántúl	15 197	9,77%	602 042,55	16,49%
Észak-Magyarország	11 438	7,36%	349 961,01	9,58%
Észak-Alföld	50 667	32,60%	773 717,34	21,19%
Dél-Alföld	45 782	29,45%	828 533,47	22,69%
Összesen	155 463	100,00%	3 651 536,2	100,00%

Forrás: MVH és saját számítások

A **régiók szerinti bontás** tükrözi a szántóföldi növénytermesztés alkalmasságának területi megoszlását, a szántóföldi növények termesztésében domináló alföldi régiók súlyát.

Az intézkedés keretében az MVH Pénzügyi Igazgatósága által megadott adatok szerint 2007-ben összesen 54 796 006 euró került kifizetésre.

4. Pénzügyi megvalósítás

A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv keretében 2007. év végére a keret mintegy 94 %-a kifizetésre került a kedvezményezettek részére. Két intézkedés esetében az *EU követelményeknek való megfelelés* és a *Félig önellátó gazdaságok támogatása* esetében maradt el a kifizetés a 2004-2006-os keretösszegetől, mely döntően az intézkedések iránt megnyilvánuló alacsony támogatási igénnyel volt magyarázható.

55. táblázat

Halmazott adatok 2007. december 31-ig														
Prioritás/Intézkedés	Pénzügyi keret 2004-2006		Beérkezett kifizetési kérelmek				Jóváhagyott kifizetési kérelmek				Kifizetett kérelmek			
	Összesen	EU	száma	Közpénz (€)		A 2004- 2006. évi keret %-ában	száma	Közpénz (€)		A 2004- 2006. évi keret %-ában	száma	Közpénz (€)		A 2004-2006. évi keret %-ában
				Összesen	ebből EMOGA			Összesen	ebből EMOGA			Összesen	ebből EMOGA	
A) a környezet minőségének megőrzése és javítása														
Agrár-környezetgazdálkodás	451 126 289	360 898 000									434 735 925	347 792 156	96,37%	
EU követelményeknek való megfelelés	25 170 000	20 136 000	1 838	9 990 000	7 992 000	39,69%	1338	12 042 000	9 633 600	47,84%	1197	10 648 710	8 518 968	42,31%
A) Prioritás	476 296 289	381 034 000	1 838	9 990 000	7 992 000	2,10%	1 338	12 042 000	9 633 600	2,53%	1 197	445 384 636	356 311 124	93,51%
B) a termelési szerkezet termőhelyi adottságokhoz és piaci viszonyokhoz jobban illeszkedő átalakításának támogatása														
Mezőgazdasági területek erdősítése	79 675 000	63 740 000	7 760	97 634 726	78 107 780	122,54%	6 972	81 828 904	65 463 123	102,70%	6 689	73 333 301	58 666 640	92,04%
B) Prioritás	79 675 000	63 740 000	7 760	97 634 725,59	78 107 780,48	122,54%	6 972	81 828 903,84	65 463 123	102,70%	6 689	73 333 301	58 666 640	92,04%
C) a termelők gazdasági életképességének, pénzügyi helyzetének és piaci pozícióinak erősítése														
Félig önálló gazdaságok támogatása	2 862 462	2 289 969	2 331	2 331 000	1 864 800	81,43%	1 098	1 098 000	878 400	38,36%	1 098	2 190 574	1 752 326	76,52%
Termelői csoportok létrehozása és működtetése	29 023 703	23 218 962	363	22 173 129	17 738 503	76,40%	349	20 884 942	16 707 954	71,96%	275	29 022 866	23 218 293	100,00%
Korai nyugdíjazás	0	0	0	0	0		0	0	0		0	0	0	
C) Prioritás	31 886 164	25 508 932	2 694	24 504 129	19 603 303	76,85%	1 447	21 982 942	17 586 354	68,94%	1 373	31 213 440	24 970 619	97,89%
D) kiegészítő jövedelem és foglalkoztatási lehetőségek biztosítása a mezőgazdasági tevékenységek fenntartásával és folytatásával a gyengébb termőhelyi adottságú területeken gazdálkodók számára														
Kedvezőtlen adottságú területek támogatása	14 810 000	11 848 000				0,00%				0,00%		14 809 985	11 847 188	99,99%
D) Prioritás	14 810 000	11 848 000	0	0	0	0,00%	0	0	0	0,00%	0	14 809 985	11 847 188	99,99%
Technikai segítségnyújtás	37 500 000	30 000 000	617	38 567 251	30 853 801	102,85%	586	36 984 397	29 587 518	98,63%		36 068 856	28 855 085	96,18%
SAPARD	20 011 211	15 000 000	314	20 464 565	15 348 424	102,32%	314	20 464 565	15 348 424	102,32%		20 000 000	14 991 596	99,94%
TOP-UP	93 961 336	75 169 068				0,00%				0,00%		93 961 336	75 169 092	100,00%
Összesen	754 140 000	602 300 000	13 223	191 160 671	151 905 309	25,22%	10 657	173 302 808	137 619 019	22,85%	9 259	714 771 553	570 811 344	94,77%

Az alábbi táblázatban látható a 2007. évben NVT forráskeret terhére teljesített kifizetések intézkedésenkénti megoszlása. 2007-ben összesen 5074 kérelem esetében került sor kifizetésre 261.629.001 Euró támogatási összegben, melyből az EMOGA hozzájárulása 209.338.015 Euró volt.

56. táblázat

2007. évi kifizetések									
Prioritás/Intézkedés	Bérezett kifizetési kérelmek			Jóváhagyott kifizetési kérelmek			Kifizetett kérelmek		
	száma	Közpénz (€)		száma	Közpénz (€)		száma	Közpénz (€)	
		Összesen	ebből EMOGA		Összesen	ebből EMOGA		Összesen	ebből EMOGA
A) a környezet minőségének megőrzése és javítása									
Agrár-környezetgazdálkodás								135956238,2	108799684,7
EU követelményeknek való megfelelés	1110	4360026	3488020,8	771	8172476	6537980,8	655	5590462,357	4472369,817
A) Prioritás	1110	4360026	3488020,8	771	8172476	6537980,8	655	141546700,5	113272054,5
B) a termelési szerkezet termőhelyi adottságokhoz és piaci viszonyokhoz jobban illeszkedő átalakításának támogatása									
Mezőgazdasági területek erdősítése	4353	50228333,59	40182667,48	3844	38314468,84	30651575	3700	36485897,97	29188718,37
B) Prioritás	4353	50228333,59	40182667,48	3844	38314468,84	30651575	3700	36485897,97	29188718,37
C) a termelők gazdasági életképességének, pénzügyi helyzetének és piaci pozícióinak erősítése									
Félig önálló gazdaságok támogatása	889	889000	711200	593	593000	474400	593	836161,9393	668929,5569
Termelői csoportok létrehozása és működtetése	198	12094434	9675547,2	195	11478160	9182528	126	9443449,735	7554759,769
Korai nyugdíjazás									
C) Prioritás	1087	12983434	10386747,2	788	12071160	9656928	719	10279611,67	8223689,326
D) kiegészítő jövedelem és foglalkoztatási lehetőségek biztosítása a mezőgazdasági tevékenységek fenntartásával és folytatásával a gyengébb termőhelyi adottságú területeken gazdálkodók számára									
Kedvezőtlen adottságú területek támogatása								6808721,297	5446976,949
D) Prioritás								6808721,297	5446976,949
Technikai segítségnyújtás	252	10830085	8664068	255	11741035	9392828		11735908,99	9388727,201
SAPARD									
TOP-UP								54772160,99	43817848,88
Összesen	6802	78401878,59	62721503,48	5658	70299139,84	56239311,8	5074	261629001,5	209338015,3

A 1320/2006/EK Bizottsági rendelet alapján lehetőség nyílik az NVT keretében vállalt kötelezettségek kifizetéseinek, az EMVA forrásból finanszírozott Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében történő teljesítésére. Az ÚMVP keretében finanszírozott NVT intézkedések forrásfelhasználását az alábbi táblázat szemlélteti.

NVT kötelezettségvállalásból EMVA terhére történt kifizetések 2007. december 31-ig																		
Prioritás/Intézkedés	Beérkezett kifizetési kérelmek 2007. december 31-ig						Jóváhagyott kifizetési kérelmek 2007. december 31-ig						Kifizetett kérelmek 2007. december 31-ig			Kifizetett kérelmek 2007. december 31-ig		
	Konvergencia régióban			Nem konvergencia régióban			Konvergencia régióban			Nem konvergencia régióban			Konvergencia régióban			Nem konvergencia régióban		
	száma	Közpénz (€)		szám	Közpénz (€)		száma	Közpénz (€)		száma	Közpénz (€)		száma	Közpénz (€)		száma	Közpénz (€)	
		Összesen	ebből EMVA		Összesen	ebből EMVA		Összesen	ebből EMVA		Összesen	ebből EMVA		Összesen	ebből EMVA		Összesen	ebből EMVA
A) a környezet minőségének megőrzése és javítása																		
Agrár-környezetgazdálkodás	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
EU követelményeknek való megfelelés	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
A) Prioritás																		
B) a termelési szerkezet termőhelyi adottságokhoz és piaci viszonyokhoz jobban illeszkedő átalakításának támogatása																		
Mezőgazdasági területek erdősítése	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
B) Prioritás																		
C) a termelők gazdasági életképességének, pénzügyi helyzetének és piaci pozícióinak erősítése																		
Félig önellátó gazdaságok támogatása																		
Termelői csoportok létrehozása és működtetése	74	4 516 812	3 387 609	0	0	0	74	4 084 259	3 063 194	0	0	0	74	3 763 331	2 822 498	0	0	
Korai nyugdíjazás																		
C) Prioritás	74	4 516 812	3 387 609	0	0	0	74	4 084 259	3 063 194	0	0	0	74	3 763 331	2 822 498	0	0	
D) kiegészítő jövedelem és foglalkoztatási lehetőségek biztosítása a mezőgazdasági tevékenységek fenntartásával és folytatásával a gyengébb termőhelyi adottságú területeken gazdálkodók számára																		
Kedvezőtlen adottságú területek támogatása	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10 494	8 395	0	0	0	
D) Prioritás	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10 494	8 395	0	0	0	
Technikai segítségnyújtás																		
SAPARD																		
TOP-UP																		
Összesen	74	4 516 812	3 387 609	0	0	0	74	4 084 259	3 063 194	0	0	0	74	3 773 825	2 830 893	0	0	

Megjegyzés: A Termelői csoportok támogatása esetében a 2007. évben 198 db kifizetési kérelem érkezett be. Ebből 195 db került jóváhagyásra, és az NVT keret kimerülése miatt a táblázatban szereplő 74 db kérelem kifizetése történt EMVA terhére.

Az MVH, mint Kifizető Ügynökség az EU Bizottság felé előrejelzett kifizetés igényét ugyan összességében 96,38%-ban teljesítette, mégis az egyes intézkedések tekintetében alulmaradt az előrejelzés teljesítésében, ugyanis az év közben a Top-up intézkedésre átcsoportosított források segítették elő a kifizetés előrejelzés teljesülését.

58. táblázat

Prioritás/Intézkedés	2007. áprilisi előrejelzés		Kifizető Ügynökségi igénylés		Teljesülés%	
	Összesen	EU	Összesen	EU	Összesen	EU
A) a környezet minőségének megőrzése és javítása						
Agrár-környezetgazdálkodás	149 437 349,70	119 549 879,76	91 802 031,98	73 486 969,91	61,43	61,47
EU követelményeknek való megfelelés	10 957 464,00	8 765 971,20	5 131 920,69	4 105 536,55	46,83	46,83
A) Prioritás	160 394 813,70	128 315 850,96	96 933 952,67	77 592 506,46	60,43	60,47
B) a termelési szerkezet termőhelyi adottságokhoz és piaci viszonyokhoz jobban illeszkedő átalakításának támogatása						
Mezőgazdasági területek erdősítése	42 815 403,99	34 252 323,19	28 520 540,81	22 816 432,69	66,61	66,61
B) Prioritás	42 815 403,99	34 252 323,19	28 520 540,81	22 816 432,69	66,61	66,61
C) a termelők gazdasági életképességének, pénzügyi helyzetének és piaci pozíciójának erősítése						
Félig önellátó gazdaságok támogatása	1 429 876,00	1 143 900,80	857 213,79	685 771,04	59,95	59,95
Termelői csoportok létrehozása és működtetése	7 780 290,37	6 224 232,30	19 575 421,45	15 660 337,14	251,60	251,60
Korai nyugdíjazás	-	-	-	-		
C) Prioritás	9 210 166,37	7 368 133,10	20 432 635,24	16 346 108,18	221,85	221,85
D) kiegészítő jövedelem és foglalkoztatási lehetőségek biztosítása a mezőgazdasági tevékenységek fenntartásával és folytatásával a gyengébb termőhelyi adottságú területeken gazdálkodók számára						
Kedvezőtlen adottságú területek támogatása	6 808 303,91	5 446 643,13	6 807 290,03	5 445 831,94	99,99	99,99
D) Prioritás	6 808 303,91	5 446 643,13	6 807 290,03	5 445 831,94	99,99	99,99
Technikai segítségnyújtás	12 127 038,98	9 701 631,18	15 601 333,61	12 481 066,90	128,65	128,65
SAPARD	-	-	-	-		
TOP-UP	139 699,88	111 759,90	54 770 810,32	43 816 881,59	39 206,05	39 206,26
Összesen	231 495 426,83	185 196 341,46	223 066 562,68	178 498 827,76	96,36	96,38

A termelők részére kifizetett támogatásokat az MVH az EU által előlegként két részletben folyósított, 96,34 MEuró összegű közösségi támogatásból, a nemzeti költségvetésből, és a Kincstári Egységes Számláról előlegként folyósított összegekből finanszírozta. 2007. naptári év során az MVH három alkalommal nyújtott be kifizetési kérelmet az általa teljesített kifizetések uniós visszatérítésére. A kifizető hatósági igénylés összege 178,52 MEuró volt, melyből 142,52 MEurót a Bizottság 2007. decemberéig átutalt.

59. táblázat

Alap	Összeg (euró)
EU által átutalt előleg	
2004.10.07	60 230 000,00
EMOGA– 2004 összesen	60 230 000,00
2005.03.07	36 138 000,00
EMOGA– 2005 összesen	36 138 000,00
Előleg összesen	96 368 000,00
Kifizető Ügynökségi igénylés	
2004 összesen	-
2005.12.07	100 243 772,25
2005 összesen	100 243 772,25
2006.07.25	99 676 930,50
2006.09.22	92 814 863,91
2006.11.15	40 573 845,09
2006 összesen	233 065 639,50
2007.03.02	76 528 879,38
2007.08.31	34 795 837,37
2007.10.15	67 193 588,72
2007 összesen	178 518 305,47
Kifizető Ügynökségi igénylés összesen	511 827 717,22
EU által átutalt támogatás	
2004 összesen	-
2005.12.22	90 000 000,00
2005.12.28	10 243 217,00
2005 összesen	100 243 217,00
2006.08.09	99 675 042,00
2006.10.12	92 813 928,00
2006.12.13	40 564 505,00
2006 összesen	233 053 475,00
2007.04.10	76 515 030,00
2007.10.25	34 790 210,00
2007.11.14	31 215 068,00
2007 összesen	142 520 308,00
EU által átutalt támogatás összesen	475 817 000,00

5. Programmenedzsment

5.1. Az NVT módosításai

A Nemzeti Vidékfejlesztési Terven 2007-ben két esetben történt módosítás.

Az első esetben bizottsági döntést nem igénylő, notifikációs eljárás keretében történt változtatásról, a másik esetben pedig kommunikációs eljárásról volt szó, amely szintén nem igényelt bizottsági döntést.

2007. évi notifikációs eljárás

A 2007. évi notifikáció előzménye volt a 2006. év végén a Bizottság részére benyújtott notifikációs módosítási kérelem. A 2007. évi (ismételt) benyújtás oka a bizottsági szakértőkkel való egyeztetések során kialakult végleges magyar álláspont megfelelő közlése volt. Az ügyirat 2007. január 17-i keltezéssel került benyújtásra a Bizottsághoz, amelyről visszajelzés 004046 ügyiratszámom, 2007. február 12-i keltezéssel érkezett. Ebben a Bizottság visszaigazolta a notifikációs eljárásban foglaltak elfogadását.

A 2007. évi notifikáció rövid tartalma

A notifikáció két intézkedést érintett, az EU követelményeknek való megfelelés támogatását és az agrár-környezetgazdálkodást. A tartalmi módosításokat az NVT végrehajtása során szerzett gyakorlati tapasztalatok, az egyszerűsítés, a felesleges korlátok kiiktatása és a jogosultak körének bővítése tette szükségessé.

A módosítások részletes indokai a következők voltak:

- az intézkedés forrásainak gyér kihasználtsága, elsősorban az alacsony összegben maximalizált éves támogatási lehetőségnek köszönhetően (beruházás esetén évi maximum 25 000 euró),
- a jogosult állatfajok bővítésének igénye a gazdálkodók felől,
- az intézkedés célcsoportja azok a kis- és közepes méretű gazdaságok voltak, amelyek az utófinanszírozás miatt nem, vagy nehezen voltak képesek megvalósítani a beruházást saját erőből, illetve a hitelintézetek felé a hitelképességüket bizonyítani. A célcsoport bővítése lehetővé vált a módosítások bevezetésével.

Az EU követelményeknek való megfelelés támogatása intézkedés esetében Magyarország egyrészt kibővítette a támogatható állatfajok körét, másrészt eltörölte a nagyállat-egység méretkorlátot. Számos gazdálkodó jelezte, hogy az eredetileg hat állatfajra vonatkozó intézkedés (szarvasmarha, sertés, tojótyúk, broiler, juh és ló) kibővítését igényelnék egyéb állatfajokra is. A körülmények és lehetőségek vizsgálata, szakértői megbeszélések után a jogosult állatfajok körét Magyarország a következőkkel bővítette: bivaly, kecske, szamár, öszvér, húshasznú nyúl, gyöngytyúk, pulyka, kacska, liba, strucc és emu.

Szintén a gazdálkodóktól érkező kérés, valamint az intézkedés forrásainak nem kellő mértékű kihasználtsága tette szükségessé a nagyállat-egység korlát eltörlését. Ez sajnos nem járhatott együtt az éves maximális támogatási összeg emelésével (25 000 euró), de néhány esetben elősegítette a támogatási lehetőség jobb felhasználását.

Az agrár-környezetgazdálkodási intézkedés esetén a gazdasági körülmények tették indokolttá néhány jogcím esetében az egy hektárra vetített kifizetések növelését. Így az integrált ökológiai szőlő- és gyümölcsstermesztés, ökológiai szántó, valamint ökológiai szőlő- és gyümölcsstermesztéssel foglalkozó gazdaságok hektáronkénti támogatása emelkedett.

Az emelt összegű támogatás ellensúlyozza a támogatási periódus alatt kötelezően elvégzendő kétszeri, teljes körű talajvizsgálat, valamint az ökológiai ellenőrző szervezetek általi éves ellenőrzés költségeit.

Mindezen módosítások nem érintették a forráseloszlást az intézkedések között.

A fenti módosításokat az NVT Monitoring Bizottsága 2006. november 8-i ülése tárgyalta meg és hagyta jóvá.

2007. évi kommunikációs eljárás

Az NVT végrehajtása során előforduló problémák megoldására az Irányító Hatóság 2007-ben kommunikációs eljárás keretében forrásátcsoportosítást kezdeményezett. A 7917/2007 ügyiratszám, 2007. július 20-i keltezéssel benyújtott dokumentációt a Bizottság 020087 ügyiratszámú, 2007. július 30-i keltezésű levelében foglaltak szerint elfogadta, technikai jellegű módosításokat kérve. A magyar hatóságok – technikai módosítások után – a dokumentumot ismét benyújtották. A javított dokumentáció benyújtásának időpontja 2007. október 8., ügyiratszám: 7917/1/2007.

Magyarország – élve a 817/2004/EK bizottsági rendelet 51. cikk 4. bekezdésében foglaltakkal, valamint figyelembe véve a Bizottság és a magyar hatóságok közötti magas szintű konzultációk eredményét, az alábbi átcsoportosítást hajtotta végre.

- Félig önellátó gazdaságok – forráscsökkentés: 597 538,14 EUR
- Top-up – forráscsökkentés: 51 164,41 EUR
- Termelői csoportok támogatása – forrásnövelés: 648 702,55 EUR

A forrásátcsoportosítás teljes összege – 648 702,55 euró – a termelői csoportok támogatása intézkedésben került felhasználásra.

A források átcsoportosításának fő okai, hogy a beadott támogatási kérelmek száma egyes intézkedéseknél – számos okra visszavevethetően – jelentősen elmaradt a tervezettől, míg más intézkedések esetében meghaladta azt. Ennek következtében ezen intézkedések abszorpciós képessége nem a tervezettnak megfelelően alakult. A félig önellátó gazdaságok intézkedés jogcímre lényegesen kevesebb termelő adott be támogatási kérelmet, ezzel párhuzamosan a tervezettnél nagyobb érdeklődés mutatkozott a termelői csoportok támogatása iránt, így a jelentős forrásvesztést elkerülendő Magyarország kihasználta a hivatkozott rendeletben foglalt átcsoportosítási lehetőségét.

Az átcsoportosítás hozzájárul az NVT forrásainak mielőbbi felhasználásához, így a végleges pénzügyi lezáráshoz is.

A kommunikációs eljárásban foglalt módosításokat az Irányító Hatóság véleményezés és megvitatás céljából a 2007. június 21-i Monitoring Bizottsági ülés elé tárta. Az ülés jegyzőkönyvében foglaltak alapján a kommunikációs eljárásban benyújtott módosításokat a MB elfogadta.

5. 2. Az NVT Monitoring Bizottságának működése, hatékonysága

Az EU szabályozás alapján az NVT végrehajtásának nem kötelezően alkalmazandó követelménye a Monitoring Bizottság létrehozása. Az EU régebbi tagállamainak példája és a magyarországi SAPARD-program végrehajtása során szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a Monitoring Bizottság működtetése elősegíti a programok szakmailag ellenőrzött végrehajtását. A Monitoring Bizottság (továbbiakban NVT MB) feladata az NVT céljai

megvalósulásának átfogó monitoringja és értékelése, módosítási javaslatok kezdeményezése és a végrehajtással kapcsolatos tapasztalatok megosztása.

Az NVT MB elnöki tisztét az FVM Közösségi Ügyekért Felelős Szakállamtitkárságának vezetője, Ficsor Ádám látta el 2006. július 1-jétől. Az NVT MB működtetésével kapcsolatos titkársági feladatokat az Agrár-vidékfejlesztési Főosztály (Program Irányító Egység) végezte, Dr. Forgács Barnabás főosztályvezető irányításával.

Az NVT MB szavazati, illetve tanácskozási joggal rendelkező tagszervezeteinek, valamint állandó meghívottainak teljes listáját a Monitoring Bizottság elfogadott ügyrendje rögzíti.

Az NVT MB 2007. folyamán két hivatalos ülést tartott. Az ülések kimenetelét a módosítások bemutatásánál részleteztük.

A Monitoring Bizottság ülései

2007. évi első ülés: 2007. június 21., FVM Színházterem

Az ülésen elfogadásra került a 2006. november 8-i MB ülés emlékeztetője. Az MB tagjai tájékoztatást kaptak a 2007. első félévi előrehaladásáról, az NVT monitoring rendszeréről, a technikai segítségnyújtási keret felhasználásáról, a 2006. évi TS keret felhasználásáról és az információs és tájékoztatási tevékenységről, valamint az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program tervezésének állásáról is. Megvitatásra és elfogadásra került az NVT 2006. évi Éves Jelentése.

Az ülés keretei között került ismertetésre és elfogadásra a 2007. évi kommunikációs eljárás során a Bizottsághoz benyújtott átcsoportosítási kérelem is.

Az ülésről készült emlékeztető az NVT MB 2007. november 28-i ülésén elfogadásra került.

2007. évi második ülés: 2007. november 28., MVH Soroksári úti székház

Az ülésen technikai módosításra került az MB ügyrendje (a Minisztériumon belüli szervezeti átalakítások miatt), elfogadásra került a június 21-i ülés emlékeztetője, valamint ismét beszámoló hangzott el az eltelt időszak eredményeiről. Az MB megvitatta és elfogadta a 2007. évi módosításról az IH által beterjesztett dokumentációt (lásd az NVT módosításairól szóló fejezetben).

5.3. Ellenőrzés

Az Integrált Irányítási és Ellenőrzési Rendszer (IIER – Integrált Irányítási és Ellenőrzési Rendszer Integrated Administrative Control System) rendszerbe iktatott kérelmek minden dokumentuma (főlap, betétlapok, mellékletek) a kérelem befogadásakor az egyedi azonosítás biztosítására vonalkódot kap és támogatási kérelem akta formájában fizikai veszteség (kihullás) nélkül megy végig a teljes végrehajtás folyamatán. A támogatási kérelem adatait a rögzítőnek úgy kell berögzítenie, ahogy azok a támogatási kérelem nyomtatványain, illetve annak mellékletein szerepelnek. Az adatrögzítés felülvizsgálata szükség esetén korrekcióval biztosítja, hogy az IIER rendszerben és a támogatási kérelem adatlapokon szereplő adatok teljesen azonosak legyenek.

Az **adminisztratív ellenőrzés** a kérelmek 100%-ára kiterjed. Alapvető célja a kérelem *teljességének* és *jogosultságának* vizsgálata. A rendszer által végzett automatikus keresztellenőrzések biztosítják a minimum jogosultsági feltételek teljesülésének ellenőrzését (pl. minimális területméret, KAT jogosultság, stb.). A kiegészítő nemzeti támogatások esetén az adminisztratív ellenőrzés keretében a keresztellenőrzés tartalmazza az igénylők által adott fizikai blokkra igényelt területek és a blokk adatainak összevetését. Eltérés esetén a Hivatal adategyeztetés keretében rendezi az esetleges túligényléseket.

Az adminisztratív ellenőrzés megkezdésekor az ügyintéző alapvetően a szoftverre támaszkodva ellenőrzi a kérelem adatait, és ha szükséges javítja a nyilvánvaló hibákat. Amennyiben a támogatási kérelem nem felel meg az adminisztratív ellenőrzésen, de a hiba pótolható, akkor az IIER által automatikusan összeállított hiánypótló levél alapján az ügyfél pótolhatja a hiányosságokat. Amennyiben a hiánypótlással a kérelem részben vagy egészben megfelelő, megtörténik az adminisztratív ellenőrzés másik ügyintéző által történő ellenőrzése. Egyezés esetén a kérelmet lezárja, eltérés esetén az aktát fizikailag és elektronikusan is visszaküldi az adminisztratív ellenőrzést végző ügyintézőnek újra ügyintézésre.

A **helyszíni ellenőrzés** célja, hogy a kérelemben feltüntetett adatok fizikai valóságának vizsgálata. A helyszíni ellenőrzési minta minimális nagysága a kérelmezők 5%-a. Az ellenőrzési mintába bekerülő gazdák körét kockázatelemzéssel és véletlen mintavétel segítségével kell meghatározni.

A **kiegészítő nemzeti közvetlen kifizetések** esetén az ellenőrzési folyamata a SAPS támogatás kapcsán végrehajtott ellenőrzésekkel együttesen megy végbe. Az ellenőrzések eredményei az IIER-ben jelennek meg. A fizikai ellenőrzések (helyszíni- és távérzékeléses ellenőrzés) keretében a Hivatal (helyszíni), illetve a delegált feladatot ellátó intézet (távérzékeléses ellenőrzés) megállapításokat tesz (többek között a terület mért nagysága, növénykultúra egyezőség, Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot vizsgálata). A kiegészítő nemzeti támogatások esetében kiemelt szerepet kap a beazonosított növénykultúra.

Az adminisztratív és fizikai ellenőrzések megállapításai alapján az IIER-ben fut le a támogatás kalkulációja és a csökkentések alkalmazása. A csökkentések alkalmazásakor a hatóság a társfinanszírozott kiegészítő nemzeti támogatások esetében előírt szankcionálási mechanizmus alapján járt el.

Az adminisztratív ellenőrzés eredményeit, a hiánypótlások számát és főbb okait az intézkedések leírása tartalmazza.

A helyszíni ellenőrzések eredménye

Az **agrár-környezetgazdálkodás** intézkedés keretén belül a 2006-2007 gazdálkodási évben 1744 helyszíni ellenőrzés történt. 345 ügyfél véletlenszerűen, 1108 ügyfél kockázatelemzéssel lett kiválasztva, és a direkt kiválasztottak száma 291. Az agrár-környezetgazdálkodási támogatások 3. évi helyszíni ellenőrzések 2007 májusában indultak el.

Helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyvek berögzítése után a szakmai osztály elkezdte kiértékelni a jegyzőkönyveket. 2007. december 31-ig helyszíni ellenőrzött ügyfél nem került kifizetésre.

Ellenőrzésekben az alábbi célprogramokban: alapszintű szántóföldi célprogram, tanyás gazdálkodás célprogram, méhlegelő célú növénytermesztési célprogram, integrált szántóföldi növénytermesztési célprogram, integrált ültetvény célprogram, a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (MgSZH) megyei Növény és Talajvédelmi Igazgatóságainak szakemberei illetve az AKG Érzékeny Természeti Területek célprogramjaiban a Természetvédelmi Hivatal Nemzeti Park Igazgatóság szakemberei vettek részt, mint szakértők.

Az **EU környezetvédelmi, állatjóléti és –higiéniai előírásainak való megfeleléshez nyújtott támogatás** intézkedés esetében 2007. január 1. és 2007. december 31. között összesen 1565 kérelem esetében történt előzetes helyszíni szemle, illetve helyszíni ellenőrzés, melyből 527 db kérelem a 2006. évi támogatási kérelmek közül, 1038 db kérelem a 2006. évi beruházásokra, illetve 2007. évi jövedelempótló támogatásra benyújtott kifizetési kérelmek közül került kiválasztásra. A 2007. évben benyújtott jövedelempótló támogatási kérelmek helyszíni ellenőrzésére 2008-ban került sor. A támogatási kérelmek helyszíni ellenőrzése 13

db véletlenszerű, és 51 db kockázatelemzéssel¹⁰ történő kiválasztás alapján történt. Az ellenőrzött kérelmek magas száma annak köszönhető, hogy a jogcím esetén kötelező előírás, hogy a 10 000 euró feletti támogatási igényű beruházási kérelmek esetén *előzetes helyszíni szemlét kell tartani*. Emellett a jövedelempótló támogatási kérelmek a korábbi évek ellenőrzései során tapasztalt nagy hibaarány miatt teljes körűen ellenőrzésre kerültek, mely további 209 db ellenőrzést jelentett, hiszen ezen kérelmeknél a támogatási kérelem első éves kifizetési kérelemnek is minősül.

A 2006. évi kifizetési kérelmek ellenőrzése a fent leírt indokok miatt az összes, adminisztratív ellenőrzésen megfelelt kérelemre kiterjedt. A helyszíni ellenőrzés alapján 48 kérelem került elutasításra. A helyszíni ellenőrzés miatti elutasítási okok az alábbiak voltak:

- a telepi állomány-nyilvántartás alapján a kérelmező 2006. évben nem tartotta fenn a jóváhagyott állatlétszámot (17 db);
- a beruházások megvalósítását az előző évi kifizetési kérelem benyújtását megelőzően vagy a 2006. évi kifizetési kérelem benyújtási határidejét követően kezdte meg a kérelmező (5 db).
- a helyszíni ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy a kérelmező nem vezet telepi állomány-nyilvántartást (7 db)
- a 2006. évre jóváhagyott beruházásokat nem, vagy nem a kérelemben vállalt feltételekkel valósította meg (13 db)
- a helyszíni ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy a kérelmező nem vezet a jóváhagyott beruházásokra vonatkozóan építési naplót (3 db)
- az ügyfél akadályozta a helyszíni ellenőrzés lefolytatását (3 db)

Részben helyt adó támogatási döntés született azokban az esetekben, amikor a helyszíni ellenőrzés során a kérelemben igényelt állatlétszám nem volt igazolható, de a csökkenés nem érte el beruházási támogatás esetén az 50 %-ot, jövedelempótló támogatás esetén a 10 %-ot, illetve a kérelmező nem valósította meg az összes, adott évre vállalt beruházást.

Amennyiben a kérelmező a támogatási kérelemben jóváhagyott beruházások közül nem valósított meg mindent, a teljes jogosult támogatási összegből egyszeresen, illetve kétszeresen – a megvalósítás mértékének függvényében – levonásra kerül a meg nem valósított beruházásra vonatkozó támogatási összeg.

Pénzügyi szabálytalanság a jogcím esetében 2007-ben nem történt.

A **Termelői csoportok létrehozásához és működtetéséhez nyújtott** támogatás jogcím esetében a **2006. évi** helyszíni ellenőrzésre kijelölt **támogatási** kérelmekből 9 db kérelem helyszíni ellenőrzése **2007.** évben zajlott le. A 9 db kérelem esetén 1 db részben jóváhagyó döntés született, mivel az ellenőrzés során kevesebb árbevételt igazoltak le, mint a kérelemben feltüntetett összeg. A fennmaradó 8 db kérelem esetében mindent rendben találtak a helyszíni ellenőrök.

A 2007. évi kifizetési kérelmek, vagyis a 2004. évi, a 2005. évi és 2006. évi támogatási kérelmek negyedik, harmadik illetve második évre vonatkozó kifizetési kérelmei esetében az

---

¹⁰ A kockázatelemzés szempontjai: 1) maximálisan adható támogatási összeget meghaladó támogatási igény, 2) hasonló tartási hely címmel benyújtott kérelmek, 3) egy ügyfélről több kérelem érkezett, 4) támogatási időszak hossza, vagy 5) támogatott állatfaj

adminisztratív ellenőrzés lezárása után 20 db kérelem esetén került sor helyszíni ellenőrzésre, amelyből a vizsgált időszakban kockázatelemzéssel 10 db, véletlenszerűen 3 db kérelem került kiválasztásra. Emellett szakmai indokok alapján direkt kiválasztással 7 db kérelem helyszíni ellenőrzése történt meg. Egy kérelem esetében, amely már helyszíni ellenőrzésen átesett, a Szakmai Osztály kezdeményezésére felülvizsgálati ellenőrzést kellett végrehajtani, ennek eredményeként részben jóváhagyó döntés született. A helyszíni ellenőrzések eredményeképpen, részben helyt adó támogatási döntés született 3 db kérelem esetén, mivel a helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyvek alapján a bizonylattal igazolt árbevétel alacsonyabb volt a kérelemben feltüntetett árbevételénél. A fennmaradó kérelmek esetében a helyszíni ellenőrök mindent rendben találtak. Elutasításra helyszíni ellenőrzés alapján nem került sor.

Pénzügyi szabálytalanság a jogcím esetében 2007-ben nem történt.

A **félig önellátó gazdaságok szerkezetátalakításának támogatása** intézkedés tekintetében a 2006. évi kifizetési kérelmek *helyszíni ellenőrzésére* 33 ügyfél esetén került sor. A helyszíni ellenőrzésre kiválasztottak 63 %-a kockázatelemzéssel, 37 %-a véletlenszerűen került kiválasztásra. A helyszíni ellenőrzésre kiválasztott 2006. évi kifizetési kérelmek közül 6 db kérelem került elutasításra a helyszíni ellenőrzés alapján.

A helyszíni ellenőrzés során a következő okok miatt kerültek a kérelmek elutasításra:

- a kérelmező összes bevétele meghaladta a 10 EUME-nak megfelelő forintösszeget,
- a kérelmező nem felelt meg a 145/2004. (IX. 30.) FVM rendelet 6. §-ában szereplő feltételeknek,
- egyéb bevételeit nem támasztotta alá dokumentumokkal teljes körűen,
- a kérelmező nem felelt meg a "főfoglalkozású gazdálkodó" fogalmának, azaz mezőgazdasági tevékenységből származó bevétele kevesebb volt, mint az összes bevételének 50%-a.

A **mezőgazdasági területek erdősítése** intézkedés 2007. évi kifizetési kérelmeinek helyszíni ellenőrzésére 331 ügyfél esetén került sor. 2007-es kifizetési kérelmet nyújthatott be az az ügyfél, akinek 2004-ben, 2005-ben, illetve 2006-ban benyújtott támogatási kérelmére az MVH helyt adó vagy részben helyt adó támogatási határozatot adott ki. 82 ügyfél véletlenszerűen, 249 ügyfél kockázatelemzéssel került kiválasztásra.

5.4. Partnerség

Az NVT 2007-es megvalósítása során a partnerség elvének érvényesülését – hasonlóan az előző évihez – legfőképp az NVT MB működtetése biztosította. A Monitoring Bizottságba a legnagyobb hazai érdekképviselői és szakmai szervezetek képviselői kaptak meghívást, ennek ellenére tapasztalatként leszűrhető, hogy az NVT MB-ben jelen lévő szervezetek döntő része saját erőforrásaira és kapacitására támaszkodva nem minden esetben képes megfelelő információval ellátni az általuk képviselt gazdálkodókat, önálló kezdeményezés az IH felé részükről nem, vagy egy-egy érdekcsoporttól elszigetelten, csak saját érdeket képviselve érkezik. A közvetlenül a gazdálkodókat képviselő szervezetek mellett az MB állandó tagjai az erdőgazdaságokat tömörítő szervezetek, a termelői szerveződések is reprezentáló szervezetek, illetve a környezetvédelemmel és esélyegyenlőséggel kiemelten foglalkozó szervezetek is.

A 2006. évi széles körű kommunikációs kampány és támogató tevékenységek több médiával, szakmai tanácsadó szervezettel szorosabb együttműködést eredményeztek 2007-ben is, így külön szervezett keretek nélkül is számos cikk jelent meg a szakmai folyóiratokban az NVT

jogcímeihez kötődő aktuális feladatokról, határidőkről, támogatási lehetőségekről. Ennek részleteit a kommunikációs fejezetben fejtjük ki.

A 2007. évben már jelentős várakozás előzte meg az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) intézkedéseinek bevezetését, ez érzékelhető volt a Monitoring Bizottsági üléseken történt hozzászólásokból és a szakmai szervezetekkel való kapcsolattartás során is.

Az NVT jogcímeit, támogatási forrásait élvező gazdálkodók jelentős része 2007-ben már nem új, ismeretlen támogatási lehetőségként fogadta az intézkedéseket, hanem egy vagy több éve a programban részt vevő partnerként. Ez csökkentette az információs és tájékoztatási tevékenységek szükségességét, illetve számos ponton kapcsolódott az ÚMVP lehetőségeinek ismertetéséhez (pl. az NVT-ből „tovább élő” intézkedések az ÚMVP-ben).

5.5. Beszámoló a monitoring és értékelési rendszerek hatékonyságáról

5.5.1. MVH és AIR monitoring tevékenysége

Az NVT végrehajtásának nyomon követését, beleértve a monitoring tevékenység kiszolgáltatását, illetve a végrehajtásában résztvevő szervezetek közötti információátadást 2007-ben is **központi fejlesztésű információs rendszer** biztosította. Ennek a folyamatosan fejlesztés alatt álló rendszernek a fő információs pillérei a kifizető ügynökség kérelemfeldolgozó rendszere és kérelem adatbázisa; a kérelem-elbíráláshoz szükséges információkon túlmutató, de közvetlenül a gazdálkodóktól származó információk köre; illetve az egyéb, közvetlenül a hatóságok által gyűjtött információk halmaza.

A központi információs rendszer fő pillérét az MVH kérelem-feldolgozó rendszere, az **Integrált Igazgatási és Ellenőrzési Rendszer** jelenti. Ebben a rendszerben minden egyes érintett gazdálkodóról a benyújtott kérelmeken keresztül gyűjtik az információkat, melyek validálása teljes körű adminisztratív és mintavételes helyszíni ellenőrzések során történik.

A rendszer másik inputját jelentették a fizikai ellenőrzések, mely során az MVH helyszíni hatósági ellenőrzés alapján regisztrálta az indikátorok teljesülését. A helyszíni ellenőrzés jellemzően a kérelmezők 5%-ra terjedt ki, eredményét jegyzőkönyv rögzítette, aminek teljes tartalma, illetve a főbb megállapítások bekerültek az informatikai rendszerbe.

Az MVH-ban nem működik az NVT monitoring és értékelési tevékenységeivel foglalkozó külön szervezeti egység, az IH által kért monitoring adatokat a két kérelemkezeléssel foglalkozó osztály igyekszik szolgáltatni. Az adatlekérdezések a kérelmek kezelését folytató osztályok kérésére, adat- és időpont specifikusan történnek meg az Informatikai Osztály által.

Az NVT adatok gyűjtését, feldolgozását szolgáló információs rendszer Agrár-környezetgazdálkodási Információs Rendszer (AIR) a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Növény- Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóságán (MgSZH Központ NTAI) belül, osztályszervezetben működő szakmai információs rendszer, melynek elsődleges feladata az NVT agrár-környezetgazdálkodási intézkedéseikhez tartozó, meghatározott adatok feldolgozása és rendszerezése az MVH-val kötött szerződésben foglaltak, valamint a nevezett témában illetékes FVM szakmai főosztályának iránymutatása mellett. Az AIR osztály jelenleg hat fővel működik.

A hat főből öt a Technikai Segítségnyújtás keret terhére kerül alkalmazásra. Ez az egység jelentős mértékben képes segíteni az NVT végrehajtása során keletkezett adatok feldolgozását, rendszerezését. Az MgSZH és az MVH között 2007-ben is szerződés rendezte

az adatcsere formáját. Ebben rögzítésre kerültek az átadott, kölcsönösen szolgáltatott adatok fajtája, az adatok átadásának módja, stb.

Az AIR elsődleges feladata információs háttérrel biztosítani a támogatási programok következtében bekövetkező környezeti állapot változások hatás-értékeléséhez. Ehhez az IIER-hez hasonló informatikai technológiát un. földrajzi információs rendszert (GIS) használ.

Azonban az IIER GIS rendszere parcellaazonosító eszközként funkcionál, a kifizetések ellenőrzését és a területmérést célozza meg (MePAR). Az AIR esetében ettől eltérően olyan szakmai adatok digitális térképi adatbázisba szervezéséről van szó, melyek a környezet állapotával kapcsolatos mutatók (ilyeneket, monitoring céllal az MVH nem gyűjt).

Az IIER és az AIR egymást kiegészítő adatbázisokat képeznek, az IIER adatbázisai mint alapadatok támogatják a ráépülő szakmai tevékenységet, a szakmai adatok pedig - egyes esetekben - kiegészíthetik az ellenőrzési tevékenységet (pl. szabálytalanságok feltárása egyes monitoring rendszerben gyűjtött, vagy mért adatok segítségével). A növényvédelmi-, növényegészségügyi-, talajvédelmi hatósági adatok, valamint a monitoring célból gyűjtött adatok (nitrátérzékeny területen gazdálkodók adatlapjai, gazdálkodási naplók, működtetett terepi monitoring rendszer adatai) AIR-ba integrálása, és ennek az adatrendszernek az IIER-rel való összevetése feltétele a keresztmegfelelés (Cross Compliance) hatékony ellenőrzésének.

Az MgSZH Központ NTAI és az MVH közötti szerződésben foglaltak szerint szakértői szinten szoros operatív együttműködés alakult ki. Kidolgozásra kerültek az adatátadási technikák, meghatározásra kerültek az adatcsere-formátumok, és ennek megfelelően átadásra kerültek a kérelmezési- és kifizetési adatok, melyeket az MgSZH ideiglenes adatbázis rendszerben kezelt. 2007-ben az MgSZHK NTAI egy FVM-mel kötött megállapodás alapján ideiglenes digitális adatbázisba rögzítette az AKG intézkedések első két évi Gazdálkodási Naplóit.

5.5.2. Az AVF monitoring tevékenysége

Az AVF Pénzügyi és Monitoring Osztályán 2007-ben 4 fő dolgozott, azonban minden, az AVOP, NVT és SAPARD programokkal kapcsolatos monitoring feladatot ez a kapacitás nem képes kezelni, ezért az adott menedzsment osztályról (AVOP/NVT) egy-két fő alkalmanként monitoring feladatokat is ellát. Az irányító hatósági feladatokat ellátó AVF-nak 2007-ben sem nem volt hozzáférése az IIER rendszeréhez, ezért adatok tekintetében teljes egészében az MVH által koordinált adatszolgáltatásra támaszkodik.

5.5.3. Az Irányító Hatóság és a Monitoring Bizottság intézkedései a pénzügyi ellenőrzés, monitoring és értékelés színvonalas és hatékony végrehajtása érdekében

Az NVT esetében monitoring tevékenységet, adatgyűjtést, redszerezést az MVH végez, az 5.5.1. fejezetben bemutatott módon egyéb FVM háttérintézményekkel együttműködve. Annak érdekében, hogy a monitoring adatok kellő részletezettséggel és áttekinthetően álljanak az IH és a MB rendelkezésére, az IH a Technikai Segítségnyújtás (TS) keretből 2007- ben is jelentős összegű forrást ítél meg az MVH részére, továbbá szintén jelentős forrással támogatta az AIR rendszer működését.

Azon intézkedések esetében (EU követelményeknek való megfelelés támogatása, Félig önellátó gazdaságok), amelyeknél az előző évben kérelem-feldolgozási problémák jelentkeztek, az MVH a TS keret terhére több kollégát irányított át. 2007. folyamán a kérelemkezelési osztályon dolgozók létszáma is nőtt. Az első intézkedés esetében a

feldolgozást és a kifizetést jelentősen lassította a jogcím bonyolultsága, itt sok esetben hiánypótlásra volt szükség, ami szintén lassította a feldolgozási folyamatot, a második intézkedés esetén a feldolgozási problémák megoldódtak.

Ennek elsődleges eredményei már jelen adatszolgáltatás keretén belül is tapasztalhatók, de igazi jelentősége a következő programozási időszakban mutatkozhat meg.

5.5.4. NVT-t érintő ellenőrzések és azok tapasztalatai 2007-ben

2007. évi EU Bizottság és Számvevőszéki ellenőrzés

Az Európai Bizottság a 2007. november 12. és 16. között tartott vidékfejlesztési intézkedésekre (agrár-környezetgazdálkodás és kedvezőtlen adottságú területek) vonatkozó auditjáról szóló magyar nyelvű jelentését (RDG/2007/009/HU/LA11LN) 2008. május 19-i keltezéssel kapták kézhez a magyar hatóságok.

Tekintettel a levélben foglaltakra, az észrevételekre történő válaszokat a magyar hatóságoknak 2008. július 20-i határidővel (e jelentés leadási határideje után) kell megadniuk. Emiatt a következőkben csak az ellenőrzés főbb megállapításait rögzítjük.

A helyszíni ellenőrzések esetén egy intézkedésnél megállapított negatív észrevételek következményeit a hatóságok nem alkalmazzák automatikusan a többi támogatási rendszer esetén (agrár-környezetgazdálkodás és kedvezőtlen adottságú területek). Nehéz a rendszerek közötti kapcsolat vizsgálata, különösen ahol a megállapítások csak egy-egy parcellát érintenek.

Az ellenőrzési jelentések alapvetően megfelelőek, apróbb hibák fordulnak elő. Az ellenőrök nem voltak tájékoztatva a felől, hogy az ellenőrzésre milyen kiválasztás alapján kerül sor (kockázatelemzés, szűrőpróbaszerű, vagy kézi kiválasztás).

A szankcionálási rendszert nem tartják kellőképp visszatartó erejűnek, bár megállapításra került, hogy a szankcionálási modul az IIER-ben megfelelően működik és kiszabott szankciók következetesen végrehajtásra kerültek. Problémaként jelentkezett, hogy a szankciórendszerben csak figyelmeztető levéllel szankcionált gazdálkodók nem mindegyikénél történt újbóli ellenőrzés, így a figyelmeztető levél, mint a szankcionálás legenyhébb eszköze, nem feltétlenül éri el a célját.

Az ellenőrzési jegyzőkönyvek megfelelően rögzítik a mért terület- és állatsűrűség adatokat. A jelentés problémaként tünteti fel, hogy az ellenőröknek helyenként viszonylag bonyolult számításokkal kell megállapítani, hogy az állatállomány-sűrűség megfelelő-e (tekintetbe véve, állatfajt, korcsoportot, területet, stb.). A számítások menete a jegyzőkönyvben nem kerül rögzítésre. Pozitívum, hogy nem-teljesítés esetén a számítás részletesen bekerül a jegyzőkönyvbe.

Állami Számvevőszék – Jelentés az uniós támogatások hazai monitoring és ellenőrzési rendszere működésének ellenőrzéséről, 2007. június

Az ÁSZ jelentése az összes, EU társfinanszírozású hazai programra kiterjedt, nem NVT-specifikus. Átfogja a 2004-2006-os időszakot, kitekintést ad a 2007-től kezdődő időszakra. Az ÁSZ a Magyar Országgyűlésnek tartozik jelentési kötelezettséggel.

Az ellenőrzés célja az volt, hogy az uniós támogatások hazai monitoring és ellenőrzési rendszerei működésének vizsgálatával bemutassa, hogy azok eredményesen és hatékonyan szolgálták-e a támogatási programok stratégiai céljainak elérését.

Az NVT esetében a jelentés igen kisszámú, nagyon általános megjegyzést tesz, 2004-2006-ra vonatkozóan. Így megjegyzi, hogy a monitoring tevékenységet nehezítette az intézkedések közötti nagyarányú átcsoportosítás, valamint a tervezés késői megindulása.

MVH belső ellenőrzés - NVT Félig önálló mezőgazdasági üzemek szerkezetének átalakításához nyújtott támogatás” jogcím átfogó vizsgálata

Az ellenőrzés főbb megállapításai a következők voltak.

A Végrehajtási Kézikönyv vizsgálata során megállapításra került, hogy az megfelel az EU és a nemzeti jogszabályoknak, valamennyi alapvető jogszabályi előírás beépítése megtörtént. Az ellenőrzés eredményét rögzítették a helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyvek alapján.

Az ellenőrzés csak kisebb, alacsony kockázatú hiányosságokat állapított meg a papíralapú dokumentáltság területén, mint pl. egyes kifizetési kérelmeknél az aktaborítók kitöltése és néhány ellenőrző jegyzék kitöltése hiányos volt. Azonban az IIER-ben ezen adatok rögzítésre kerültek. A kérelemkezelési osztályvezető részéről a vezetői ellenőrzés rögzítése elmaradt. A belső ellenőrzés javasolta a fenti hiányosságok pótlását, továbbá a vezetői ellenőrzések rendszeres elvégzését, melynek pótlása megtörtént.

Az ellenőrzött kifizetési osztályok és az EMGA Könyvelési Osztály eljárása megfelelő volt a kiválasztott minta vonatkozásában. A kifizetés és a könyvelés ellenőrzése az IIER-ben történt. A kiválasztott minták egyikénél sem volt hiányosság vagy hiba, a vonatkozó végrehajtási kézikönyv előírásainak megfelelően jártak el. (Kifizetési Végrehajtási Kézikönyv, Számviteli Végrehajtási Kézikönyv.)

A belső ellenőrzés magas kockázatú hiányosságokat nem talált, csupán átlagos jelentőségű megállapításokat tett.

A belső ellenőrzés véleménye szerint az EU pénzügyi érdekeinek védelme az eljárásrend szabályszerű végzése következtében biztosított.

5.6. A megvalósítás során felmerült jelentős problémák és az ezek megoldására meghozott IH és MB intézkedések

Az NVT 2007. évi megvalósítása során is a legjelentősebb problémát a támogatások késedelmes elbírálása, az ezekhez kapcsolódó kifizetések késése okozta. Ezek a problémák azonban az előző évhez képest jelentősen kisebb számban fordultak elő, sok esetben helyszíni ellenőrzés kiértékeléséhez kapcsolódóan. Az egymásra torlódó határidőket több esetben rendeletmódosítással volt szükséges orvosolni, illetve egyes esetekben a támogatások szélesebb körű felhasználása érdekében újbóli kérelem beadási időszak került meghatározásra (EU követelményeknek való megfelelés).

Helyenként problémát jelentett a monitoring adatok hiánya, ennek megszüntetésére a megfelelő lépéseket az 5.5.1. fejezetben leírtak szerint tette meg az IH.

Az egyes jogcímek végrehajtásával kapcsolatban felmerült problémák megoldása alapvetően az ezeket kihirdető normatív háttér rendezésével érhető el az IH és az MB részéről. A 2007-ban megtett ilyen irányú lépéseket az 5.6.1. fejezet taglalja.

5.6.1. Az NVT megvalósítását érintő jogszabályok javasolt módosítási irányai

A 2007. évre vonatkozó ellenőrzések és jelentések néhány esetben említést tettek az NVT-t érintő végrehajtási rendeletek módosításáról. Az alábbiakban (47. táblázat) összefoglaljuk a

2007. év során bevezetett rendeletmódosításokat, és röviden utalunk azok tartalmára. Hangsúlyozzuk, hogy a módosítások nem öncélúak, hanem az adott jogcím esetében felmerült problémákat igyekeznek rendezni (60 táblázat).

60. táblázat

Módosított rendelet száma	Módosított rendelet címe	Módosító rendelet száma, hatálybalépés, vonatkozó program	Módosítás lényege
4/2004. (I. 13.) FVM rendelet	Az egyszerűsített területalapú támogatások és a vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot”, illetve a „Helyes Gazdálkodási Gyakorlat” feltételrendszerének meghatározásáról	157/2007. (XII.22) FVM r. 2007.XII.25. EMOGA	A gazdálkodási naplóra vonatkozó egyes szabályok módosultak: naprakészen kell vezetni, az MgSzH-hoz kell benyújtani, ha hiánypótlási felszólítás ellenére sem vezet a gazdálkodó, a támogatási összeg meghatározott %-ára nem jogosult, illetve köteles azt visszafizetni. Nem KAT területen, nem nitrátérzékeny területen csökken a kiadható max. szerves eredetű N.
131/2004. (IX. 11.) FVM rendelet	a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján a központi költségvetés, valamint az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlege társfinanszírozásában megvalósuló támogatások igénybevételének általános szabályairól	62/2007. (VII.13.) FVM r. 2007. VII. 16. EMOGA	Forráshiány esetén a felfüggesztésről szóló közleményt nem az MVH, hanem az IH teszi közzé. Amennyiben a rendelkezésre álló forrásnál nagyobb összegű támogatási igény kerül benyújtásra, akkor az igényelt támogatási összegeket vagy arányosan visszaosztja, vagy az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból kifizeti.

132/2004. (IX. 11.) FVM rendelet	A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján az Európai Unió által társfinanszírozott mezőgazdasági területek erdősítéséhez nyújtott támogatás igénybevétele részletes szabályairól	21/2007. (III.30.) FVM r. 2007.III.31. EMOGA	Gazdálkodó fogalma pontosításra került, erdőtelepítési első kivitelhez nyújtott támogatás részlet szabályai pontosításra kerültek (pl. erdészeti hatóság helyszíni szemlét tart), erdőtelepítés ápolása elfogadhatóságának feltételei kiegészültek, vis maior bejelentési kötelezettség előírása az erdészeti hatósághoz. Jogosulatlanul felvett támogatásnak minősül az is, ha a támogatásra jogosult a támogatás eredeti célját megváltoztatja. Bővül a jogkövetkezmények alkalmazási köre.
		88/2007. (VIII.17.) FVM r. 2009.VIII.20. EMOGA	2008. évtől a kifizetési kérelmet egy példányban, minden évben az egységes területalapú támogatási kérelemmel együtt, az MVH honlapján közzétett nyomtatványon, az ügyfél lakhelye vagy székhelye szerint illetékes megyei MVH kirendeltséghez lehet benyújtani.
133/2004. (IX. 11.) FVM rendelet	a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján a központi költségvetés, valamint az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlege társfinanszírozásában megvalósuló, a termelői csoportok létrehozásához és működtetéséhez nyújtott támogatás igénybevétele	95/2007. (IX.4.) FVM r. 2007.IX.7. EMOGA	A./ Hatályon kívül helyezte azt a rendelkezést, mely szerint amennyiben a támogatásra jogosult a támogatási időszak bármely évében nem nyújtja be éves kifizetési kérelmét, a tárgyévet követő 2 évben sem nyújthat be kifizetési kérelmet. B./ Hatályon kívül helyezte azt a rendelkezést, mely szerint amennyiben a támogatásra jogosult a termékértékesítésből származó termelési értéknél,

	részletes szabályairól		<p>önhibájából eredően kérelmében magasabb összeget ad meg, úgy a támogatási időszakban korábban már felvett támogatás jogosulatlanul igénybe vett támogatásnak minősül, továbbá elveszti a további támogatásra való jogosultságát.</p> <p>C./ A tárgyévet követően akkor is benyújthat kérelmet a gazdálkodó, ha a termékértékesítésnél származó termelési értéknél önhibáján kívül másodszor közül 10 %-nál nagyobb összeget.</p>
139/2004. (IX. 24.) FVM rendelet	a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján a központi költségvetés, valamint az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlege társfinanszírozásában megvalósuló, az Európai Unió környezetvédelmi, állatjóléti és -higiéniai előírásainak való megfeleléshez nyújtott támogatás igénybevételének részletes szabályairól	9/2007. (II.20.) FVM r. 2007.II.28. EMOGA	Támogatható állatlétszám fogalmának meghatározása, a támogatás alapjának pontos meghatározása. Annak meghatározása, hogy a betelepített állatok száma a tartás során bekövetkező kiesésre tekintettel mennyivel haladhatja meg a rendeletben rögzített állategységszámot (de támogatásra ebben az esetben is csak a max. állategységszám után jogosult. Kifizetési kérelem benyújtási határidejének módosítása.
		32/2007. (IV.25.) FVM r. 2007. IV. 25. EMOGA	Kifizetési kérelem benyújtási határidejének módosítása.

		<p>62/2007. (VII.13.) FVM r. EMOGA</p>	<p>Tartási hely fogalmának pontosítása. Ugyanazon évben egy tartási helyre vonatkozóan az e rendelet alapján adható támogatások esetében nem adható egyidejűleg állatjóléti jövedelempótló támogatás és alapvető állatjóléti szabályok betartására irányuló állatjóléti beruházási támogatás. Az állatjóléti jövedelempótló támogatás, valamint a környezetvédelmi beruházási támogatás, illetve kiegészítő állatjóléti szabályok betartására irányuló állatjóléti beruházási támogatás együttes odaitélése lehetséges. A környezetvédelmi célú és az állatjóléti célú beruházási támogatás együttesen adható. A rendelet alapján igénybe vehető támogatás esetében a támogatási időszak a 2007-ben benyújtott támogatási kérelmek esetén egy év. A 2006. november 1-jétől benyújtott kifizetési kérelmek és a 2007. július 16-tól benyújtott támogatási kérelmek esetén a tartási helyen tartott állatok száma a (3)-(6) bekezdésben foglalt korlátozásokra tekintet nélkül meghaladhatja az (1)-(2) bekezdésben foglalt értékeket. Egy tartási helyre vonatkozóan a támogatási kérelem benyújtási periódus alatt egy támogatási kérelem nyújtható be a tartási hely szerint illetékes megyei MVH kirendeltségre.</p> <p>Egy tartási helyre vonatkozóan állatjóléti és -higiéniai célú jövedelempótló támogatási kérelem kizárólag egy alkalommal hagyható jóvá. Kifizetési kérelem benyújtási határidejének módosítása. MgSzH igazolás mintájának módosítása.</p>
--	--	--	---

<p>150/2004. (X. 12.) FVM rendelet</p>	<p>a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján a központi költségvetés, valamint az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlege társfinanszírozásában megvalósuló agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes szabályairól</p>	<p>6/2007. (I.24.) FVMr. 2007.II.1. EMOGA</p>	<p>A támogatási időszak alatt a földterület elhelyezkedése nem változhat. Átruházni csak azt a támogatott létszámú állatállományt, illetve támogatott területet lehet, amely megfelel a célprogram minimális jogosultsági feltételeként előírt minimális feltételeknek. Egy adott terület, illetve állatállomány a támogatási időszakban - a vis maior esetek kivételével - legfeljebb egyszer ruházható át. A kötelezettség átadásra vonatkozó kérelem benyújtásának helye és ideje. Kifizetési kérelem benyújtásának helye és ideje. Ökológiai szántóföldi növénytermesztési célprogram jogosultsági feltételének módosítása. Ültetvényekre vonatkozó AKG célprogram csoportellenőrzési szempontjainak módosítása.</p>
<p>151/2004. (X. 13.) FVM rendelet</p>	<p>a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján a központi költségvetés, valamint az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlege társfinanszírozásában megvalósuló kedvezőtlen adottságú területek kompenzációs támogatása igénybevételének részletes szabályairól</p>	<p>hatályon kívül helyezte az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a kedvezőtlen adottságú területeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatások részletes szabályairól szóló 25/2007 (IV.17.) FVM r. hatálytalan: 2007. IV.20.</p>	

5.6.2. Az NVT végrehajtását biztosító adminisztratív kapacitás

2007-ben az NVT koordinációs feladataiért felelős osztály – a 2006-os állapothoz hasonlóan – az Agrár-vidékfejlesztési Főosztály keretein belül működött.

A főosztályon belül az NVT program koordinációjáért felelős NVT Program Irányító Egység 2007 áprilisáig összesen 6 fővel működött, ami az FVM-en belül végrehajtás alatt álló létszámleépítés közepette jelentős eredmény volt. Ezt követően májustól – tekintettel az NVT feladatok jelentős csökkenésére – egy fő végezte az NVT koordinációt. Az osztály munkatársai közül egy rendelkezett állandó státusszal, öt fő a TS keret terhére volt foglalkoztatott.

Az NVT-vel foglalkozó kollégák egy része a Pénzügyi és Monitoring Osztályon továbbra is NVT-vel kapcsolatos feladatokat látott el.

A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv intézkedéseinek végrehajtása Magyarországon – a többi EMOGA jogcímhez hasonlóan – a kifizető ügynökség, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) feladatkörébe tartozik.

A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalt a 81/2003.(VI.7.) Kormány rendelet 2003. július 1-i hatállyal hozta létre, jogelődje az Agrárintervenciós Központ és a SAPARD Hivatal volt. Az MVH megalakulásával egységes szervezetbe koncentrálódott a KAP két fő pillérének (a hagyományos agrár-piacszabályozásnak és az agrár-vidékfejlesztésnek) magyarországi végrehajtása, és szervezetileg is elválasztható lett a tanácsadás a jogosultság megállapítástól, valamint az ellenőrzéstől, mivel az Uniós szabályok szerint egymással összeférhetetlen tevékenységek.

Az MVH szervezete egy budapesti székhelyű hivatali központból és 19 megyei kirendeltségből áll. Az agrárigazgatásban egyedi módon az MVH jogalanyiség tekintetében teljesen integrált, a vidéki kirendeltségek nem önálló jogi személyek, hanem az egységes országos illetékességű hivatal megyei irodái. A megyei kirendeltségek közül hét kirendeltség egyes – elsősorban a vidékfejlesztési intézkedésekhez kapcsolódó – feladatok tekintetében regionális illetékességgel rendelkezik, ennek megfelelően a regionális illetékességű kirendeltségek belső szervezete, valamint humán erőforrás összetétele eltér a többi kirendeltségétől. (Ezekon a kirendeltségeken koncentrálódik a műszaki, közgazdasági valamint jogi szaktudású és gyakorlatú munkatársak jelentős hányada.)

A központi hivatalon belül több igazgatóság működik, melyek közül az NVT intézkedések végrehajtásának szakmai irányításáért a Közvetlen Támogatások Igazgatósága felel. Az igazgatóság 31 munkatárssal működik, amelyből 20 fő a Technikai Segítségnyújtás keretéből finanszírozott.

2007-ben a feladatok indokolták, hogy az erdészeti intézkedésre új szervezeti egység kerüljön felállításra, ezért létrejött az Erdészeti Támogatások Osztálya (ETO), valamint a Területalapú Támogatások Osztályának elnevezése Környezetvédelmi- és Vidékfejlesztési Támogatások Osztályára változott (KVTO). A Szerkezetátalakítási Támogatások Osztálya (SZTO) feladata, elnevezése változatlan maradt. Az ETO 4 fővel működött, melyből 3 fő volt NVT TS keretből finanszírozva, a KVTO-n 11 főből 8 fő foglalkoztatását finanszírozta a TS keret. Az SZTO-n 14 munkatárs dolgozott, akik közül 9 volt NVT TS státuszon.

A nagyobb kérelemszámmal rendelkező intézkedések feldolgozása döntő részben a megyei kirendeltségeken zajlik, míg a kis kérelemszámú jogcímekeket az MVH központilag kezeli. A 19 megyei kirendeltség NVT TS keretére foglalkoztatott dolgozóinak száma a következőképp alakult (61 táblázat).

61. táblázat

	TS keret									MVH költségvetés
	Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Január-december
Bács-Kiskun m. Kirendeltség	15	15	15	15						8
Baranya m. Kirendeltség	5	5	5	5						2
Békés m. Kirendeltség	10	10	10	10						3
Borsod-Abaúj-Zemplén m. Kir.	13	13	13	17						4
Csongrád m. Kirendeltség	12	14	14	24						2
Fejér m. Kirendeltség	8	8	8	9						2
Fővárosi és Pest m. Kirendeltség	19	19	19	19						3
Győr-Moson-Sopron m. Kir.	4	4	4	4						4
Hajdú-Bihar m. Kirendeltség	14	14	14	14						3
Heves m. Kirendeltség	5	5	5	5						1
Jász-Nagykun-Szolnok m. Kir.	7	7	7	7						3
Komárom-Eszergom m. Kir.	3	3	3	3						2
Nógrád m. Kirendeltség	3	3	3	3						1
Somogy m. Kirendeltség	17	17	17	21						5
Szabolcs-Szatmár-Bereg m. Kirendel	18	18	18	43						2
Tolna m. Kirendeltség	4	4	4	4						3
Vas m. Kirendeltség	3	3	3	3						2
Veszprém m. Kirendeltség	8	8	8	15						4
Zala m. Kirendeltség	17	16	16	21						4
Kirendeltségek összesen:	185	186	186	242	0	0	0	0	0	58
Közvetlen Támogatások lg.	12	10	12	15	10	11	11	10	10	10
Területi Ellenőrzési Főosztály	4	5	6	8						1
Titkársági Főosztály		1	1	3						3
Belső Ellenőrzési Főosztály				1						1
Gazdasági Igazgatóság	2	2	1	1						0
Pénzügyi Igazgatóság	2	3	4	6						4
Területi Igazgatóság										1
Jogi Főosztály										1
Vidékfejlesztési Támogatások lg.				3						4
Központ összesen:	20	21	24	37	10	11	11	10	10	25
MVH összesen:	205	207	210	279	10	11	11	10	10	83

Az MVH által a TS keretből foglalkoztatott NVT ügyintézők száma 2007-ben április hónapban volt a legmagasabb, 279 fő. A foglalkoztatottak nagy része a helyi kirendeltségeken állt alkalmazásban. Az átszervezések nyomán a helyi kirendeltségeken májustól, a központi szervezetben pedig októbertől teljesen megszűnt az NVT TS keretből történő foglalkoztatás.

Az MVH saját költségvetéséből foglalkoztatottak munkaideje gyakran csak részben tartalmaz NVT-vel kapcsolatos feladatokat, ezért a táblázatban feltüntetett foglalkoztatotti létszám – azaz 2007-ben összesen 83 fő – a munkaóra ráfordítás (napi 8 óra/fő) alapján lett meghatározva. Ez természetesen azt jelenti, hogy az MVH szervezetében 83 főnél több dolgozó munkaköri leírásában szerepel NVT-vel kapcsolatos feladat.

Számos jogcím tekintetében, elsősorban a speciális szakismeretet igénylő helyszíni ellenőrzések kivitelezéséhez, illetve a szükséges igazolások és egyéb dokumentumok előállításához, az MVH együttműködik más szakhatóságokkal (Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomások, MgSZH Központ NTAI, Nemzeti Park Igazgatóságok). Ezeket az együttműködések a szervezetek közötti együttműködési megállapodások szabályozzák. Egyetlen intézkedés, a mezőgazdasági területek erdősítése esetében az MVH csaknem a teljes engedélyezési folyamatot külső szervezetre, az Állami Erdészeti Szolgálatra delegálta.

Fontos változás, hogy 2007-ben a felsorolt szervezetek – a nem FVM fennhatóság alatt álló Nemzeti Park Igazgatóságok kivételével – egyetlen szervezetbe tömörültek (Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, MgSzH).

A gazdálkodók felkészítését és a szakmai tanácsadási tevékenységet a minisztérium 2007-ben is elsősorban az NVT tanácsadói hálózatán keresztül (a falugazdászok segítségével) végezte.

5.7. Információs és tájékoztatási tevékenység

Az IH által koordinált tájékoztatási tevékenység 2007-ben – tekintettel a „kifutó” intézkedésekre – alacsonyabb intenzitású volt a 2006. évinél. A gazdálkodókhöz eljuttatott információk koncentráltabbak, egy-egy támogatási jogcím aktuális feladataihoz voltak köthetők (pl. kifizetési kérelem beadása, vagy jogszabályi változásokra való figyelemfelhívás). A 2006-ban is használt kommunikációs csatornák döntő része 2007-ben is felhasználásra került.

Információs csatornák

Az FVM és az MVH honlapja

A támogatási és a kifizetési kérelmekre vonatkozó felhívások közzététele a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal feladat- és hatáskörébe tartozik. A Hivatal a feladatnak maradéktalanul eleget tett. Az egyes jogcímekre vonatkozó felhívások megjelentek az MVH, majd az FVM honlapján, az FVM Értesítőben és a Magyar Mezőgazdaságban.

Mind az FVM, mind pedig az MVH nagyobb hangsúlyt helyezett az adekvát információk gyors megjelentetésére a honlapokon.

Mindezekhez hozzá kell tenni, hogy Magyarországon, főleg a vidéki térségekben az internet használata – bár a hozzáférés technikailag szinte már a legkisebb településen is biztosított – főleg az idősebb, kevésbé iskolázott gazdálkodói réteg körében elenyésző. Ezért az IH szükségesnek látta a későbbiekben bemutatott megjelenés biztosítását is.

NVT tanácsadói hálózat

Jelentős minőségi fordulatot jelentett a tájékoztatásban az országos NVT-tanácsadói hálózat létrehozása, amelynek keretében az NVT egyes támogatási jogcímeiben érintett gazdálkodók térítésmentesen jutnak szakmailag hiteles információkhoz (a szaktanácsadói hálózat kialakításának részleteit a TS intézkedés leírása tartalmazza).

Az ernyőszervezetek a feladatokat ellátó tanácsadóknak évi 5 kötelező előadást írnak elő, melyről tanácsadói napló készül. Ezt a dokumentációt a tanácsadói szervezetek munkáját összefogó VKSZI iktatja.

A kimondottan NVT intézkedések szélesebb körű ismertetését és tanácsadását célzó hálózat – tekintettel az NVT intézkedések kifutására, valamint az ÚMVP tanácsadói hálózatának szerveződésére – 2007. június végéig üzemelt, az NVT TS keretből történt finanszírozása is eddig folytatódott. Ennek okán elmondható, hogy 2007-ben a 7 ernyőszervezet alkalmazásában álló 400 tanácsadó összesen mintegy 1000 előadást tartott, melyeken átlagosan mintegy 15 gazdálkodó vesz részt. Ezen felül a tanácsadók a napi munka során is jelentős mértékben segítettek az NVT-vel összefüggő információk átadását. Ezek az előadások helyi (egy-egy település vagy kistérség) jellegűek, és mivel a tanácsadók napi kapcsolatban vannak a gazdálkodókkal, közvetlenebb, interaktívabb jellegűek.

Rendezvények, fórumok

2007-ban az NVT-t olyan nagy érdeklődésre számot tartó rendezvényeken népszerűsítette az IH, amelyen elvárható volt a vidéki, ezen belül pedig a gazdálkodói társadalom fokozott jelenléte. Fontos megjegyezni, hogy ezek az események inkább figyelemfelhívó jellegűek, a gazdálkodókat több és pontosabb információ beszerzésére ösztönzik, de részletekbe menő tájékoztatásról itt nem lehet szó. Ezzel párhuzamosan viszont egyidejűleg rendkívül sok embert tudnak megszólítani, ezért hasznosságuk nem kérdőjelezhető meg. Az év során lezajlott rendezvényeket mutatja be a következő (62.) táblázat.

Rendezvény lebonyolítója	Rendezvények száma	Rendezvény időpontja	Rendezvény helyszíne
Creative Field Kft.	1 MB ülés	2006. jún. 21.	FVM Színházterem
Creative Field Kft.	1 MB ülés	2006. november 28.	MVH Soroksári út
DMSZSZ*	személyenként 5 rendezvény/év (80 fő NVT tanácsadó)	2007 első félévében	Meghatározott működési területen
MAGOSZ*	személyenként 5 rendezvény/év (20 fő NVT tanácsadó)	2007 első félévében	Meghatározott működési területen
Magyar Agrárkamara *	személyenként 5 rendezvény/év (200 fő NVT tanácsadó)	2007 első félévében	Meghatározott működési területen
Magyar Biokultúra Szövetség *	személyenként 5 rendezvény/év (20 fő NVT tanácsadó)	2007 első félévében	Meghatározott működési területen
MNMNK *	személyenként 5 rendezvény/év (20 fő NVT tanácsadó)	2007 első félévében	Meghatározott működési területen
MOSZ *	személyenként 5 rendezvény/év (25 fő NVT tanácsadó)	2007 első félévében	Meghatározott működési területen
MTESZ *	személyenként 5 rendezvény/év (20 fő NVT tanácsadó)	2007 első félévében	Meghatározott működési területen
HANGYA Együttműködés	1 (200 résztvevő)	2007. március 1.	Budapest, Benczúr Hotel
Xpress Business Solutions Kft.	19 (~500 résztvevő/helyszín)	2007. év során folyamatosan	19 megyei helyszín
RMS Audio Kft.	1 (~250 résztvevő)	2007. február 15.	Debrecen
Soirée Bt	1 (~150 résztvevő)	2007. április 12.	Budapest, Mezőgazdasági Múzeum
Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum	1 (~2000 résztvevő)	2007. április 16-18.	Debreceni Egyetem
Roxer Produkció Kft.	1 (~20 000 látogató)	2007. május 19-20.	Etyek
Öttömös Község	1 (~300 résztvevő)	2007. június 8-9.	Öttömös
Zempléni Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány	1 (~2000 résztvevő)	2007. június 8-10.	BAZ megyei települések

*Az NVT tanácsadó „ernyőszervezetek” által koordinált tanácsadóknak évente minimum öt darab tájékoztató rendezvényt kell lebonyolítaniuk a működési területükön élő gazdálkodók számára. Ezekben a rendezvényeken az NVT-hez kapcsolódó támogatási jogcímek aktuális feladatairól, lehetőségeiről kell tájékoztatást adniuk. A működési területet az ernyőszervezetek egymás közötti megállapodáson alapulva úgy osztották fel, hogy a közel 400 tanácsadó az ország egész területét lefedje, így minden település közelében elérhető kifejezetten az NVT jogcímeire specializálódott, ebből képzésen és vizsgáztatáson átesett NVT tanácsadó.

Kiadványok

Az NVT intézkedések keretében benyújtott támogatási kérelmekkel kapcsolatban 2007-ben kiadványok területén az MVH információs tevékenysége volt jelentős. Az AGRÁR ÉS VIDÉKFEJLESZTÉSI TÁMOGATÁSOK 2007 c. évenként frissített, 30 ezer példányszámú

kiadványban kitértek az NVT és az ÚMVP keretein belül igénybe vehető támogatási lehetőségre.

Elkészült 30 ezer példányban egy, az EMVA-ból az UMVP keretében 2007-ben igénylehető támogatásokról egy bemutató szórólap, mely a 2007-ben induló jogcímek támogatási kérelmek és kifizetési kérelmek benyújtási határidejét, az illetékes Megyei Kirendeltségek elérhetőségét tartalmazza. Tekintettel arra, hogy az EMVA keretei között minden NVT jogcím tovább folytatódik, a kiadvány az NVT intézkedésekre is felhívta a figyelmet.

A kiadványok és a szórólapok a megyei kirendeltségeket, illetve a tanácsadói hálózaton keresztül történtek szétesztásra.

Szakmai lapokban, folyóiratokban történt megjelenés

Az elmúlt év folyamán a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv keretébe tartozó támogatások tekintetében az MVH Kommunikációs és Sajtó Osztálya az alábbi témákat érintő sajtóközleményeket, interjúkat, cikkeket, illetve tájékoztatókat tette közzé a megyei és országos napilapokban, szakfolyóiratokban, valamint a hivatal honlapján:

- *Az NVT- támogatások kifizetésének állása. (2007 január)*
- *Az EU környezetvédelmi, állatjóléti és –higiéniai előírásainak való megfelelést segítő támogatások kapcsán végzett helyszíni ellenőrzések tanulságai. (2007 március)*
- *Elektronikus úton is kitölthetők a támogatásigénylések. (Egyelőre csak a legnagyobbak élhetnek a lehetőséggel) (2007 április)*
- *Az Agrár-környezetgazdálkodási támogatás másodikévi folyósítása (2007 május)*
- *Az energia célra termesztett növények AKG és KAT programokban való támogathatóságáról. (2007 május)*
- *Az EU állatjóléti és -higiéniai normáinak betartásához igényelhető támogatás (szarvasmarha-borjú-, sertés- és tojótyúk-tartók számára) (2007 augusztus)*
- *Az AKG nádgazdálkodási célprogramjában részt vevő nádas területek helyes gazdálkodási előírásának megfelelő nádbetakarítás elmaradásával összefüggésben a 2006/2007. évi téli időszak szélsőségesen enyhe időjárási viszonyainak vis maior helyzeté nyilvánítása. (2007 augusztus)*

A többi támogatási jogcímmel együtt, az NVT- támogatásokkal kapcsolatos aktuális határidők is szerepeltek a Hivatal külső honlapján elérhető összefoglaló táblázatban.

Az FVM részéről megjelent szakcikk szintén a gazdálkodók által leginkább olvasott nyomtatott szaksajtóban (Magyar Mezőgazdaság és mellékletei, valamint Szabad Föld), valamint helyi olvasottságú megyei lapokban, illetve regionális kiadványokban jelentek meg.

A Szabad Föld folyóiratban az NVT-vel foglalkozó cikkek száma 2007. december 31-ig 288 db volt, a Magyar Mezőgazdaság részéről nem áll rendelkezésre ilyen adat.

Példa a Szabad Föld folyóiratból (2007. augusztus 17.):

Július közepe óta igényelhetőek a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv részét alkotó uniós környezetvédelmi, állatjóléti és -higiéniai támogatások. Az a termelő jogosult rá, akinek állattartótelepe maradéktalanul megfelel az alapvető állatjóléti szabályokra – padozatra, mikroklímára, etetési-itatási technológiára, valamint férőhelyszükségletre vonatkozó előírásoknak.

A folyamatványokat az előírt mellékletekkel, igazolásokkal együtt legkésőbb 2007. augusztus 31-éig postai úton kell benyújtani a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) tartási hely szerint illetékes megyei kirendeltségének címére. A jövedelempótló támogatás egy tartási helyre csak egyszer vehető igénybe, így akik már kapnak ilyen, azok most nem nyújthatnak be újabb kérelmet. A 2007-ben beadott támogatási kérelmekkel a támogatás egy évre vehető igénybe, mértéke pedig tartási helyenként legfeljebb tízezer euró (mintegy két és fél millió forint). A támogatott állatlétszámot legalább hat hónapig kell tartani, a borjú, a malac és a hizósertés kivételével, a rájuk vonatkozó követelmény két hónap.

5.8. Technikai segítségnyújtás igénybevétele

A 4.8.3.1 alintézkedésen belül jórészt a delegált feladatokat végző szervezetek (Állami Erdészeti Szolgálat, Országos Mezőgazdasági és Minősítő Intézet, Földmérési és Távérzékelési Intézet, Nemzeti Park Igazgatóságok) által végzett kérelemkezeléshez és helyszíni ellenőrzésekhez kapcsolódó költségeinek finanszírozása valósult meg. Az FVM és az MVH az NVT problémamentes végrehajtásához kapcsolódó munkaerő foglalkoztatása is ezen alintézkedés terhére valósult meg.

Összesen mintegy **2,953 milliárd Ft** (11 735 909 euro) került kifizetésre a TS keretből.

Az Irányító Hatóság az NVT TS keret felhasználást folyamatosan nyomon követi az MVH Közvetlen Támogatások Igazgatósága által szolgáltatott és a saját projektlistája alapján. Az NVT TS keret felhasználását az NVT koordinációjáért felelős osztály készítette elő. Az NVT TS keret felhasználásáról a Program Menedzsment egység vezetője döntött, aki egyben az AVOP TS keret felhasználásáról is dönt. A TS – AVOP, NVT - források közötti átfedés mentességet szolgálja, hogy mindkét program esetében ugyanaz a döntéshozó személye, mely személynek mind a teljes tételes AVOP TS, mind az NVT TS projektlista rendelkezésére áll, és döntéshozatal előtt megvizsgálásra kerül, hogy az NVT keretében finanszírozásra felterjesztett projekt nem szerepel-e az AVOP TS projektlistán és csak ezt követően kerül sor a támogatási döntés meghozatalára.

Nem került előkészítésre és finanszírozásra egyetlen olyan TS projekt sem mely az AVOP és az NVT megvalósítását egyszerre szolgálta volna. Az NVT TS keret terhére finanszírozott TS projektek csak és kizárólag az NVT megvalósítását szolgálták.

Fontos megjegyezni, hogy **a kifizetések nem tükrözik teljes mértékben a 2007. évi feladatellátást**, ugyanis jelentős összegek kifizetése 2007-ről 2008-ra tolódik az engedélyeztetési eljárások és az utalás időigénye miatt, ugyanakkor a 2007-ben elvégzett feladatok egy részének a kifizetése szintén áttolódik 2008-ra.

A 2007. évben kiemelt feladatként kezelte az IH a tanácsadó szervezetek további működésének finanszírozását, így mind a hét tanácsadó ernyőszervezet (Magyar Agrárkamara, Dunántúli Mezőgazdasági Szaktanácsadók Szövetsége, Magyar Biokultúra Szövetség, Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége, Mezőgazdasági

Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége, Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara , valamint a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége) 2007. június 30-ig tovább folytatta tanácsadói tevékenységét.

A gazdákkal való közvetlen kapcsolattartást, az információk átadását szolgálta a 7 ernyőszervezet további működése, akik az előző évhez hasonlóan 400 szaktanácsadót foglalkoztatva, ingyenesen ellátták a NVT tanácsadói feladatokat.

A 48. táblázat hónapokra lebontva mutatja be a 2007. évben történt NVT TS kifizetéseket.

48. táblázat

TS kifizetés 2007		(€)
Január		1 040 013,92
Február		1 107 793,52
Március		2 105 703,82
Április		1 058 867,01
Május		1 424 949,61
Június		1 631 398,02
Július		1 149 758,91
Augusztus		884 652,44
Szeptember		763 819,52
Október		173 823,28
November		106 109,92
December		289 019,01
Összesen		11 735 908,99

A 49. táblázat a Technikai Segítségnyújtás intézkedés indikátorait mutatja be a 2004-2006 időszakban.

49. táblázat

Technikai segítségnyújtás	Az indikátor típusa	Előrejelzés/ célállapot 200	2006-ban teljesített
Elkészített és kiosztott általános tájékoztatást nyújtó kiadványok száma (brosúrák, szórólapok) (db)	Output	nincs meghatározva	60 000
Megrendezett konferenciák, szemináriumok, „workshop”-ok száma (csak az NVT tanácsadói hálózat eredményei)	Output	nincs meghatározva	1000
A konferenciákon, „workshopokon” és szemináriumokon résztvevők száma (csak az NVT tanácsadói hálózat eredményei)	Eredmény	nincs meghatározva	15 000
Az érintett tanácsadó szervezetek (hálózatok) száma (db)	Eredmény	nincs meghatározva	7
A Monitoring Bizottság ülései hatékonyságának bizonyítása (leírás)	Hatás	nincs meghatározva	*
A kommunikációs tevékenységek segítségével sikeresen pályázók aránya (kiadvány, workshop, képzett szakértő, stb)	Hatás	nincs meghatározva	**

* Lásd a MB üléseiről szóló szakaszban.

** Tekintettel a 2007. évben, döntően az AKG jogcím megnyitásának elmaradása miatti alacsonyabb kérelemszámra, nem mérhető.

6. Közösségi politikákkal való összhang

6.1. A Közös Agrárpolitikának való megfelelés

A Tanács 1257/1999/EK rendelete 37/3 cikkének megfelelően az Irányító Hatóság minden szükséges intézkedést megtett, hogy biztosítsa az NVT támogatásainak a Közösségi politikákkal, különösképpen a Közös Agrárpolitikával és a piaci támogatásokkal való teljes összhangját.

Az NVT a Közös Agrárpolitika (KAP) második pillérének megvalósítását szolgálja. Intézkedései az 1257/1999. EK Tanácsi rendelet szabályozásának megfelelően lettek kialakítva, komplementer módon és átfedés-mentesen az AVOP támogatásaival. Az „EU környezetvédelmi, állatjóléti és -higiéniai előírásainak való megfelelés” intézkedés külön is rendelkezik az AVOP-pal való összehangolásról, a támogatási feltételek annak megfelelően lettek kialakítva.

A mezőgazdasági parcellák és állatok azonosítása a 3508/1992/EGK Tanácsi rendelet 4-5. cikkeinek megfelelően, az Integrált Igazgatási és Ellenőrzési Rendszer (IIER) szabályaival összhangban történik. A közvetlen támogatások és a kapcsolódó NVT-intézkedések adminisztratív kezeléséhez szükséges alap-adatbázisok (ügyfélregiszter, állatnyilvántartási rendszer, Mezőgazdasági Parcella-azonosító Rendszer, támogatási kérelem-adatbázis) közősek és a szükséges ellenőrzések is a közös IIER-ben történik, amely így megfelel a vonatkozó jogszabályban előírt kompatibilitási kritériumoknak.

Biztosított a közvetlen kifizetések és az agrár-környezetgazdálkodási intézkedés kapcsolódása az intézkedés azon célprogramjai esetén, amely szántóterületek közvetlen támogatásra nem

jogosult területté (pl. vizes élőhelyé) történő konverzióját támogatja, azáltal, hogy a kieső SAPS és top-up támogatásokat az agrár-környezetvédelmi kompenzáció tartalmazza.

A „termelői csoportok létrehozásának és működtetésének támogatása” intézkedés keretében – a Közös Piaci Szervezetek párhuzamos támogatásának kizárása érdekében – nem támogathatók a zöldség-gyümölcs és a dohány ágazatban létrejövő termelői csoportok.

Változások a 2006-ös évhez képest

A 2005-től bevezetett KAT támogatási kérelem SAPS kérelemmel egy közös nyomtatványon történő benyújtása változatlan maradt, de a 2007. évtől kezdődően a területalapú támogatási kérelemmel együtt kerülhetett benyújtásra az agrár-környezetgazdálkodási kifizetési kérelem is.

Az MVH agrár-környezetgazdálkodási intézkedés esetén lehetővé tette a 200 hektár feletti területtel rendelkezőknek a támogatási kérelem elektronikus kitöltését, valamint a kapcsolódó térképek elektronikus megjelenítését is.

Szintén az agrár-környezetgazdálkodási intézkedéshez kapcsolódik, hogy a 3. éves ellenőrzés során felvett jegyzőkönyvekbe az ellenőrök az eddigiektől eltérően megállapításokat tehettek az első és második támogatási évre vonatkozóan is.

A társfinanszírozott kiegészítő nemzeti kifizetések végrehajtása összhangban van a közös agrárpolitika keretébe tartozó közvetlen támogatási rendszerek közös szabályait tartalmazó 796/2004 EK Bizottsági rendelettel, tekintettel a kérelmek benyújtásának feltételeire és az NVT intézkedéseinél szigorúbb ellenőrzésre és szankcionálásra (1257/1999 EK rendelet 43 cikk). Az egységes területalapú támogatás és a szántóföldi növényekre vonatkozó kiegészítő nemzeti kifizetések kérelmei egy közös egységes rendszer keretén belül kerülnek benyújtásra, feldolgozásra és ellenőrzésre. A szántóföldi növényekre vonatkozó kiegészítő nemzeti kifizetések kérelem-benyújtásának feltétele az érvényes benyújtott, egységes területalapú támogatási kérelem.

A társfinanszírozott kiegészítő nemzeti közvetlen támogatás végrehajtásának szabályozása biztosítja a 1973/2004 EK Bizottsági rendelet 140. cikkének, ezen felül a 796/2004 EK Bizottsági rendelet minden előírásának történő teljes mértékű megfelelést, beleértve a kivételekre és szankciókra vonatkozó külön előírásokat is.

6.2. Környezeti fenntarthatóság és esélyegyenlőség

A **környezeti fenntarthatóság** szempontjának érvényesülését biztosítja, hogy az NVT minden intézkedése megfelel a vonatkozó EU-direktíváknak és jogszabályoknak, és a magyar környezet- és természetvédelmi jogszabályoknak. A környezeti fenntarthatóság az NVT egyik célkitűzése, mely alapján:

- az „agrár-környezetgazdálkodás”, „a kedvezőtlen adottságú területek támogatása”, „az EU környezetvédelmi, állatjóléti és higiéniai előírásainak való megfelelés támogatása”, valamint a „mezőgazdasági területek erdősítésének támogatása” kifejezetten környezetvédelmi célú és hatású intézkedések, így környezeti hatásuk közvetlenül mérhető az NVT hatásindikátorain keresztül;
- a többi intézkedésnél közvetett környezeti hatások vannak, de esetükben is követelmény a környezetbarát technológia alkalmazása.

A vizsgált időszakban egy mintaterületen kijelölésre és lehatárolásra kerültek a Madárvédelmi és Élőhelyvédelmi Irányelveknek (79/409/EGK és 92/43/EGK Irányelv) megfelelő Natura

2000 területek, az egész országra kiterjedő lehatárolás előkészítése, a lehatárolás módszertanának kidolgozása, valamint erőforrásigényének meghatározása érdekében.

Ennek Magyarország „az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló” 275/2004. (X.8.) Korm. rend. kihirdetésével eleget tett, amely meghatározta a vadon élő madarak védelméről szóló 1979. április 2-i 79/409/EGK tanácsi irányelv és a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló 1992. május 21-i 92/43/EGK Élőhelyvédelmi Irányelv mellékleteiben szereplő állat és növényfajok, illetve élőhelyek megőrzése szempontjából jelentős területeket.

Magyarország „az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló” 275/2004. (X.8.) Korm. rend. kihirdetésével eleget tett a NATURA 2000 területek kijelölésére vonatkozó tagországi kötelezettségének. A fenti Korm. rend. meghatározta a vadon élő madarak védelméről szóló 1979. április 2-i 79/409/EGK tanácsi irányelv és a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló 1992. május 21-i 92/43/EGK Élőhelyvédelmi Irányelv mellékleteiben szereplő állat és növényfajok, illetve élőhelyek megőrzése szempontjából jelentős területeket.

A Natura 2000-nek jelölt, illetve a kijelölésre javasolt területek mintegy 1,9 millió hektárt tesznek ki, mely az ország területének 20,6%-a. Az európai ökológiai hálózat magyarországi területein 468 különleges természet-megőrzési területet – összesen 1,41 millió ha - jelöltek ki, míg 55 különleges madárvédelmi területet határoztak meg 1,29 millió ha kiterjedésben. A két terület-típus átfedése közel 41%.

A Natura 2000 hálózat a mezőgazdasági területekből 483,4 ezer ha gyepterületet és 522,6 ezer ha szántóterületet érintenek.

A területi adatok a hazai kataszteri nyilvántartás alapján kerültek meghatározásra. A földhasználati korlátozások és kompenzációjuk bevezetéséhez elengedhetetlen feladat a már kihirdetett Natura 2000 területek helyrajzi számos listájának térinformatikai eszközökkel történő pontosítása, ill. tematikus fedvénnyé alakítása. Továbbá el kell végezni a Natura 2000 területek digitális fedvényeinek a MePAR adatbázissal történő összevetését, a MePAR-ban tematikus réteggént való feltüntetését és ez által a szóban forgó területek végleges kijelölését. A kialakítandó támogatások véglegesítése csak ezek után végezhető el. Jelenleg folyik a fenti feladat elvégzéséről a tárca- és intézményközi egyeztetés a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, illetve a Földmérési és Távérzékelési Intézet között.

A jelenleg kodifikációs folyamatban lévő „az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek részletes földhasználati szabályairól” szóló rendelet (továbbiakban: földhasználati rendelet) hatálya az összes kijelölt Natura 2000 terület kiterjed. Célja, hogy hasznosítási irányonként (szántó, gyeplő, nádas, halastó, erdő) meghatározzon olyan kötelező érvényű szabályokat, melyek biztosítják a hálózatban kijelölt területek kedvező természetvédelmi állapotának fenntartását.

Az **esélyegyenlőséget** az EU elvárásainak megfelelően és az AVOP-pal összhangban az NVT horizontális elvként tartalmazza. Ez a nemek közötti esélyegyenlőségre és a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségére irányul. Az NVT a támogatásra való jogosultság esetében nem vezetett be pozitív diszkriminációt a nők illetve a hátrányos helyzetű kérelmezők esetében, esélyegyenlőségüket a végrehajtás során kívánja érvényesíteni.

Programszinten az NVT:

- a programszintű célok és alapelvek között deklarálja a környezeti fenntarthatóság és az esélyegyenlőség biztosítását;

- a kommunikációs tervben a célcsoportok között megjelöli a környezetvédelmi és erdészeti hatóságokat, valamint az esélyegyenlőséget ösztönző szervezeteket;
- a Monitoring Bizottság és a Menedzsment Bizottság tagjai között vannak a környezetvédelemért és esélyegyenlőségért felelős hatóságok, valamint egyéb környezetvédelmi és esélyegyenlőségi szervezetek;
- a fenti szervezetek aktív résztvevői voltak az NVT társadalmi egyeztetési folyamatának, melynek során a környezeti fenntarthatósággal foglalkozó kormányzati szervek és társadalmi szervezetek kimagasló aktivitása felhívta a figyelmet arra, hogy ezt a témakört a korábbinál is nagyobb figyelemmel és körültekintéssel kell kezelni, annak érdekében, hogy a közösségi politikákkal is összhangban biztosítsuk a NVT illeszkedését a fenntartható fejlődés folyamatába;
- a környezeti hatásokra az „agrár-környezetgazdálkodás”, „a kedvezőtlen adottságú területek támogatása”, valamint a „mezőgazdasági területek erdősítésének támogatása” intézkedés a programba bevitt területekre vonatkozóan, „az EU környezetvédelmi, állatjóléti és higiéniai előírásainak való megfelelés támogatása” intézkedés a környezetbarát technológiára vonatkozóan tartalmaz indikátorokat. Az esélyegyenlőség indikátorként a korai nyugdíjazás és a szerkezetátalakítás alatt álló félig önálló gazdaságok támogatása jogcímekek esetén jelenik meg, amelyek erre irányuló célértékeket is meghatároznak (nők aránya az egyes csoportokban).
- A környezeti fenntarthatóság szempontjának figyelembevételére alkalmazott jogosultsági feltételeket az egyes intézkedésekre vonatkozó MVH közlemények tartalmazzák.

Az esélyegyenlőség és a környezeti fenntarthatóság megvalósulásáról képet kaphatunk az agrár-környezetgazdálkodás, a kedvezőtlen adottságú területek támogatása, valamint a mezőgazdasági területek erdősítésének támogatása intézkedések megvalósulását bemutató fejezetekben.

Változások a 2006-es évhez képest

A környezeti monitoring rendszer kiépítése 2007-ben megkezdődött. A monitoring rendszerben feldolgozásra kerülnek az agrár-környezetgazdálkodás és a kedvezőtlen adottságú területek támogatása intézkedés kedvezményezettjei által vezetett gazdálkodási naplók. A 2007. évi feldolgozás során több javaslat született a naplóban rögzített adatok egységesítésére, kódolására annak érdekében, hogy a következő években a feldolgozás egységesebb, gyorsabb lehessen.

6.3. Közbeszerzés

Jogsabályi változások

2005-ben került sor a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény átfogó módosítására annak érdekében, hogy a 2004. áprilisában elfogadott új közbeszerzési direktívák¹¹ rendelkezése átültetésre kerüljön a hazai joganyagba. A módosítás lehetőséget adott arra, hogy a törvény hatálybalépése (2004. május 31., a strukturális és kohéziós

---

¹¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2004/17/EK irányelve (2004. március 31.) a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról

Az Európai Parlament és a Tanács 2004/18/EK irányelve (2004. március 31.) az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról

alapköböl finanszírozott közbeszerzések tekintetében 2004. január 1.) óta a jogalkalmazás során szerzett tapasztalatok is beépítésre kerüljenek a szabályozásba.

Szintén közbeszerzésekhez kapcsolódó módosítás az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 13/B § (1)-(2) bekezdésének kiegészítése. A törvény szerint a támogatás nem köthető olyan feltételhez, hogy az árut szállító, szolgáltatást nyújtó vagy építési beruházást megvalósító szervezetet (személyt) előzetesen válasszák ki. Ez a rendelkezés oda vezetett, hogy olyan esetekben, amikor a támogatott, a támogatás összege és tárgya előre meghatározott volt, nem lehetett előírni, hogy a kedvezményezett a közbeszerzési eljárását előzetesen folytassa le. A feltételes közbeszerzés alkalmazásának lehetősége a Kbt. egyik fontos vívmánya, ez a rendelkezés azonban aláásta annak alkalmazását. Az EU-projektek kedvezményezettjei alig-alig éltek a feltételes közbeszerzés lehetőséggel. Ez végső soron lassítja a támogatás felhasználását, ezért rossz az adófizetőknek is.

Ezért bekerült a törvénybe, hogy ez a rendelkezés nem zárja ki, hogy a támogatási kérelem elbírálását megelőzően közbeszerzési eljárás kerüljön megindításra, illetve, hogy az (1) bekezdés szerinti támogató - indokolt esetben - a támogatásért folyamodó szervezetet, személyt a támogatási kérelem elbírálását megelőzően közbeszerzési eljárás megindításra kötelezze.

Az FVM és az MVH NVT-vel kapcsolatos közbeszerzési feladatainak ellátása

A közbeszerzés az NVT-ben a Technikai segítségnyújtás intézkedést érinti, szabályairól az NVT (3.2.2. fejezet alfejezete) megfelelően rendelkezik. Az Irányító Hatóságnál és az MVH érintett szervezeti egységeinél képzett jogi referens felelős a közbeszerzési kérdések kezeléséért, beleértve az IH által indított – a technikai segítségnyújtáson belüli – közbeszerzések előkészítését, illetve annak koordinálását, a kapcsolattartást közbeszerzési ügyekben, a közösségi szabályozás változásainak nyomon követését, stb.

Változások a 2006-os évhez képest

A közbeszerzést érintően számos változás történt, melyek a következőkben foglalhatók össze.

- hatályba lépnek a dinamikus beszerzési rendszerre vonatkozó rendelkezések;
- hatályba lépnek a védett foglalkoztató, illetőleg védett szervezeti szerződést kötött szervezetre vonatkozó rendelkezések;
- helyben központosított közbeszerzésre vonatkozó szabályok beiktatása;
- hatályba lép az a rendelkezés, mely szerint kizáró oknak számít az egyenlő bánásmód követelményének az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvénybe ütköző magatartás tanúsítása;
- hatályba lép az a rendelkezés, mely szerint az összegezés átadása a távollevőknek haladéktalanul faxon vagy elektronikusan történik (ha így nem lehet, akkor haladéktalanul postára kell adni);
- hatályon kívül helyezte az alábbi rendelkezést: az ajánlatkérő hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárást alkalmazhat, ha a szerződést e fejezet szerinti nyílt, meghívásos vagy hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárásban megkötött keretmegállapodás alapján köti;
- az ajánlatkérőként szerződő fél a szerződés teljesítésének elismeréséről vagy az elismerés megtagadásáról írásban köteles nyilatkozni, illetve ennek speciális szabálya építési beruházás esetén. Az ajánlattevő értesíti az ajánlatkérőt arról, ha az alvállalkozóját kifizette.
- Semmis a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés azon rendelkezése, amely
  - o kizárja vagy korlátozza az ajánlatkérő szerződésszegése esetére irányadó jogkövetkezmények alkalmazását, vagy

- a késedelmi kamatra vonatkozóan a Ptk. 301/A. §-ának (2) és (3) bekezdésében foglaltaktól a jogosult terhére tér el.
- az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződésen alapuló ellenszolgáltatásból eredő tartozásával szemben csak a jogosult által elismert, egynemű és lejárt követelését számíthatja be.
- a szerződés teljesítéséről szóló tájékoztató kiegészül az alábbiakkal: ha a teljesítés eltérő időpont(ok)ban történik külön meg kell jelölni a szerződés teljesítésének az ajánlatkérő által elismert időpontját, továbbá az ellenszolgáltatás teljesítésének időpontját;
- az ajánlatkérő az (1) bekezdés szerinti hirdetmények Közbeszerzési Értesítőben történő megjelenését követően haladéktalanul gondoskodik a szerződés módosításáról, illetve teljesítéséről szóló tájékoztatónak - amennyiben rendelkezik honlappal - honlapján történő közzétételéről;
- a Tanács elnöke, alelnöke és tagja az országgyűlési képviselőkre vonatkozó szabályok szerint köteles vagyonyilatkozatot tenni. Összeférhetlenség miatt meg kell szüntetni a Tanács elnökének, alelnökének és tagjának a megbízatását, ha vagyonyilatkozat-tételi kötelezettségének teljesítését megtagadja.

6.4. Minőségügyi politika

Változások a 2006-os évhez képest

A Terven a minőségügyi politikát érintő számottevő módosítás 2007-ben nem történt.

6.5. Foglalkoztatás

Az NVT egészében a vidéken élők mezőgazdasági foglalkoztatásának biztosításához járul hozzá. Programszinten deklarált cél a jövedelmezőség és a foglalkoztatás javítása. Ezek megvalósulását illetve az intézkedések jövedelmebiztonságra és foglalkoztatásra gyakorolt kedvező hatását szolgálta többek között a 2006. évi módosítás.

Változások a 2006-os évhez képest

A Terven a foglalkoztatást érintő számottevő módosítás 2007-ben nem történt.